

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

în dezbatere

**Procesul circular activ-
în sprijinul valorificării superioare
a tuturor componentelor
materiei
și energiei**

PLENARA COMUNA A CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII DE NAȚIONALITATE MAGHIARĂ ȘI GERMANĂ

„În întreaga sa activitate, partidul nostru a pornit și pornește de la faptul că nu este suficient doar să proclamăm principiile deplinei egalități în drepturi, cum nu este suficient să proclamăm numai, în general, principiile de egalitate și echitate ale socialismului... Iată de ce, în cadrul politicii generale de repartizare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării—cerință primordială pentru edificarea socialismului și comunismului în patria noastră — partidul a acordat și acordă o atenție deosebită dezvoltării industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice și în județele și localitățile unde locuiesc oameni ai muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare“

NICOLAE CEAUȘESCU



„Pornim de la faptul că bunăstarea materială și spirituală a fiecăruia, adevărata libertate nu se pot realiza și afirma decit în cadrul bunăstării generale, al libertății și independenței întregului popor.

În acest cadru trebuie înțeleasă și problema națională, problemele legate de asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru oamenii muncii de naționalitate maghiară, germană și de alte naționalități. Numai în cadrul colectivității, al dezvoltării generale a patriei, al ridicării gradului de civilizație a țării se pot asigura și condiții superioare de manifestare a naționalităților.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Expresie a justeții politicii naționale a P. C. R.

UNITATEA DE NĂZUINȚE, DE CONȘTIINȚĂ ȘI DE ACȚIUNE A ÎNTREGULUI POPOR

CARACTERISTICĂ esențială a procesului de dezvoltare economico-socială accelerată a României contemporane, condiție și totodată efect al acestei dezvoltări, **profunda comunitate de năzuințe, de conștiință și de acțiune** a tuturor fiilor patriei — români, maghiari, germani și de alte naționalități — face din poporul nostru un puternic monolit. Acesta își află liantul în politica înțeleaptă a forței sale conducătoare, partidul comunist, care și-a înscris în programul său principiul că „**preocuparea pentru asigurarea deplinei egalități în drepturi a naționalităților conlocuitoare, pentru soluționarea problemelor lor specifice, pentru cimentarea unității și frăției oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, își păstrează întreaga importanță în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii treptate la comunism**“.

Realitățile de azi din fiecare județ, oraș, comună unde alături de români trăiesc și muncesc înfrățiți reprezentanți ai celorlalte naționalități confirmă consecventa înfăptuire a acestei opțiuni, modul de rezolvare a problemei naționale constituind una din cele mai grăitoare dovezi ale superiorității noii orânduiri, unul din cele mai semnificative elemente ale caracterului original al construcției economico-sociale în România, rezultantă a aplicării adevărurilor generale ale socialismului științific în concordanță deplină cu condițiile specifice ale țării noastre, ale epocii pe care o trăim.

Un moment politic de referință, o nouă afirmare a modului în care politica națională se integrează organic în politica partidului de înflorire a patriei și de ridicare a bunăstării tuturor celor ce muncesc pe pământul ei l-au reprezentat plenarele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară și Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană, care s-au desfășurat săptămîna trecută.

Participarea secretarului general al partidului, pre-

ședintele republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la plenara comună prin care și-au încheiat lucrările aceste organisme democratice ale naționalităților conlocuitoare, componente ale Frontului Unității Socialiste, a fost apreciată ca o nouă dovadă a grijii pentru a asigura atragerea efectivă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în condiții de deplină egalitate, la înțelegerea viață politică și socială a țării. Document de excepțională importanță teoretică și practică pentru mersul înainte al construcției României socialiste, cuvîntarea rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului a reliefat o dată mai mult direcțiile în care toate forțele națiunii sînt angajate pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., pentru grăbirea intrării României în rîndul țărilor cu o economie dezvoltată, pentru continuarea ridicării a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

„**Toate mărețele realizări pe care le-am obținut pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — le datorăm, în primul rînd, eforturilor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate — români, maghiari, germani, sirbi — întregului nostru popor care, într-o deplină unitate, înfăptuiește neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru**“.

La baza egalității în drepturi — condițiile materiale ale înfăptuirii lor

ÎN DECURSUL frămîntatei istorii a patriei, oamenii muncii români și cei de alte naționalități au luptat împreună împotriva asupririi, pentru dreptate socială și națională; socialismul a făcut ca aceste aspirații să

devină realitate, a asigurat lichidarea pentru totdeauna a asupririi și inegalității, realizarea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate.

Această egalitate în toate domeniile vieții politice, economice și sociale, condițiile create pentru înflorirea culturii naționalităților conlocuitoare în ansamblul culturii românești sînt elemente inseparabile ale umanismului de tip nou, ale afirmării multilaterale a personalității fiecăruia în cadrul colectivității. Adoptînd o poziție nouă, revoluționară în rezolvarea acestei probleme, îndeosebi după Congresul al IX-lea, partidul nostru, secretarul său general au pornit de la principiul că **afirmarea reală a principiilor de egalitate și echitate ale socialismului este determinată în esență de asigurarea condițiilor materiale pentru înfăptuirea lor.**

Iată de ce, în cadrul politicii generale de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, o atenție deosebită se acordă **dezvoltării economice a județelor și localităților unde locuiesc oameni ai muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare.** Dezvoltare care înseamnă noi locuri de muncă, creșterea veniturilor populației, urbanizare, ridicarea generală a gradului de bunăstare și civilizație, afirmarea deplină a personalității umane

Un asemenea proces este deosebit de evident în județele odinioară rămase în urmă, inclusiv cele locuite de naționalități și care, potrivit hotărîrilor Congresului al XI-lea, urmează ca la finele acestui cincinal să atingă sau depășească nivelul anual de 10 miliarde de lei al producției globale industriale.

Evoluția unora dintre principalii indicatori ai dezvoltării citorva din aceste județe este edificatoare. În 1976 comparativ cu 1965, față de o medie pe țară de 3,89 ori a creșterii fondurilor fixe în industrie, sporul a fost de 5,51 ori în județul Bistrița-Năsăud, de 4,02 ori în Covasna, de 3,91 ori în Harghita, de 5,62 ori în Sălaj; volumul investițiilor în sectorul socialist a sporit în același interval, respectiv de 6,04; 7,95; 3,32 și 6,48 ori (medie pe țară – 3,16 ori); ritmul de creștere a personalului muncitor în ansamblu și a celui din industrie a fost, de asemenea, superior mediei pe țară. Ca o consecință a acestor acumulări, producția globală industrială a reprezentat, față de cea din 1970, 249% în județul Bistrița-Năsăud, 236% în Covasna, 235% în Harghita, 351% în Sălaj. (205% pe ansamblul industriei românești).

Puternica implantare a industriei în aceste județe a determinat profunde mutații în structura forței de muncă. Față de anul 1950, în 1976 numărul muncitorilor era de 4,7 ori mai mare în județul Bistrița-Năsăud, de 3,6 ori în Covasna, de 4,4 ori în Harghita, de 6,5 ori în Sălaj, ponderea totalului acestei categorii de personal din cele 4 județe în totalul pe țară al muncitorilor crescînd, în intervalul 1965–1976, cu aproape 15 procente. Sporirea numărului specialiștilor este, de asemenea, alimentată în tot mai mare măsură cu cadre locale. Noile uzine și fabrici ale acestor județe, reprezentînd o mare diversitate de ramuri ale industriei, oferind o paletă largă de meserii cu tehnicitate ridicată, dintre care majoritatea specifice sau accesibile și femeilor, dispunînd de o bază tehnică modernă, furnizează azi tractoare, mașini-unelte, echipamente electrice pentru autovehicule, materiale de construcții, variate bunuri de consum ș.a. Pe de altă parte, satul se ridică la o nouă condiție de prosperitate, se creează pe plan economic și urbanistic premise pentru ca o serie de comune să devină orașele agroindustriale.

Asemenea exemple demonstrează cu argumentul solid al faptelor posibilitățile pe care le au oamenii muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare, de a-și pune în valoare capacitatea și aptitudinile, de a beneficia dir-plin de roadele prefacerilor socialiste

Largă participare la conducere, la rezolvarea treburilor obștești

PUNIND BAZELE principiale și clădind edificiul organizatoric al democrației de tip nou, socialist, partidul nostru au urmărit și urmăresc consecvent atragerea tot mai largă a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale, la adoptarea și înfăptuirea tuturor deciziilor care vizează obiectivele curente și de perspectivă la nivelul colectivelor de muncă, pe plan teritorial și la scara întregii societăți. Criteriile de echitate care guvernează selecționarea și promovarea cadrelor la toate nivelele își au corespondent în caracterul larg reprezentativ al organelor alese, al organismelor obștești, care țin seama de structura de vîrstă, de sex, națională a colectivității.

Oamenii muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare beneficiază din plin de acest drept politic fundamental, care neagă în idee și în fapt discriminarea.

„Putem spune – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la plenara comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană – că, preocupîndu-ne de perfecționarea relațiilor de producție, de asigurarea condițiilor pentru participarea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea unităților economico-sociale, a întregii societăți, am creat un cadru organizatoric unic în felul său, forme democratice fără egal, superioare oricărei democrații din trecut, care asigură făurirea conștientă de către întregul popor a propriului său viitor, a viitorului socialist și comunist.”

Dacă în Marea Adunare Națională, 8,2% din totalul deputaților sînt de naționalitate maghiară, 2,21% germană și 0,9% de alte naționalități, ceea ce corespunde în linii mari structurii etnice a populației în ansamblu, pe plan local – fie că este vorba de organele puterii de stat, de conducerile colective ale unităților, de organizațiile de masă și obștești – ponderea reprezentării reflectă situația din acest punct de vedere a colectivităților respective. Totodată, au fost instituite consiliile oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, care, după cum aprecia secretarul general al partidului, „joacă un rol important ca foruri democratice ce oferă cadrul corespunzător dezbaterii unor probleme specifice ale naționalităților respective, precum și a problemelor de ordin general cu privire la dezvoltarea societății, creșterea bunăstării și fericirii întregului nostru popor”.

În condițiile măreței cuceriri revoluționare a societății noastre, pe care o reprezintă rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale, întărirea frăției dintre oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, unitatea lor în jurul partidului comunist constituie un factor esențial de accelerare a progresului economic și social. Importantele măsuri adoptate de Plenara C.C. al P.C.R., ce a avut loc în aceste zile, măsuri care deschid căile unei eficiențe sporite în întreaga activitate economică pe linia orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională, sînt primite de toți fiii patriei – români, maghiari, germani și de alte naționalități, avînd destine și țeluri comune – cu un puternic entuziasm, cu neclintită hotărîre și cu angajare responsabilă pentru ridicarea României pe noi culmi ale progresului și civilizației.

Dan CONDREA

Economisirea energiei — cerință majoră în procesul dezvoltării

CĂI EFICIENTE DE REDUCERE A CONSUMULUI DE COMBUSTIBIL ÎN TRANSPORTUL AUTO

DEZVOLTAREA continuă și armonioasă a ramurilor economiei naționale a determinat creșterea an de an a cerințelor de transport cu mijloace auto, precum și modernizarea acestora, în-deosebi prin utilizarea autovehiculelor de capacități mari. Ca urmare, volumul de transport realizat cu mijloace rutiere, exprimat în tone-km-convenționali, a crescut în mod spectaculos, fiind în 1977 de 123 ori mai mare față de 1950. Aceasta a determinat ca transporturile auto să devină un mare consumator de combustibil în cadrul balanței energetice a țării, iar ponderea acestuia în costul total de transport să fie destul de ridicat, respectiv de circa 10⁰/₀.

În acest context, **reducerea consumului de combustibil a devenit o preocupare fundamentală în activitatea oamenilor muncii din transportul auto**, înscriindu-se în obiectivul major stabilit de Conferința Națională a partidului, potrivit căruia gospodărirea rațională a combustibililor și energiei con-

stituie o problemă vitală pentru însăși dezvoltarea în continuare a economiei, a întregii noastre societăți.

Analizând datele cuprinse în tabelul nr. 1 rezultă că, în transportul de mărfuri, consumul specific de combustibil s-a redus în mod substanțial, fiind în 1977 cu 45⁰/₀ mai mic față de 1966 la benzină și cu 9,5⁰/₀ la motorină în comparație cu 1975. Reduceri asemănătoare au fost obținute și în transportul de călători. Pornind de la realizările de pînă acum, în cadrul Centralei de transporturi auto s-au preconizat unele măsuri pe linia îmbunătățirii activității de exploatare a autovehiculelor, asigurării stării tehnice și întreținerii cât mai corespunzătoare a parcului auto și sporirii responsabilității și a disciplinei în muncă, a căror materializare va constitui un pas însemnat în micșorarea în continuare a consumurilor de combustibil în 1978.

Îmbunătățirea activității de exploatare a autovehiculelor

ÎNTRE FACTORII cu o influență hotărîtoare în diminuarea consumului de combustibil se numără îmbunătățirea nivelului calitativ al activității de exploatare a mijloacelor de transport. În acest scop se are în vedere aplicarea unor măsuri privitoare la :

a) **Sporirea capacității medii de transport** de la 4,5 tone pe autovehicul în 1970 și 6,1 tone în 1976 la 7,1 tone în anul 1980. În principal, aceasta se realizează prin dotarea parcului cu autovehicule Diesel, de mare capacitate, de fabricație românească. Numai în 1978 Centrala de transporturi auto va fi dotată cu 3 500 de autocamioane cu o capacitate de 7—15 tone.

Sporirea capacității medii de transport are o influență directă asupra reducerii consumului specific de combustibil, deoarece creșterea acestuia pe un km nu este proporțională cu mărirea capacității de transport. Din calculele făcute reiese că un autocamion SR 113 de 5 tone și un tractor cu șa și semiremorcă de 10 tone tip SR 115 complet încărcate, circulînd pe timp de vară și în afara orașelor pe un drum de categoria I-a, realizează un consum specific de combustibil de

0,0500 tone/1000 tone-km în primul caz, și de 0,0340 tone/1000 tone-km în cel de al doilea. **Consumul de combustibil pe tonă-km este, deci, cu atît mai redus cu cît capacitatea medie de transport este mai mare, ceea ce explică dealtfel măsurile preconizate privind sporirea continuă a acesteia.**

b) **Creșterea coeficientului de utilizare a capacității de transport.** Reducerea consumului de combustibil este aproximativ invers proporțională cu creșterea coeficientului de utilizare a capacității de transport, respectiv cu cît capacitatea de încărcare a autovehiculelor este utilizată mai bine cu atît consumul de combustibil pe

tonă-km este mai mic. Două camioane SR 113 de 5 tone care parcurg, de pildă, cîte 100 km pe un drum de categoria I-a în afara localităților urbane, primul fiind încărcat pe tot parcursul numai cu 3 tone, realizează un consum de 0,0833 t/1000 tone-km, iar al doilea, care este utilizat la întreaga capacitate, consumă 0,0500 tone la 1000 tone-km. Comparînd realizările celor două autovehicule rezultă că al doilea, care a realizat un coeficient de utilizare de 100⁰/₀, a înregistrat un consum specific de benzină pe tonă-km cu circa 40⁰/₀ mai redus față de primul.

Tabelul nr. 1

Dinamica consumului de combustibil convențional la 1 000 t-km, în transportul auto

Activitatea	Felul combustibilului	U/M	1966	1970	1975	1976	1977
Transportul de mărfuri	Benzină	tcc					
		1 000 t-km	0,1677	0,1295	0,0959	0,0924	0,0923
	Motorină	tcc					
		1 000 t-km	—	—	0,0645	0,0629	0,0584
Transportul de călători	Benzină	tcc					
		1 000 t-km	0,5045	0,4940	0,4677	0,4695	0,4680
	Motorină	tcc					
		1 000 t-km	0,4076	0,3406	0,3089	0,3099	0,3147

Ținînd seama de intensitatea influenței acestui factor, Centrala de transporturi auto a adoptat măsuri care au fost de natură să

influențeze pozitiv evoluția utilizării capacității autovehiculelor, după cum rezultă din tabelul nr. 2. Avînd însă în vedere reglemen-

tările cuprinse în Decretul Consiliului de Stat nr. 468 „Cu privire la organizarea și efectuarea transporturilor cu autovehicule”, din decembrie 1977, măsurile respective trebuie mult întregite. Potrivit acestui Decret, unitățile și întreprinderile de transporturi sînt obligate să asigure circulația autovehiculelor încărcate la capacitatea nominală sau volumetrică, altfel deplasarea lor fiind interzisă.

În acest context Centralei de transporturi auto îi revine sarcina să mobilizeze toate forțele în direcția înfăptuirii prevederilor respective prin: asigurarea încărcării autovehiculelor la întreaga capacitate în ambele sensuri, utilizarea autobasculantelor de mare capacitate în două schimburi cu șoferi în brigăzi, interzicerea transportului cu mijloace auto a mărfurilor vagonabile, care conform reglementărilor în vigoare, se vor efectua pe cale ferată, ex-

Tabelul nr. 2

Dinamica coeficientului de utilizare a capacității autocamioanelor				
1970	1977	1978	1979	1980
0,616	0,736	0,736	0,738	0,739

ploatarea autovehiculelor la viteze optime de circulație, extinderea folosirii autocamioanelor cu remorcă ș.a. Referitor la viteza economică de circulație, din experimentările făcute reiese că autocamionul SR 113 la viteza de 40 km/oră pe un drum de cate-

goria I-a consuma 26,4 litri de benzină la 100 km, la 60 km/oră, 32,2 litri, iar la 70 km, 36,3 litri.

c) **Folosirea remorcilor sporește apreciabil indicele de utilizare a capacității de transport și reduce substanțial consumul de combustibil.** Astfel, două autocamioane SR 113 încărcate fiecare cu cîte 5 tone, dintre care unul tractează o remorcă de 5 tone, obțin consumuri specifice diferite și anume: primul 0,0500 t/1000 t km, iar al doilea 0,0335 t/1000 t km. Pornind de la aceste considerente numai în anul 1978 se prevede dotarea transporturilor auto cu un număr de 1 500 remorci.

d) **Dieselizarea constituie o altă cale importantă de reducere a consumului de combustibil.** În comparație cu autovehiculele echipate cu motoare cu aprindere prin scînteie, motoarele Diesel prezintă avantajul că au un randament superior, rezultînd un consum specific de combustibil (g/C Ph) mai mic. Dacă consumul specific de combustibil la motoare cu aprindere prin scînteie se situează între 220—240 g/C Ph, la motoarele Diesel, acest consum oscilează în prezent în jurul valorilor de 160—180 g/C Ph. Este și motivul pentru care s-a asimilat seria unitară de autovehicule de tip ROMAN dotate cu motoare Diesel, urmînd ca indicele de dieselizare să ajungă în 1980 la circa 80% față de 30% în prezent.

Pentru a reliefa într-o formă sintetică influența factorilor ana-

lizati asupra reducerii consumurilor specifice de combustibil și, în final, a costurilor, prezentăm în tabelul nr. 3 unele date concludente. Reducerea cu peste 30% a costului transportului este o consecință directă a mobilizării și valorificării rezervelor existente în domeniul utilizării mai raționale a mijloacelor de transport.

Asigurarea stării tehnice și întreținerea corespunzătoare

ELEMENTUL principal asupra căruia s-a acționat în acest domeniu a fost îmbunătățirea sistemului de deservire tehnică a autovehiculelor prin dezvoltarea și modernizarea stațiilor de întreținere auto (S.I.A.) și folosirea unor utilaje de mare eficiență. Numai în perioada 1970—1976 au fost puse în funcțiune un număr de 54 S.I.A. cu o capacitate de circa 16 000 autovehicule, urmînd ca, pînă în 1980, să se construiască încă 38 S.I.A., rezultînd la nivelul acestui an o capacitate de întreținere pentru 86 500 autovehicule echivalente. Prin realizarea acestor obiective, acțiunea de dotare cu S.I.A. se încheie, urmînd ca în cincinalul următor să se pună accent pe amenajarea punctelor de exploatare fixă și a autocoloanelor exterioare.

Concomitent cu extinderea rețelei S.I.A. s-a asigurat și dotarea cu utilaje, instalații și aparatură de întreținere modernă. Ca urmare, în prezent sînt mecanizate în proporție de peste 80% operațiunile grele sau care necesită un volum mare de muncă, cum sînt: spălarea, gresarea, alimentarea cu combustibil, s-a introdus metoda diagnosticării stării tehnice fără demontare și exploatarea autovehiculelor fără RK prin schimbarea de agregate. Ca urmare a aplicării acestei metode s-a îmbunătățit siguranța circulației, prin scăderea numărului accidentelor de circulație din cauze tehnice cu circa 40%. Totodată, s-a introdus și o altă metodă modernă de deservire tehnică cu rezultate bune și anume **exploatarea**

S. DOBROȚĂ

director tehnic

al Centralei de transporturi auto

conf. dr. **D. REBUȘAPCĂ**

Institutul Politehnic
București

(Continuare în pag. 10)

Tabelul nr. 3

Marca și tipul autovehiculului	Capacit. (tone)	Consum specific de combustibil (lei/1 000 t-km)	Prețul unei tone de combustibil (lei)	Costuri specifice de combustibil (lei/1 000 t-km)	Reducerea costurilor (%)
I. Creșterea capacității medii de transport					
SR 113	5	0,0500		56,75	100,0
SR 115	10	0,0340	1 135	38,51	68,0
DAC 6135 F	5	0,0371		34,35	100,0
ROMAN 12215 DF	10,5	0,0308	926	28,52	83,0
II. Creșterea coeficientului de utilizare a capacității autovehiculelor					
SR 113	3	0,0833		94,55	100,0
	5	0,0500	1 135	56,75	60,0
ROMAN 6135 F	5	0,0447		41,39	100,0
	7,5	0,0298	926	27,59	66,6
III. Utilizarea remorcilor					
SR 113 fără remorcă	5	0,0500		56,75	100,0
SR 113 cu remorcă	5+5=10	0,0335	1 135	38,02	67,0
DAC 6135 F fără remorcă	5	0,0371		34,35	100,0
DAC 6135 F cu remorcă	5+5=10	0,0255	926	23,61	68,7

SCURTAREA DURATEI DE REALIZARE A NOILOR OBIECTIVE (II)

AȘA CUM SE SUBLINIA și în prima parte a dezbaterii (vezi „R. E.“ nr. 9), colaborarea beneficiar-proiectant-constructor-furnizor de utilaje constituie „coloana vertebrală” în realizarea la termen a noilor obiective de investiții. În cele ce urmează prezentăm unele opinii private la modul de organizare a activității constructorului, în vederea bunei desfășurări a tuturor lucrărilor de pe șantiere, reducerii termenelor de dare în funcțiune a noilor capacități de producție.

Organizarea activității constructorului

SE AFIRMA adeseori că posibilitățile de acționare ale constructorului în scurtarea duratei de realizare a noilor obiective de investiții sînt îngustate de anumite condiționări: primirea la termen a documentației, sosirea din vreme și în ordinea montajului a utilajelor tehnologice, aprovizionarea ritmică cu materiale de construcții, deschiderea finanțării, eliberarea amplasamentelor și multe altele. Ținînd seama de aceste condiționări trebuie subliniat că există la îndemîna constructorului numeroase mijloace și pîrghii de acțiune — în special organizatorice — a căror folosire pe scară largă ar putea amplifica considerabil aportul constructorului la scurtarea duratei de realizare a noilor capacități de producție. Despre ce este vorba?

Un „colaborator” prețios: metoda drumului critic „În economia modernă scurtarea eficientă a duratei de execuție în investiții a devenit de neconceput în afara utilizării metodelor moderne de programare și urmărirea a desfășurării lucrărilor. Dacă în 1977 la întreprinderea „Tehnofrig”, noua capacitate de utilaje tehnologice pentru industria alimentară și frigorifică a fost pusă în funcțiune în devans cu 30 de zile, aceasta se datorește, alături de alți factori „obișnuiți”, și faptului că, împreună cu Cabinetul județean de organizare științifică a producției și a muncii, am realizat și aplicat un grafic de execuție întocmit după metoda drumului critic.

Cu acest prilej a fost evidențiată ca necesară, pentru scurta-

rea duratei de execuție, devansarea termenului de realizare a anumitor utilități care asigurau punerea finală în funcțiune înainte de termen. Fără aplicarea metodei drumului critic nu am fi putut stabili cu claritate prioritățile în devansarea anumitor termene la diferitele obiective de investiții, iar eforturile noastre nu ar fi avut nici pe departe eficiența realizată”. (Din cuvîntul tovarășului **I. Donisanu**).

„O situație asemănătoare s-a înregistrat și la Trustul de construcții locale din Cluj-Napoca. La punerea în funcțiune a unei hale de acoperiri metalice, de pildă, aplicarea metodei drumului critic a relevat că acest obiectiv nu ar fi putut fi pus la termen în funcțiune fără a devansa cu doi ani realizarea unei stații de epurare. Dat fiind faptul că, alături de economia de timp, graficele respective permit ca devansările și punerea în funcțiune să se efectueze în condiții de economicitate maximă, consider că întocmirea acestora pe baza metodei drumului critic se cere extinsă și generalizată cu maximă operativitate”. (Din cuvîntul tovarășului **A. Vintilă**).

Avantajele bazelor proprii permanente de producție „O acțiune care a condus la obținerea unor rezultate bune ale constructorilor clujeni a fost și organizarea unor baze de producții permanente, bine echipate, pe principalele șantiere sau la nivelul organizației de construcții-montaj. O astfel de măsură a permis constructorului să efectueze o seamă de activități — executarea de prefabricate, pregătirea centralizată și mecanizată a betoanelor, a diferitelor instalații etc., care au facilitat direct scurtarea duratei de execuție la diferite obiec-

tive, ca urmare a evitării unor întârzieri în aprovizionare, a extinderii metodelor industriale de execuție etc.

Desigur, dimensionarea acestor baze se cere bine gîndită, strict corelată cu sarcinile care revin constructorului din planul cincinal (în care apar informații suficiente despre volumul de lucrări ce va trebui realizat și zonele în care vor fi situate). Asemenea baze de furnituri și confecții metalice, de preparare și fabricare a betoanelor, de descărcare a materialelor, de prefabricate ș.a. permit sporirea substanțială a productivității muncii pe șantiere; esențial este însă că lucrările necesare pentru amenajarea șantierelelor, efectuate din fondul de investiții acordat constructorului, să fie din vreme executate. În prezent avem organizate astfel de baze în întreg județul Cluj. Sîntem mulțumiți de eficiența lor și le vom extinde și în județele Bistrița și Sălaj în trimestrele I și II ale acestui an, ele urmînd, pentru început, să preia un volum anual de lucrări de construcții-montaj de sute de milioane lei”. (Din cuvîntul tovarășului **P. Pîrvulescu**).

Investițiile mari eșalonate în două etape? „Dacă ar fi să aplicăm în practică ideea că pregătirea este etapa hotărîtoare — pentru bunul mers al lucrărilor și pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune și în cazul investițiilor mari, cum sînt lucrările hidroenergetice — consider că trebuie pusă în discuția specialiștilor posibilitatea eșalonării realizării lor în două mari etape. În prima etapă ar urma să se execute lucrările pregătitoare de drumuri de acces, linii, poduri și stații de transformare pentru alimentarea cu energie electrică, telefonie, documentații și realizarea de defrișări și scoateri de teren din circuitul agricol, organizarea de șantier, a spațiilor de cazare și tehnologice, urmînd ca apoi, în cea de-a doua etapă, să se asigure execuția lucrărilor propriu-zise de construcții-montaj.

Personal, consider că adoptarea unui asemenea mod de lucru la toate investițiile mari ar putea contribui la reducerea duratei totale de realizare a obiectivelor noi și la creșterea eficienței lucrărilor de construcții. Ca argumente pot fi avute în vedere următoarele avantaje care apar în cazul aplicării propunerii făcute :

— lucrările pregătitoare pot fi executate de către un șantier specializat, ceea ce ar conduce la reducerea duratelor de execuție, la mai buna pregătire și profilare a personalului muncitor, la creșterea productivității muncii și la reducerea costurilor :

— micșorarea manoperei în lucrările de organizare pe șantier prin execuția lor direct în lucrări definitive, față de situația actuală, când anumite obiective se execută întâi în soluții de provizorat și apoi se demolează ; s-ar realiza în acest fel un disponibil important de personal muncitor care ar putea fi dirijat spre execuția altor lucrări ;

— execuția în avans a drumurilor de acces ar permite ca, la data când se încep lucrările de execuție de bază, circulația și exploatarea parcului auto să se efectueze în bune condițiuni și la indici de utilizare ridicați ; aceasta

permite totodată reducerea uzurii mijloacelor de transport, utilizarea maximă a capacității de încărcare și un consum mult redus de carburanți și lubrefianți. De asemenea, o astfel de măsură ar contribui la diminuarea considerabilă a costului lucrărilor prin eliminarea actualelor grupuri Diesel și a moto compresoarelor folosite pentru alimentarea provizorie cu energie pînă la terminarea construirii rețelelor, la micșorarea numărului personalului de deservire necesar pentru funcționarea lor, la sporirea productivității muncii și scurtarea duratei de execuție a lucrărilor ;

— inspectoratele silvice ar putea marca în mod organizat masa lemnoasă, iar întreprinderile forestiere de exploatare și transport ar putea să-și organizeze din timp și mai economic exploatarea parchetelor respective, eliminînd actualele cheltuieli suplimentare ce apar datorită exploatarei neplanificate. (Din cuvîntul tovarășului M. Mălai).

Perfecționări posibile in procesul investițional

AȘADAR, pregătirea temeinică a investițiilor constituie factorul

principal de încadrare în termen și chiar de reducere a perioadei de execuție și punere în funcțiune a noilor obiective. Practica și experiența nu numai a organizațiilor de construcții din județul Cluj, ci și din alte județe, au reliefat încă o dată că atunci cînd se acordă diferite rabaturi soluționării unor probleme, cînd se atacă lucrări fără clarificarea unor aspecte vitale (contractări de materiale, utilaje, asigurarea de personal etc.), cînd colaborarea între factorii investiționali nu este bine sudată, cînd răspunderea nu este bine precizată, prevederile de plan nu se realizează ritmic, se cheltuiesc inerte sume de bani care scumpesc investiția. Este de aceea imperios necesar, cum de altfel convinge și experiența organizațiilor de construcții din județul Cluj, să se stăruie mai mult pe finalizarea tuturor problemelor cerute de pregătirea temeinică a fiecărui obiectiv de investiții, în așa fel încît să se asigure durate scurte de execuție, economii la cheltuielile de deviz, calitatea ridicată a lucrărilor, atingerea la termen și chiar mai devreme a parametrilor proiectați în exploatare. Iată pe această linie, în sinteză, cîteva din sugestiile reieșite în dezbateri :

● Pentru desfășurarea normală a lucrărilor, constructorul trebuie să evite semnarea graficelor de investiții la care mai există divergențe (lucrări fără o succesiune logică a fazelor de producție, lucrări conexe nelămurite, lipsă de avizări la toți factorii implicați, inclusiv la furnizorii de utilaje etc.).

● În vederea accelerării ritmului lucrărilor, este necesar să fie mai bine corelate încă în faza de plan activitățile și sarcinile constructorului și beneficiarului pe an și trimestre, atît valoric, cît și fizic.

● Pentru utilizarea maximă a potențialului existent, este necesar să se reducă la minimum posibil modificările de prioritați atît la beneficiar cît și la constructor, printr-o analiză mai temeinică a necesităților, prin dezvoltarea capacității de a prevedea și prognoza încă în faza de pregătire a investițiilor.

● În scopul creșterii rapide a productivității muncii și al lărgirii cadrului de industrializare a lucrărilor, să fie amplificate și diversificate proiectele-tip atît pentru elemente constructive sau construcții totale industriale, cît și pentru cele de locuințe.

● Să fie folosite pe scară mai largă (prin includerea și în plan) soluțiile cu un grad ridicat de prefabricate (ele asigură scurtarea duratei de execuție cu 30-40%) față de soluțiile monolit.

● Dată fiind insuficiența în anumite perioade a capacității de proiectare, beneficiarii de investiții, care au ateliere sau sectoare specializate în elaborarea de proiecte să contribuie efectiv la pregătirea documen-

tațiilor, asigurînd prin aceasta atît valorificarea mai ridicată a potențialului creator al specialiștilor, cît și reducerea termenelor de execuție a lucrărilor.

● Aplicarea și extinderea la toate lucrările de investiții a metodei de întocmire a graficelor desfășurătoare de lucrări după metoda drumului critic, ca metodă de optimizare și corelare a tuturor eforturilor necesare pe traseul beneficiar-proiectant-constructor-furnizor de utilaje.

● Pentru evitarea unor întîrzieri în aprovizionare, cît și pentru ridicarea gradului de industrializare a lucrărilor, constructorul să organizeze și să extindă în cadrul unităților sale baze de producție proprii pentru pregătirea centralizată a betoanelor, mortarelor, prefabricatelor, pregătirea centralizată și mecanizată a diferitelor instalații etc.

● În scopul unei mai bune utilizări a potențialului disponibil și reducerii costului de deviz, lucrările pentru marile obiective de investiții să fie eșalonate în două etape : prima să cuprindă executarea lucrărilor de eliberare de terenuri, de pregătire a drumurilor de acces, linii, poduri, stații de transformare pentru alimentare cu energie electrică, telefoane, organizare de șantier etc., iar a doua execuția propriu-zisă a lucrărilor de construcții-montaj.

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
B. PĂDURE

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI PE ȚARĂ A PREȘEDINȚILOR CONSILIILOR POPULARE

CREȘTEREA ROLULUI CONSILIILOR POPULARE ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE ECONOMIC-SOCIALĂ A LOCALITĂȚILOR PATRIEI

OBIECTIVELE și sarcinile deosebit de importante puse în fața întregului popor de Conferința Națională din decembrie 1977 impun antrenarea largă a tuturor capacităților de care dispune societatea noastră în vederea realizării cu succes a planului cincinal, a programului suplimentar de dezvoltare economico-socială pentru ridicarea pe o treaptă nouă, superioară a construcției socialismului, pentru accelerarea progresului și civilizației societății românești. În contextul acestor imperative, preocupările și sarcinile consiliilor populare în conducerea activității locale și asigurarea dezvoltării economice, social-culturale și edilitar-gospodărești a localităților patriei capătă noi dimensiuni.

Dezvoltarea economico-socială a țării noastre se realizează în condițiile adâncirii democrației socialiste, proces care vizează perfecționarea cadrului organizatoric și instituțional al vieții sociale, al participării întregului popor la conducerea societății. În acest context un rol important îl au consiliile populare, care prin caracterul lor reprezentativ asigură participarea efectivă a tuturor cetățenilor la conducerea județelor, orașelor și comunelor patriei. Extinzându-și sfera de activitate, consiliile populare sînt în măsură să rezolve pe plan local multiple și complexe probleme legate de dezvoltarea economico-socială a fiecărui județ, oraș sau comună, îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale cetățenilor, buna gospodărire și înfrumusețare a fiecărei localități.

Iată de ce Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, precedată în toate județele țării și în capitală de conferințe ale deputaților consiliilor populare, reprezintă un eveniment important în viața politică, economică și socială a patriei noastre, elocventă expresie a largului democratism al societății noastre, a participării

directe, active a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea vieții economico-sociale.

JUDEȚUL BRAȘOV, asemenea celorlalte județe ale țării, se prezintă la acest eveniment de majoră rezonanță cu împliniri remarcabile în toate domeniile. Astfel, în primul an al actualului cincinal, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, industria Brașovului s-a situat pe locul al II-lea în întrecerea pe țară, fapt pentru care județului i s-a decernat „Ordinul Muncii” clasa a II-a, iar în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului a fost realizată pe primii doi ani ai cincinalului, o producție suplimentară de 4 miliarde lei. Planul producției globale industriale a fost realizat în acești ani în proporție de 104,2%, productivitatea muncii 102%, iar cheltuielile la 1 000 lei producție marfă au fost reduse cu 49,8 lei față de prevederi. În efortul general al întreprinderilor brașovene se detașează, prin rezultate deosebite, contribuția constructorilor de tractoare, care au dat 2 500 bucăți peste plan, a oamenilor muncii de la „Rulmentul”, care au realizat suplimentar 131 mii rulmenți și a chimiștilor de la Făgăraș cu 6 711 tone îngrășăminte chimice peste plan.

Rezultate bune s-au obținut și în agricultură. Sub îndrumarea organelor și organizațiilor de partid, consiliile populare, deputații au contribuit în mod deosebit la mobilizarea resurselor umane și materiale de la sate în vederea creșterii producțiilor agricole vegetale și animale. În anii 1976 și 1977 media anuală a producțiilor realizate a fost cu 21,3% superioară mediei anuale înregistrate în cincinalul 1971—1975, iar pe culturi cu 40% mai mare la grâu — seară, cu 31,3% la cartofi și cu 41,5% la sfeclă. În zootehnie, au crescut efectivele, numărul bovi-

nelor la sfîrșitul anului 1977 fiind cu 29 mii capete mai mare decît în anul 1975, al porcinelor cu peste 50 mii, iar al ovinelor cu 40 mii.

Odată cu dezvoltarea bazei materiale a economiei județului, a crescut într-un ritm fără precedent nivelul de trai material și spiritual al populației. Ca urmare a măsurilor luate de conducerea partidului, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a trecut încă din anul 1977 la aplicarea programului de majorare suplimentară a retribuției. În raport cu creșterea veniturilor oamenilor muncii a sporit fondul de bunuri puse la dispoziția populației. Numai în anul trecut volumul desfacerilor de mărfuri a fost mai mare cu 19,8% față de 1975, ponderea deținînd-o produsele industriale cu folosință îndelungată și cele alimentare. În lumina indicației conducerii partidului, consiliile populare au pus în centrul preocupărilor lor și problema dezvoltării substanțiale a prestărilor de servicii, cu consecințe favorabile asupra creșterii gradului de confort și civilizație a populației. Ca urmare, față de ultimul an al cincinalului trecut, volumul prestărilor de servicii a fost în 1977 cu 15,6% mai mare.

Îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației a constituit un alt obiectiv de bază în activitatea noastră, în realizarea căruia au fost mobilizate importante forțe umane și materiale pentru realizarea unui număr sporit de locuințe. În cursul ultimilor doi ani s-au construit din fondurile statului și cu credite acordate populației 10 591 apartamente, precum și 958 case noi în mediul rural. S-au dat, totodată, în folosință 10 118 locuri în cămine de nefamiliști care au asigurat într-o bună măsură rezolvarea problemei locuințelor pentru tineret.

Aceeași atenție a fost acordată de către consiliile populare îndeplinirii măsurilor privind sistematizarea orașelor și comunelor jude-

țului, pentru creșterea gradului de dotare edilitar-gospodărească, asigurarea unei ambianțe urbane și rurale moderne, pe măsura cerințelor etapei actuale și de perspectivă ale dezvoltării țării.

În realizarea sarcinilor ce le revin, consiliile populare s-au ocupat îndeaproape de înlăturarea măsurilor luate de conducerea partidului în vederea dezvoltării și perfecționării continue a învățământului de toate gradele, legării lui mai strâns de practica construcției socialiste, de viață, de cerințele producției. În ultimii doi ani baza materială a învățământului s-a îmbogățit cu 72 noi săli de clasă, 2 250 locuri în creșe și grădinițe, 3 internate cu 756 locuri, numeroase ateliere școlare, săli de gimnastică, cantine. S-a îmbunătățit procesul instructiv-educativ, s-au realizat pași importanți pe drumul unei mai bune structuri a învățământului, a orientării și pregătirii forței de muncă.

În același timp, s-au obținut îmbunătățiri substanțiale și în domeniul ocrotirii sănătății populației, activitate care se desfășoară sub directa coordonare a consiliilor populare. Au fost construite și date în folosință două noi policlinici la Brașov și Făgăraș, patru dispensare umane, o stație de cobalto-terapie. De asemenea, s-a acționat în mod susținut pe linia unei mai bune organizări și funcționări a rețelei medico-sanitare, punându-se un accent deosebit pe activitățile profilactice.

Procesul complex de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, democratizarea amplă și continuă a societății noastre constituie cadrul dezvoltării continue a personalității umane, al valorificării posibilităților sale creatoare, al îmbogățirii patrimoniului spiritual al națiunii noastre cu noi valori. În acest context, consiliul popular județean și cel municipal, cele orașenești și comunale și-au adus o contribuție însemnată la îmbogățirea vieții cultural-artistice, la educarea comunistă a cetățenilor județului în spiritul înaltelor exigențe ale normelor eticii și echității socialiste.

REZULTATELE obținute în toate domeniile demonstrează capacitatea consiliilor populare de organizare și mobilizare a maselor, hărnicia și entuziasmul cu care locuitorii județului — români, maghiari și germani — traduc în viață politica

partidului de înflorire multilaterală a fiecărei localități.

Pornind de la aceste realizări, consiliile populare trebuie să urmărească în viitor cu mai mare atenție modul cum se realizează planul în profil teritorial, cu atât mai mult cu cât poartă și ele răspunderea pentru realizarea producției fizice, a exportului, a volumului de construcții montaj la investiții. De asemenea, ele trebuie să depună eforturi sporite pe linia mobilizării potențialului și resurselor țărănimii muncitoare din comunele necooperativizate și a locuitorilor din celelalte sate ale județului pentru a asigura cantități sporite de produse agroalimentare la fondul centralizat al statului. Recent, forumul aleșilor obștei a întreprins o temeinică și responsabilă analiză a cauzelor care au generat unele neajunsuri în munca consiliilor populare și a indicat tuturor deputaților să militeze cu fermitate pentru utilizarea forțelor locale la obținerea de rezultate superioare în toate domeniile de activitate, să exercite la un nivel superior rolul important pe care îl au în conducerea vieții economico-sociale a localităților, în înlăturarea politicii partidului.

Sarcini deosebit de importante revin consiliilor populare în domeniul investițiilor, unde s-a prevăzut prin programe speciale, realizarea a numeroase obiective cu caracter industrial și de interes social cum sînt: noile capacități pentru producția de tractoare și rulmenți, fabricile pentru prelucrarea laptelui de la Brașov și Făgăraș, fabricile de preparate de carne sau cele de pâine de la Codlea, Făgăraș, Săcele și Feldioara, irigarea a 1 000 hectare teren arabil, desecarea unei suprafețe de 3 200 hectare, combaterea eroziunii solului pe 4 600 hectare, executarea unui volum de peste 433 milioane lei la lucrările de gospodărire comunală și suplimentarea realizării unei fabrici de elemente spațiale cu o capacitate de 3 000 apartamente pe an. Pe baza programului de creștere accelerată a nivelului de trai în anii 1976—1980, adoptat de Conferința Națională a partidului, în județul Brașov se vor construi în următorii trei ani 22 000 de apartamente și alte numeroase obiective social-culturale.

Obiectivele stabilite de documentele Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977 cuprind sarcini și răspunderi de mare inte-

res pentru consiliile populare și pe linia ocrotirii sănătății, a organizării și îndrumării învățământului, a activității cultural-educative. La nivelul județului cheltuielile cu ocrotirea sănătății vor crește de la 317 milioane lei în 1977 la peste 350 milioane lei în 1980. De aici, necesitatea folosirii lor cu maximum de eficiență de către consiliile populare. În consens cu măsurile stabilite de către Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1977 în vederea sporirii rolului și răspunderii școlii de toate gradele în pregătirea temeinică, multilaterală a tineretului pentru muncă și viață, consiliile populare vor urmări mai îndeaproape conținutul procesului instructiv-educativ, formarea profesională a elevilor și studenților în strînsă legătură cu nevoile reale de cadre ale activității economico-sociale. În același timp, sarcini deosebite revin consiliilor populare în asigurarea desfășurării la un nivel calitativ superior a celei de-a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României“. Deputații, consiliilor populare trebuie să sprijine mai mult activitatea cultural-educativă pentru a contribui din plin la cunoașterea și aplicarea politicii partidului și statului, la afirmarea legalității socialiste, la dezvoltarea responsabilității tuturor cetățenilor orașelor și comunelor județului față de sarcinile ce revin fiecărei localități în actualul cincinal.

CREȘTEREA rolului consiliilor populare în conducerea vieții economico-sociale locale, înlăturarea în cele mai bune condiții a prevederilor planurilor în profil teritorial se află în strînsă legătură cu perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale consiliilor populare. Răspunderile tot mai mari ce revin consiliilor populare în dezvoltarea complexă și multilaterală a localităților necesită un dialog viu, permanent cu cetățenii, consultarea largă a acestora, stimularea inițiativei oamenilor muncii. Experiența cîștigată cu prilejul adunărilor cetățenești în care s-au dezbătut proiectele de plan anual, obiectivele de dezvoltare în perspectiva anilor 1981—1985, cu care ocazie oamenii muncii au făcut multe propuneri valoroase, trebuie să devină o metodă permanentă de lucru a fiecărui consiliu popular.

Gheorghe CUȚITEI

prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al Județului Brașov

Ecouri la dezbateră PRODUCȚIA NETĂ,
INDICATOR DE BAZĂ AL PLANULUI ECONOMIC

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE CU CHELTUIELI MINIME

DEZBATEREA organizată de „Revista economică” a evidențiat faptul că introducerea producției nete ca indicator de plan, de urmărire statistică, de calcul și analiză economică, care va condiționa plata retribuției, se înscrie pe linia aplicării în viață, ferme și eficiente, a măsurilor de perfecționare a activității economico-financiare. Ideilor și propunerilor exprimate cu acest prilej aș vrea să le adaug câteva constatări din experiența întreprinderilor din județul Brașov.

Începând cu 1 ianuarie 1974 acest indicator a fost introdus în mod experimental și în trei întreprinderi de pe raza județului Brașov („Tractorul”, „Rulmentul”, „Întreprinderea de scule Rîșnov), la care eliberarea fondului de retribuție pentru muncitori s-a făcut prin recalcularea fondului planificat cu gradul de îndeplinire a producției nete. În anul 1975, acest indicator a devenit obligatoriu pentru nouă întreprinderi din cadrul județului nostru, iar celelalte unități industriale și de construcții urmăresc și raportează statistic acest indicator fără a condiționa acordarea retribuțiilor.

Din analiza realizării planului producției nete rezultă că, în anul 1976, acesta s-a realizat pe total județ în proporție de 104,3% (la cele 9 întreprinderi s-a înregistrat o depășire de 9,8%, toate unitățile realizându-și sarcina de plan). În anul 1977 planul pe ansamblul județului s-a realizat în proporție de 101,6%, toate cele 9 întreprinderi având planul îndeplinit și depășit; pe luna ianuarie 1978 planul a fost realizat în proporție de 103,2% pe ansamblul județului. Așadar, folosirea indicatorului a exercitat un rol pozitiv în mobilizarea eforturilor colectivelor de muncă pentru îndeplinirea planului, pentru creșterea eficienței economice.

În cadrul dezbaterii s-au exprimat o serie de propuneri de îmbunătățire a metodologiei de calcul a producției nete pe linia unor adaptări în evidența conta-

bilă, vizând regrupări de conturi sau introducerea unor conturi analitice prin care să se separe cheltuielile de muncă vie și de muncă materializată. Toate acestea s-ar putea face în corelare cu măsurile necesare aplicării proiectului noii clasificări a ramurilor, problemele fiind în mare parte de aceeași natură.

În perioada de experimentare s-au desprins și alte aspecte care au influențat nivelul indicatorului și de care va trebui să se țină seama la definitivarea metodologiei de planificare, urmărire și raportare. Astfel, considerăm necesară corelarea tuturor indicatorilor de plan (în special a celor de producție cu indicatorii financiari) asigurarea unei mai mari stabilități a acestor indicatori, optimizarea cooperărilor și stabilirea modului de luare în calcul a influențelor acestora, precum și a variației soldurilor de producție ne-terminată.

Indicatorul producția netă presupune o fundamentare cât mai bună a elementelor de eficiență economică a planului, încadrarea în cheltuielile materiale, în consumurile de metal, energie și combustibil atât la nivelul întreprinderii, cât mai ales al secțiilor. În această privință, prezintă o importanță deosebită defalcarea cât mai concretă și completă a cheltuielilor pe secții și urmărirea realizării producției fizice la toate sortimentele cu cheltuieli minime: în acest fel indicatorul va oglindi mai fidel efortul propriu al fiecărei întreprinderi.

La fundamentarea creșterii planificate a producției nete, întreprinderile trebuie să pornească de la producția netă aferentă volumului fizic realizat al producției, iar sporul planificat al producției nete trebuie să se regăsească atât în volumul, cât și în nivelul de calitate al producției fizice planificate. Prin aceasta sporește responsabilitatea tuturor factorilor în adoptarea deciziilor, se ajunge la o fundamentare mai riguroasă a planului, se asigură o permanen-

tă emulație pentru nou, pentru inovație, amplificând gândirea prospectivă materializată într-un plan tehnic mobilizator.

După opinia noastră, problema esențială care se ridică este aceea de a trece de la producția netă derivată din producția globală, așa cum se determină și se experimentează ea în prezent, căreia majoritatea economiștilor îi reproșează faptul că preia „defecțele” producției globale, la o producție globală derivată din producția netă, adică la un sistem de indicatori în centrul cărora să se situeze producția netă, toți ceilalți avind un caracter derivat. Această viziune este însă strâns legată de saltul care trebuie făcut de la o planificare a producției cu precădere pe bază valorică, la una cu precădere de ordin fizic, precum și de la aspectele preponderent cantitative la cele preponderent calitative.

Sporul planificat al producției nete la nivelul unei întreprinderi va trebui să cuprindă sporul absolut al fondului de retribuție în limitele admise de creșterea reală a productivității muncii, cât și sporul absolut al venitului net obținut, concretizat în principal în beneficiu. Producția netă oferă o reală stimulare a oamenilor muncii în raport direct cu cantitatea și calitatea eforturilor depuse, cât și sporirea contribuției lor la dezvoltarea generală, îmbinând armonios interesele personale cu cele colective, generale. În măsura în care o parte a venitului net va servi la autofinanțare, se vor amplifica eforturile întreprinderii de sporire a venitului net. Aceasta va adânci principiul gestiunii economice, al autoconducerii muncitorești.

Pentru unitățile economice cu largi relații de cooperare, pentru ca producția netă să exprime cât mai fidel efortul propriu, se impune a se face o disociere clară între cheltuielile materiale anterioare care se exprimă prin valoarea „cooperării primite” și cheltuielile materiale „proprii”, asupra cărora trebuie să acționeze colectivul unităților respective. În acest fel, s-ar elimina acei factori care frânează în prezent adâncirea specializării și cooperării și care stimulează tendința de integrare a fabricației.

Ioan OLTEANU
director al Direcției județene
de statistică Brașov

Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii

ÎN TRE PROPUNERILE care pregătesc perfecționările din practica financiară se situează și introducerea, la inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, a Bugetului de venituri și cheltuieli, document de referință pentru caracterizarea calității activității din unitatea economică și de redare sintetică a activității de autofinanțare.

La Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii prezentat în Revista economică nr. 9 din 3 martie a.c., considerăm că pot interveni unele completări în următoarele două direcții :

a) Completarea părților existente cu alte acțiuni economice care solicită fonduri financiare. Astfel, în cazul mijloacelor fixe, pot fi cuprinse și acțiunile : reparații capitale și curente, asigurarea mijloacelor fixe prin intermediul ADAS sau alte instituții de asigurare externe, mica mecanizare și restituirea creditelor

pentru acțiunile de mică mecanizare anterioare, iar la partea de fonduri să se cuprindă proveniența sumelor de acoperire : cheltuieli de producție și amortizare pentru reparații, prime de asigurare trecute pe costuri, credit și cote din beneficiu pentru acțiunile de mică mecanizare, iar la investiții să se adauge și sumele provenite din despăgubiri la mijloacele asigurate.

Și în cazul mijloacelor circulante și a informațiilor provenite din cercetare și asimilarea tehnicii noi se poate introduce acțiunea de asigurare, iar la sursele actuale să se adauge și despăgubirile primite în caz de calamitate.

b) Completarea structurii actuale a Bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii cu o parte distinctă referitoare la elementul principal al structurii de producție **personalul muncitor**. Acest lucru este cu atât mai important cu cât

acest element are rolul hotărâtor în producție, iar prevederile actuale solicită extinderea calitativă și cantitativă a acțiunilor economice și sociale pe care întreprinderea trebuie să le facă în legătură cu personalul său.

În această parte trebuie să se cuprindă acțiunile : — participarea la rezultatele financiare (beneficiu) ; — activitatea de școlarizare și calificare; stimulente pentru activitatea de inovații și invenții; acțiuni de protecția muncii; asigurări sociale (fondul total vărsat și partea cheltuită direct în unitate pentru ajutoare); asigurări de persoane făcute de unitate în contul personalului muncitor; construcția de locuințe din fondurile unității. La partea de fonduri se va trece sursa de proveniență a sumelor destinate acțiunilor respective, majoritatea fiind asigurate din autofinanțare.

Considerăm că actuala formă a formularelor Bugetului poate fi completată cu un document care să redea sintetic și cumulat principalele metode de acoperire cu fonduri a activităților economice și sociale din unitate care solicită finanțare. În acest sens propunem documentul **Balanta fluxului fondurilor financiare în unitatea economică** (vezi schema). În cadranul I se va evidenția acțiunea de autofinanțare prin care activitățile beneficiare (pe coloană) se vor acoperi total sau parțial din sursele interne (pe rând). În cadranul III se va reda contribuția surselor din afară (credit, buget, redistribuire de la centrală). În cadranul II se cuprinde restituirea brută făcută de unitate către credit, buget, centrală din rezultatele sale financiare, iar în cadranul IV, restituirea netă rezultată din diferența cadran II — cadran III, pentru anul de plan respectiv.

Pe baza balanței propuse se poate aprecia atât amploarea autofinanțării cât și calitatea activității din unitate prin interpretarea volumului restituirii brute și nete către societate în comparație cu imobilizările totale pe care societatea le-a făcut pentru înființarea și dezvoltarea unității în cauză.

Paul V. BRAN

Academia de studii economice

BALANTA FLUXULUI FONDURILOR FINANCIARE IN UNITATEA ECONOMICA

ACTIUNI	SURSE	CADRANUL I							CADRANUL II			TOTAL GENERAL		
		INVESTITII	MICA MECANIZARE, REPARATII	CREȘTEREA UNULUI, MODERNIZARE	CREȘTEREA STUDIILOR, ASIMILARE	STIMULARI	MATERIALE	PROTECȚIA MUNCII	INVENȚII, INOVAȚII, RĂZLĂCĂRI	TOTAL I	RAMBURSARE, CREDIT PE DEZ.		VĂRSĂMINTE LA CENTRALĂ	VĂRSĂMINTE LA BUGET
J	X	1	2	3	4	5	6	7	X	8	9	10	X	X
BENEFICIU	1													
IMPOZIT PE CIRCULAȚIA MĂRFURILOR	2													
AMORTIZARE ȘI ALTE SURSE PENTRU INVESTIȚII	3													
FOND PENTRU TEHNICA NOUĂ	4													
FOND PENTRU PROTECȚIA MUNCII	5													
PRELEVĂRI PENTRU INVENȚII, INOVAȚII	6													
PRISOS FONDURI PT. MAJL DACE CIRCULANTE	7													
TOTAL I	X													
CREDITE ANGAJATE	8													
REDISTRIBUIRE DE LA CENTRALĂ	9													
ALOCĂȚII DE LA BUGET	10													
TOTAL II	X													
TOTAL GENERAL	X													

Reducerea consumului de combustibil

(Urmare din pag. 4)

autovehiculelor fără RK prin schimbarea agregatelor. Prin aplicarea acestor două metode, timpul de imobilizare în reparații curente a scăzut de la 9,6% în 1970, la 8% în 1977, reducându-se consumul de combustibil.

Aceste căi de îmbunătățire a întreținerii parcului vor fi coroborate și cu alte măsuri cum sunt : îmbunătățirea calității reparațiilor autovehiculelor, în stații proprii, scoaterea din parc și casarea tuturor autovehiculelor cu un grad ridicat de uzură și care depășesc consumul normal de combustibil și lubrefianți etc.

Întărirea responsabilității și disciplinei în muncă

ÎN CONFORMITATE cu ultimele reglementări, toate unitățile care exploatează mijloace de transport auto răspund de folosirea parcului de autovehicule la întreaga lor capacitate, în condiții de transport optimizat și cu consumuri cât mai reduse de combustibil și lubrefianți, de respectarea riguroasă a ordinii și disciplinei în transporturi. Aceasta se impune cu atât mai mult dacă avem în vedere faptul că se mai folosesc autovehicule în relații neoptimizate sau fără încărcătură, în alte scopuri decât cele legal stabilite, nu se respectă normele

tehnice și de exploatare, sint prezente neajunsuri în gospodărirea și economisirea combustibililor etc.

În vederea întăririi răspunderii și disciplinei în muncă se va acționa în direcția intensificării controlului pe trasee și la punctele de lucru privind modul în care șoferii respectă parcursurile prevăzute în foile de parcurs; dotării tuturor autovehiculelor — în prima etapă, a celor care efectuează curse interurbane — cu aparate tehnograf care arată nu numai durata transportului, ci și ruta urmată și numărul de curse efectuate; verificării atente a diagramelor tehnograf și luării de măsuri prin imputarea combustibilului, în cazul săvârșirii unor abateri de la traseu sau nerespectării vitezelor economice de circulație și altele.

Analizele comparative — elemente orientative pentru deciziile economice

DE CE REZULTATE DIFERITE ÎN CONDIȚII ASEMĂNĂTOARE?

Folosirea judicioasă a forței de muncă, a mecanizării, obținerea unor producții în concordanță cu cheltuielile materiale și pentru retribuire — imperative ale unei eficiențe ridicate în activitatea cooperativelor agricole de producție

EFFORTURILE URIAȘE ce se fac pentru modernizarea agriculturii, pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii sale au în vedere atât sporirea substanțială a producției, cât și a eficienței economice la toate nivelurile. Este necesar — mai mult ca oricând — să cunoaștem **cu ce eforturi producem, cât ne costă producția, cum o putem valorifica mai bine** pentru ca rezultatele economico-financiare să fie constant mai bune, garantând rate ulterioare și mai ridicate ale dezvoltării și consumului.

La ameliorarea și mai accentuată a rezultatelor de producție și de eficiență ale agriculturii noastre, cooperativele agricole trebuie să aducă o contribuție mult mai substanțială, corespunzătoare ponderii însemnate ce o dețin din potențialul de producție al întregii ramuri.

Pînă în prezent, contribuția sectorului cooperatist la producția globală și netă a agriculturii rămîne sub nivelul posibilităților sale reale, avînd în vedere atât condițiile naturale, cât și cele de înzestrare tehnico-materială și

cu forță de muncă. Sporirea continuă a volumului cheltuielilor materiale n-a fost întotdeauna însoțită de creșteri adecvate ale producțiilor, care să contribuie la realizarea unui raport optim între eforturile depuse și efectele obținute.

Alături de unități fruntașe, care au obținut rezultate remarcabile în această privință, întîlnim încă destul de multe cooperative al căror potențial de producție nu este valorificat la un nivel corespunzător. Există nenumărate situații în care **cooperative cu același profil, situate în aceeași zonă sau chiar în aceeași comună, obțin totuși rezultate de producție și eficiență mult diferite.**

NE VOM REFERI, în cele ce urmează, la cooperativele **Smeeni, Udați, Gherășeni și Costești**, din județul Buzău. Deși situate în aceeași zonă, avînd condiții naturale și de înzestrare aproximativ asemănătoare, ele au obținut în ultima perioadă (1971—1977) rezultate economico-financiare care le distanțează una de alta, uneori substanțial.

velul său înregistrează un ecart deosebit de mare între cooperative, mergînd de la 1 la 3. Efectele imediate ale unei asemenea situații afectează puternic capacitatea cooperativelor în ce privește dezvoltarea lor ulterioară. De exemplu, la începutul anului 1976, în vreme ce cooperativele Smeeni și Gherășeni își puteau acoperi toate cheltuielile din veniturile anului de plan, cooperativele Udați și Costești înregistrau datorii importante (aproape 2 mil. lei fiecare), care urmau să fie recuperate din realizările anilor următori.

Să încercăm să identificăm cauzele acestor rezultate.

Dacă urmărim dinamica producției globale, constatăm că la toate cooperativele s-a înregistrat o creștere a acestora, ceea ce demonstrează că sînt condiții pentru realizarea unor producții mari, comparabile; deci, **nu potențialul productiv este cauza diferențierii rezultatelor economico-financiare.**

Dacă evoluția producției globale a influențat pozitiv dinamica venitului net la toate cooperativele, urmărind și influența celui de-al doilea factor — evoluția cheltuielilor de producție — descoperim tocmai cauza ce a condus la diferențierile constatate anterior. Deși în toate cooperativele analizate cheltuielile la hectar s-au mărit, coroborînd ritmurile lor de creștere cu cele ale producției globale vedem că doar la cooperativele Smeeni și Gherășeni raportul este favorabil, în timp ce, la cooperativele Udați și Costești cheltuielile au crescut mai intens decît producția, consecința fiind scăderea venitului net obținut.

ACESTE REZULTATE indică un grad diferit de eficiență a cheltuielilor de producție; nu în toate cooperativele s-a ma-

Tabelul nr. 1

Nivelul și dinamica principalilor indicatori sintetici în perioada 1971—1977 (%)

	Cooperative agricole			
	Smeeni	Gherășeni	Udați	Costești
1. Ritmul mediu anual de creștere al:				
— producției globale la ha	103,1	107,2	104,3	108,0
— cheltuielilor totale la ha	102,6	107,0	104,8	108,6
— venitului net la ha	106,8	107,5	102,7	104,1
2. Compararea nivelului mediu anual al:				
— producției globale la ha	100,0	95,7	70,8	56,5
— cheltuielilor totale la ha	100,0	97,8	70,9	61,4
— venitului net la ha	100,0	86,3	70,5	34,9

Din datele tabelului nr. 1 se observă clar aceste diferențieri, atât în ce privește ritmurile, cât și nivelurile principalilor indicatori economico-financiar. Astfel, dacă

avem în vedere venitul net la hectar, indicator sintetic deosebit de important în asigurarea bazei consolidării economice a cooperativelor agricole, observăm că ni-

nifestat aceeași grijă pentru raționalizarea acestora, care să conducă la realizarea unui raport optim între creșterea cheltuielilor și creșterea producției.

De altfel, în anul 1977 față de 1971, în timp ce în cooperativele Smeeni și Gherășeni venitul net obținut la 1 000 de lei cheltuieli de producție a crescut cu 30%, respectiv 9%, în cooperativele Udați și Costești aceasta a scăzut cu 1% și, respectiv 25%. Reiese clar că prezentarea și aprecierea rezultatelor obținute doar prin prisma producției globale — așa cum se obișnuiește, de altfel, în multe unități cooperatiste — este

creștere a acestora în producția globală, pondere ce ajunsesă să reprezinte, în 1977, 38,6% la C.A.P. Smeeni, 47,8% la C.A.P. Gherășeni, 48,9% la C.A.P. Udați și 55,7% la C.A.P. Costești. Trebuie subliniat și faptul că angajarea unor volume tot mai mari de resurse materiale comparativ cu rezultatele obținute, se manifestă și în aceea că **sporirea cheltuielilor materiale nu a condus la diminuarea cheltuielilor cu retribuirea muncii**; acestea au crescut concomitent, uneori (C.A.P. Costești) chiar în ritmuri mai mari decât cheltuielile materiale.

Tabelul nr. 2

Dinamica cheltuielilor materiale și a celor cu retribuire (1971 = 100)

	Cheltuieli materiale			Cheltuieli cu retribuire		
	1975	1976	1977	1975	1976	1977
Smeeni	113,8	114,2	120,1	120,1	112,1	113,6
Gherășeni	129,3	138,3	173,1	104,1	117,6	125,9
Udați	117,2	140,2	156,5	99,7	112,1	107,3
Costești	147,4	174,7	157,3	182,6	167,8	180,7

departe de a reflecta obiectiv realitatea, împietind asupra calității deciziilor și a orientărilor pentru dezvoltarea viitoare.

Pe de o parte este necesar ca deciziile privind angajarea de resurse pentru dezvoltare, pentru folosirea factorilor intensivi să aibă o solidă fundamentare economică și să urmărească foarte strict realizarea orientărilor prevăzute pentru asigurarea eficienței, exprimată într-un nivel corespunzător al dinamicii producției. Pe de altă parte, trebuie ca prin măsuri de ordin tehnic și gospodăresc să se obțină reducerea relativă a cheltuielilor materiale prin eliminarea a tot ceea ce ține de domeniul risipei, ceea ce va face posibilă creșterea în mai mare măsură a producției nete și a venitului net.

Analizând mai profund nivelul și dinamica cheltuielilor de producție din cele 4 cooperative, constatăm că, în special, **cheltuielile materiale au înregistrat ritmuri de creștere deosebit de mari** (tabelul nr. 2), ceea ce ne sugerează că aceasta este direcția în care trebuie acționat cu precădere; situația necorespunzătoare a dinamicii deosebit de intense a cheltuielilor materiale este relevantă și mai semnificativ de ponderea în continuă

În ce privește nivelul producției nete la hectar, diferențierile dintre cooperativele analizate sînt însemnate (raportul 1 la 2), dar ceva mai atenuate decât în cazul venitului net la hectar. În 1977, față de 1971, producția netă a fost mai mare cu 21,7% la C.A.P. Smeeni, cu 36,3% la Gherășeni, cu 11,2% la Udați și cu 60,3% la Costești, ceea ce demonstrează că, cel puțin în cazul ultimei cooperative, ritmul superior de sporire a producției nete o angajează pe li-

rea a sporit substanțial (cu 5-7%) adică, în cifre absolute, cu 400-500 de lei pe hectar. Din sporul total al cheltuielilor materiale la aceste două cooperative, creșterea cheltuielilor cu mecanizarea a reprezentat aproape 50%. Este clar că, ridicarea eficienței cheltuielilor materiale la cooperativele Udați și Costești va depinde în principal de **sporirea eficienței cheltuielilor cu mecanizarea, de realizarea unei corelări optime a creșterii acestora cu creșterea producției.**

În ce privește influența exercitată de majorarea cheltuielilor cu retribuirea asupra sporirii cheltuielilor totale, trebuie subliniat că nu volumul muncii consumate la hectar a determinat această creștere (el avînd o tendință de scădere), ci ridicarea foarte accentuată a valorii unei norme de muncă (tabel nr. 3). Această tendință, normală și pe deplin justificată dacă o privim în sine, apare ca fiind oarecum prea intensă, atunci cînd o corelăm cu posibilitățile reale ale cooperativelor, cu ritmul de creștere a producției nete, care trebuie să fie baza întregii dezvoltări viitoare și a creșterii veniturilor în cadrul cooperativelor.

Sporirea eficienței economice în sectorul cooperatist, creșterea în ritmuri cît mai intense a producției nete și a venitului net nu pot avea la bază decît sporirea mult mai accelerată a producțiilor fizice totale și mai ales a randamentelor la hectar.

Numai în acest fel se poate garanta o consolidare economică mai puternică a cooperativelor agri-

Tabelul nr. 3

Consumul de muncă la ha și retribuirea unei unități de muncă

	Număr de norme la ha				Retribuirea unei norme (lei)			
	1971	1975	1976	1977	1971	1975	1976	1977
Smeeni	77	77	64	60	38	46	51	55
Gherășeni	87	94	95	94	28	27	30	33
Udați	90	60	73	73	21	31	29	28
Costești	58	57	55	57	15	28	26	28

nia reducerii decalajului dintre ea și celelalte C.A.P.-uri. Din analiza evoluției structurii cheltuielilor materiale la cele 4 cooperative, reiese că cele mai semnificative schimbări au avut loc la cooperativele Costești și Udați, unde ponderea cheltuielilor cu mecaniza-

rea, în special a celor mai slab dezvoltate, **efortul propriu și valorificarea rezervelor interne** rămînînd piatra de hotar a acestui proces continuu.

Gh. FRĂȚILĂ
Gh. STOICA

Statistica

PINĂ în anul 1975 darea de seamă statistică Apr se raporta trimestrial și anual pentru circa 800 poziții. Începând cu anul 1976 aceeași dare de seamă s-a întocmit tot trimestrial și anual, însă pentru circa 1 200 poziții, iar în prezent se cere să fie întocmită lunar, trimestrial și anual. Dacă ținem cont de faptul că o singură poziție din nomenclator cuprinde mai multe sortotipodimensiuni, ne putem da seama de volumul de lucru necesar pentru calcularea și completarea celor 13 rubrici din respectiva dare de seamă Apr. Întreprinderea noastră folosește un număr de circa 8 000 sortimente de materii și materiale la care se mai adaugă și pozițiile date prin normele metodologice nr. 22/1977, unde, la foarte multe poziții din nomenclator, trebuie defalcate pe câte două rînduri, respectiv două intrări pentru cooperare-colaborare și trei intrări prin B.J.A.T.M.-uri.

Cu prilejul raportărilor trimestriale întreprinderea noastră a sesizat că pentru pregătirea și execuția lucrării este necesar un volum mare de muncă, cca 10-11 zile pentru tot personalul serviciului de aprovizionare; în acest timp problemele curente de aprovizionare și alte lucrări legate de aceasta sînt în mare măsură complet neglijate.

Constantin MUNTEANU

director adjunct al
Întreprinderii de radiatoare și cabluri
Brașov

Obiecte de inventar

ÎNTEPRINDERILE de exploatare forestieră au în dotare animale de tracțiune care se folosesc la scoaterea lemnului din locuri greu accesibile. Aceste animale fac parte din patrimoniul unităților și se regăesc în contabilitate la contul 100 „Mijloace fixe”. Se întimplă cazuri în care vitele se accidentează și astfel trebuie imediat sacrificate pentru a fi valorificate. Se întocmesc procese verbale, se consensuează împrejurările accidentului, responsabilitățile, precum și modul de valorificare, documente în baza cărora ar trebui să se procedeze la diminuarea patrimoniului și contabilizarea rezultatelor obținute în urma valorificării. Dar aceste operațiuni nu se pot face, în special, diminuarea patrimoniului, deoarece nu există aprobările pentru casarea animalului în cauză, respectiv a mijlocului fix, aprobări care se dau o singură dată pe an. În aceste condiții animalele rămîn mai departe în contabilitatea mijloacelor fixe ca fiind prezente, deși în realitate ele nu mai există.

După părerea noastră sînt două soluții de rezolvare a acestei probleme și anume:

- aceste cazuri de excepție să fie tratate în mod special și cașările să se aprobe atunci cînd au avut loc accidente;
- animalele de tracțiune să fie încadrate în categoria obiectelor de inventar, unde să primească exact regimul de gospodărire și contabilizare al acestora.

Constantin DAVID

economist la I.F.E.T. Piatra Neamț

Simplificare eficientă

AM CITIT cu mare interes dezbaterea intitulată „Studiul cererii populației în

perfectiunea relațiilor industrie-comerț”, apărută în nr. 43 și 45 1977. Pe marginea acestei teme doresc să arăt că în cadrul întreprinderii noastre am rezolvat cu succes una din problemele importante ale activității curente, respectiv buna aprovizionare a magazinelor. Am îmbunătățit întregul sistem de comandare a mărfurilor de la depozitele întreprinderii noastre prin înființarea unei camere de mostre. Avînd în vedere sarcinile deosebite pe care le are gestionarul, precum și răspunderea ce-i revine pentru buna aprovizionare a populației am lărgit atribuțiunile de serviciu ale acestuia cu noi sarcini, corespunzător responsabilității ce-i revine de drept pentru întreaga activitate din unitatea respectivă. Interesul gestionarului pentru a face o bună aprovizionare este sprijinit și de factorul cointeresare, el fiind retribuit, împreună cu colectivul, pe bază de cotă procentuală. Comandarea mărfurilor necesare se face cu ajutorul unor cataloage puse la dispoziția gestionarului de către biroul comercial cu ridicata, ce cuprinde pe depozite produsele specifice. După completarea necesarului gestionarul se deplasează la camera de mostre, unde are posibilitatea să consulte exponatele existente pe depozite și să-și tacă eventualele completări sau compensări. Cu această ocazie poate să trateze cu factorii răspunzători de la depozite eventualele divergențe, legate de livrările anterioare, sau să consemneze într-un registru special opinia asupra stadiului de vandabilitate a unor produse, precum și tendințele viitoare.

Avantajele renunțării la merceologii-voiajori sînt multiple. Iată cîteva: fiecare unitate de desfacere știe că din ziua depunerii catalogului de comenzi, în 48 de ore își primește marfa; în funcție de ziua de aprovizionare, care se respectă cu strictețe, s-a stabilit și graficul de ridicare a ambalajelor; utilizarea la capacitate a parcului auto prin încărcarea uneori a 2-3 comisioane pentru magazinele alăturate; folosirea rațională a forței de muncă, a muncitorilor încărcători de la transport.

Iosif CUIBUS

directorul I.C.S.
pentru mărfuri alimentare
Satu Mare

ECOURI

Ritm

ÎN LEGĂTURA cu articolul „Ritmuri și scadențe în realizarea noilor obiective” („R.E.” nr. 46 1977), precizăm că Ministerul Industriei Chimice a analizat cu institutele de proiectare I.I.T.P.I.C. și I.C.I.T.P.R. Ploiești asigurarea cu documentație tehnico-economică și de execuție a obiectivelor noi de investiții. Pentru a permite atacarea lucrărilor pe platforma Brazi la obiectivul „Dezvoltarea rafinării”, s-a obținut aprobarea începerii lucrărilor în condiții derogatorii.

În scopul asigurării cu documentație a planului de investiții pe anul 1978, împreună cu executanții și institutele de proiectare s-au întocmit programe de proiectare care au fost aprobate de conducerea Ministerului Industriei Chimice și Ministerului Construcțiilor Industriale. Astfel, lucrările din acest an sînt asigurate cu proiecte de execuție, iar lucrările noi cu minimum 90 zile înainte de data prevăzută în plan pentru începerea lu-

cărilor. De asemenea, precizăm că investițiile menționate în articol au documentațiile tehnico-economice aprobate și lucrările sînt atacate pe șantier.

Bujor ROȘCA

director
în Ministerul Industriei Chimice

Instalații de foraj

REFERINDU-NE la problemele ridicate în articolele „Creșterea factorului final de recuperare a zăcămintului” („R.E.” nr. 41) și „Recuperare” din nr. 48 1977 subliniem că Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei au elaborat noi programe pentru sectorul petrolier și geologic de dotări și de asimilări pentru perioada anilor 1978-1980. Este vorba de realizarea forajului ultra-adînc la 10 000 m, pentru care au început lucrările de proiectare a instalației de foraj și la care vor fi necesare agregate și utilaje cu performanță de vîrf în acest domeniu, unele neatinse pe plan mondial cum sînt: continuarea programului de valorificare a platformei continentale a Mării Negre prin realizarea platformei de foraj Gloria II, a unor noi tipuri de platforme fixe cu echipamente de extracție, depozitare și transportul țiteiului, a lucrărilor de exploatare și de întreținere la sondele marine; definitivarea proiectelor și realizarea instalațiilor de foraj pentru lucrările miniere, săparea puțurilor, a suitorilor, a gaurilor de aeraj etc. cu toate echipamentele aferente acestui gen de lucrări; promovarea de tehnologii noi se va face prin continuarea lucrărilor de cercetare-proiectare în colaborare cu specialiștii M.M.P.G.

Ion IOSEFIDE

adjunct al ministrului
industriei construcțiilor de mașini

★

PE MARGINEA articolului publicat în „Revista economică” nr. 48 1977, intitulat „Recuperare” vă comunicăm următoarele:

Unele restanțe existente au fost generate îndeosebi de greutatea în aprovizionarea cu materii prime. Astfel, în ultimii 2-3 ani unitățile M.E.F.M.C. au livrat lobde de lemn de calitate inferioară, cu putregai și umiditate ridicată pentru fabricarea manganului. Drept urmare, ciclul de carbonizare mediu a fost prelungit de la 40 ore la 49 ore, ceea ce a determinat scăderea capacității de carbonizare cu 15%.

În procesul de degazolinare, în condițiile sporirii vitezelor de lucru, cărbunele activ este solicitat mai mult și, ca urmare, se epuizează mai repede decît în anii trecuți. Cu toate acestea, ca urmare a intervențiilor la M.E.F.M.C. și a măsurilor stabilite la unitățile M.I.Ch., sînt create condiții pentru livrarea cantității de 650 tone cărbune activ degazolinare la unitățile M.M.P.G.

În ceea ce privește asigurarea cu poliacrilamidă cristalizată, ca urmare a măsurilor luate la producător, s-au creat condiții pentru punerea în funcțiune a unei instalații în acest an și livrarea cantității de 100 tone poliacrilamidă cristalizată rezultată de probe tehnologice.

C. CRAIU

director adjunct
în Ministerul Industriei Chimice

Tribuna „R.E.”

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINȚATE

Perfectionarea pregătirii membrilor

conducerii colective

UN SISTEM INTEGRAT, PARTICIPATIV, DESCHIS SPRE AUTOREGLARE

AM CITIT CU MARE INTERES articolul din nr. 10/1978 al R.E., privind acțiunea organizată de Centrul de perfecționare a personalului din mine, petrol, geologie pentru perfecționarea pregătirii membrilor C.O.M., reprezentanți ai oamenilor muncii.

Apreciind ca deosebit de valoroasă și oportună inițiativa revistei de a aborda problematica optimizării activității organelor colective de conducere, dorim să ne alăturăm acestei preocupări, informind despre unele acțiuni similare întreprinse în aceeași direcție de către Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții — și care ar putea constitui elemente pentru un util schimb de experiență realizat prin coloanele „Revistei economice”.

Centrul nostru a acumulat o anumită experiență în problema perfecționării membrilor organelor colective de conducere, prin organizarea, începând din anul 1974, a unor cursuri și seminarii speciale. Treptat ne-am formulat și verificat practic unele concluzii cu privire la pregătirea și organizarea acestor programe și mai ales în ce privește elementele de conținut și de metodică.

Etapa de pregătire a unui program de acest gen necesită o aprofundare a cerințelor de perfecționare, care, pe lângă analiza obiectivelor și sarcinilor acestor organe colective, comportă — obligatoriu — și „fotografierea” modalităților concrete în care se desfășoară activitatea C.O.M., începând de la planificarea activității și pînă la urmărirea modului în care se „comportă” hotărârile luate. În acest scop, noi am utilizat sistemul participării unor instructori din centru la pregătirea și desfășurarea ședințelor C.O.M. din unități — cu acordul acestora — pentru a înregistra „pe viu” ceea ce în tehnologia noastră numim „competența” viitorilor cursanți. Pe de altă parte, am colectat opinii și cazuri concrete privind activitatea C.O.M. și anume de la cursanții altor programe, membri sau nemembri ai organelor colective de conducere, încadrați în diferite funcții.

Nu am ținut „secrete” aceste opinii, ci mai mult, banda de magnetofon pe care le-am înregistrat a constituit prima temă de sensibilizare și dezbateră a programului organizat.

De asemenea, am solicitat părerile unor membri ai C.O.M. privind temele care interesează a fi dezbătute, pe care le-am analizat critic, colectînd astfel un fond de date privind conținutul programului.

Programul de perfecționare pentru membrii consiliilor oamenilor muncii a fost organizat în unități — cu participarea tuturor membrilor C.O.M., ca și a unor lucrători care de regulă iau parte ca invitați la ședințele organelor de conducere colectivă — pe o durată de 30—40 de ore (cite 3—4 ore pe zi).

Potrivit cerințelor astfel determinate, conținutul programului a fost structurat pe următoarele grupe de teme :

a) **planificarea activității C.O.M. :** rol, sarcini, competențe, inventar de probleme, criteriile de stabilire a importanței și a priorităților, cadrul și limitele delegărilor de competențe, utilizarea comisiilor pe probleme, corelări cu activitățile altor colective. În acest modul s-au inclus și teme privind aprofundarea conținutului și metodologiei rezolvării unor problematice de bază din sfera decizională a C.O.M. (investiții, eficiență economică, organizare etc.), elemente de teoria conducerii și deciziei, precum și tipologia ședințelor ;

b) **pregătirea ședințelor C.O.M. :** modul de elaborare a materialelor prezentate în discuție, organizarea studierii prealabile a acestora, pregătirea specifică a participanților pentru ședința de analiză ;

c) **desfășurarea ședințelor C.O.M. :** diverse modalități de organizare în funcție de obiectivele ședinței, rolul conducătorului ședinței, tehnici și metode pentru stimularea participării constructive și eficiente, tehnici de orientare a dezbaterilor pentru eficientizarea și economicitatea dezbaterilor, metode de opțiune și de formulare a deciziilor ;

d) **urmărirea realizării hotărârilor**

C.O.M. : acțiuni pentru înțelegerea de către lucrători a sensului și implicațiilor hotărârii C.O.M., metode de control, redresare și optimizare pe parcurs a aplicării hotărârii, procedee de urmărire a realizării hotărârilor.

Între metodele de instruire folosite, în afara unor **expuneri-discuții, dezbateri, studii de caz**, am utilizat „**simulări**” de ședințe ale C.O.M. pe baza unui scenariu elaborat de către centrul nostru, în care rolurile repartizate membrilor (la unii dintre ei nu în concordanță cu funcția pe care o dețin efectiv) au fost descrise în detalii concrete (funcție, sarcini, greutăți). Pe parcursul simulării s-au introdus incidente neprevăzute, pentru a constata măsura în care participanții și-au însușit comportamentul adecvat.

Ideea și modalitatea de evaluare a eficienței acestor programe ne-au fost sugerate de cursanții înșiși, care, prin directorul unității respective, ne-au invitat la o viitoare ședință a C.O.M., ce urma să fie pregătită potrivit cunoștințelor acumulate la program, solicitîndu-ni-se ca ulterior să prezentăm observațiile noastre.

În acest an, avem în planul nostru de activitate organizarea a trei programe pentru perfecționarea activității C.O.M. la sediul unor unități (I.U.P.S.-Reghin, I.P.B.-Timișoara, I.U.P.S.R.-Iasi) — programe ale căror conținut îmbracă caracterul celui descris mai sus, cu unele completări rezultate din recente documente privind creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii și îmbunătățirea structurii acestora.

Analizăm modalitățile organizatorice prin care, începînd din 1979, să aplicăm o nouă strategie didactică, prin organizarea acestor programe în „doi timpi” :

● mai întîi, o pregătire specifică pe grupe omogene de membri ai C.O.M. — președinte, vicepreședinte, reprezentanți ai oamenilor muncii — din mai multe unități, cu un conținut tematic adecvat cerințelor specifice acestor grupe ;

● în al doilea timp, acțiuni în unități cu organe C.O.M. constituite — ai căror membri au participat la primul ciclu — în care se pune accentul pe modalitățile de omogenizare și creștere a eficienței activității întregului colectiv.

Considerăm că această modalitate, mai întîi analitică și apoi sintetică, asigură mai bine însușirea sarcinilor specifice ale membrilor C.O.M., care apoi se integrează în dinamica și obiectivele colectivului constituit.

Concepția rezultată din preocupările și experiența centrului nostru și din necesitățile ramurii materialelor de construcții ar putea — sperăm — ca prin aportul schimbului de experiență și dezbaterilor pe care le prilejuiește inițiativa revistei, să contribuie la definirea unui model de tratare a problemei pregătirii oamenilor muncii chemați să participe la una din formele superioare de exercitare a conducerii colective, pe care o constituie consiliile oamenilor muncii.

Ștefan TOFAN

directorul Centrului de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții

Opinii ale specialiștilor în sprijinul eficienței

RESURSELE SIMBIOZEI CONDUCERE — INFORMATICĂ

VALOROASELE INDICAȚII date de secretarul general al partidului, la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de mașini grele București accentuează necesitatea perfecționării pe baze științifice a activității organelor de conducere colectivă, în vederea creșterii contribuției lor la conducerea și buna gospodărire a întreprinderilor și unităților economice, la activitatea generală de dezvoltare economico-socială a țării, de îndeplinire și depășire a prevederilor cincinalului.

În legătură cu acest imperativ, prin sublinierile și semnalările de față urmăm unele clarificări sub unghiul practicii la care ne-a îndemnat mai ales necesitatea unei orientări clare față de diversitatea de opinii generată de o abundență literară de specialitate.

1 A.B.C.-ul PROFESIONAL ne învață că într-o unitate economică, sistemul de conducere este servit de sistemul informațional (informatic) — care, în acest scop, face legătura cu sistemul de execuție; că sistemul de conducere și cel informațional se influențează reciproc, se întrepătrund. Simbioza aceasta nu duce însă până la pierderea identității celor două sisteme, până la a se confunda unul cu altul.

Și totuși, confuzia mai apare pe alocuri în tratate de specialitate și în lucrările curente de proiectare a sistemelor informatice. Prof. dr. M. Drăgănescu remarcă întemeiat că „apare uneori tendința de a reduce activitatea de conducere la fluxul informațional și transmiterea de decizii și comenzi“.¹⁾

În general, centrele de calcul (și alte unități de informatică) proiectează sisteme de conducere cu mijloace informatice. Cu atât mai puțin realizarea citorva subsisteme informatice într-o întreprindere (practică aproape generală — pentru că ne aflăm încă în stadiul informaticii operative) nu echivalează cu introducerea unui sistem de conducere în unitatea respectivă (deși contribuie la aceasta). Așadar, sistemul de conducere nu este subordonat sistemului informatic (cum se mai poate citi chiar în unele manuale). Dimpotrivă, sistemul de conducere stabilește cerințele sistemului informatic, îi trasează și îi corectează traiectoria, îi urmărește și folosește rezultatele.

2 SISTEMUL INFORMATIC beneficiază de directivări oficiale, prin normativele și îndrumările metodologice elaborate de Institutul central pentru conducere și informatică (I.C.I.).

Cu atât mai mult se impun perfecționări continue în domeniul conducerii, chiar — sau tocmai — în condițiile în care problemele specifice sînt deosebit de complexe, de mare diversitate și sensibilitate. Asemenea perfecționări, elaborate pe linia directivelor de partid și de stat, valorifică atât experiența înaintată și ideile rezultate din activitatea practică, pe ramuri și niveluri, cât și producția științifică de specialitate, tot mai bogată, constituind îndreptare pentru conducerea unităților de producție și ale administrației de stat, ca și pentru activitatea de cercetare-învățămînt.

Legile privind Consiliul Național al Oamenilor Muncii și Consiliul Organizării Economico-Sociale instituie cadrul rezolvării acestei probleme. Astfel, C.O.E.S. „acionează pentru promovarea în munca de organizare și conducere a unităților socialiste a metodelor avansate de analiză, a tehnicilor moderne de conducere și de organizare a producției și a muncii“; aplicarea criteriilor, normelor unitare, normativelor, indicațiilor metodologice și altor măsuri de organizare stabilite de consiliu este obligatorie pentru ministere, celelalte organe centrale și locale de stat.

Este evident că realizarea unor asemenea orientări de principiu este cu adevărat laborioasă și plină de răspundere, ea trebuind să se aplice la realități în continuă schimbare. În aceeași ordine, sesizăm și necesitatea unei mai riguroase trieri și adevărări la structurile noastre organizatorice și de producție, a concepțiilor și tehnicilor din literatura străină. Există, după opinia noastră, condițiile și potențialul pentru a se afirma tot mai mult școala românească de conducere și de informatică economică, pe care o impun în mod vădit revoluția științifică-tehnică, dezvoltarea multilaterală a economiei țării noastre.

3 CONTINUÎNDU-NE incursiunea în problematica realizării sistemelor informatice, tot „pe linie de lucru“, vom mai semnală un aspect care ni se pare de primă importanță și anume: analiza procesului de producție.

Această analiză este prevăzută de metodologie numai în etapa studiului preliminar și, practic, ea se execută în cele mai multe cazuri de către proiectant, care — neobișnind în toate cazurile un concurs tehnic suficient — se limitează la ceea ce vede el la un moment dat. Adică „la act“ de situația existentă, pe care o descrie ca atare. Pentru etapa următoare se prevede numai analiza sistemului informațional existent, care efectiv se referă tot la o „descriere“.

Dar nu acesta este, oare, prilejul nimerit să se pătrundă, concomitent și cu asistență tehnică pe deplin competentă, în mecanismul funcțiilor de producție, pentru o eventuală reordonare a fluxului tehnologic, pentru a se proceda la o mai bună utilizare a mașinilor, instalațiilor și utilajelor, precum și la o mai eficientă folosire a forței de muncă, eventual la completări și în-

noiri, în perspectiva dezvoltării întreprinderii?

Noi răspundem afirmativ și susținem ca această colaborare să fie atent și judicios organizată, pentru ca sistemul informațional ce se analizează să aibă baze certe sub acest raport, nu numai pentru situația actuală — revizuită (valabilă la data implementării sistemului informatic), dar și pentru perspectivă. Aceasta, întrucît este posibil și de dorit ca în perioada proiectării sistemului informatic (apreciată în normative de la 30 la 54 de luni) să intervină schimbări, chiar de structură, în dotarea și activitatea unității analizate; cu atât mai mult ele vor fi de înțeles într-o perspectivă ceva mai îndepărtată, cunoscînd ritmul accelerat de dezvoltare imprimat de revoluția științifică și tehnică.

Se înțelege că vor fi analizate, în aceeași perspectivă, implicațiile și dezvoltările de ordin economic și administrativ și, respectiv, activitățile pe care le angajează în compartimentele funcționale ale întreprinderii.

Numai astfel proiectantul — evaluînd și sistemul informațional existent — va putea ajunge la un *concept de maximă eficiență a sistemului informatic*, va colabora la măsurile de luat pentru dezvoltarea întreprinderii, creșterea producției și productivității muncii.

Metodologia ce se va elabora în acest scop ar urma să stabilească, printre altele, responsabilități certe și forma în care să fie consemnate rezultatele analizei. Așadar, proiectul sistemului informatic trebuie să se refere la ambele situații: în mod cert și amănunțit la aceea de la data implementării inițiale *) și cu prevederi la situația în perspectivă.

4 CONSIDERĂM (în dezacord cu alte opinii) că, în principiu, *lucrările de proiectare a sistemelor informatice trebuie să fie atacate de jos în sus*, cel puțin pe cele două niveluri pe care le socotim ca avînd responsabilitate majoră în producție: întreprinderea și centrala (trustul).

Pentru a putea înțelege situația la eșaloanele superioare trebuie să cunoaștem baza, locul de muncă și de culegere a primelor date.

În fapt, în unele sectoare au fost abordate mai întîi lucrări (subsisteme) direct la nivel de centrală-trust, iar la unele întreprinderi cu subunități s-a pornit de la nevoile de moment, proiectîndu-se în acest scop cîteva subsisteme la nivelul întreprinderii coordonatoare — fără să se analizeze datele de bază.

Acest mod trunchiat de a vedea și a lucra în unele cazuri credem că trebuie pus, în primul rînd, pe seama ne-

**D. FESNIC
N. BUCURESCU**

Centrul informațional și de calcul al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare

(Continuare în pag. 32)

¹⁾ Prof. dr. M. Drăgănescu, „Sistem și civilizație“, Ed. politică, București, 1976, p. 333.

²⁾ Practic, concepția inițială se adaptează (se modifică) succesiv, pe măsura implementării subsistemelor ce se proiectează (desigur, fără să se mai vadă sau revadă întreg sistemul).

7

PRODUCTIVITATEA MUNCII

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN ETAPA CONTEMPORANĂ, factorul hotărîtor al progresului economic și al satisfacției în condiții mai bune a nevoilor de consum ale fiecărei națiuni este creșterea eficienței economice.

Eficiența economică se exprimă ca un raport între ansamblul efectelor (rezultatelor) economice utile obținute dintr-o anumită activitate și eforturile (cheltuielile) necesitate de ele. Cu cît este mai mare valoarea supraunitară a acestui raport cu atît mai repede se dezvoltă avuția națională și crește nivelul de trai al întregului popor.

PRODUCTIVITATEA MUNCII — EXPRESIE SINTETICĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE

Principala formă de exprimare a eficienței economice este productivitatea muncii.

Productivitatea muncii reprezintă eficacitatea, rodnicia cu care este cheltuită munca în procesul de producție. Ea reflectă însușirea muncii de a produce în unitatea de timp un anumit volum de valori de întrebuințare sau servicii productive. Productivitatea este un atribut al activității umane productive (creatoare de bunuri materiale și servicii productive); numai omul prin munca sa concretă creează valori de întrebuințare și are capacitatea să le sporească.

Așa cum munca apare pe de o parte ca muncă individuală (a lucrătorului, echipei, secției etc.) iar pe de altă parte ca un segment al muncii sociale și productivitatea muncii îmbracă două forme: a) productivitatea muncii individuale; b) productivitatea muncii sociale.

Productivitatea muncii individuale reprezintă rodnicia cu care este cheltuită munca de către un lucrător sau colectiv de lucrători în funcție de condițiile proprii, specifice (de înzestrare tehnică, de calificare, de intensitate, de organizare etc.) în care își desfășoară activitatea. Diferențele dintre lucrători, dintre locurile de muncă și unitățile economice, în privința condițiilor concrete de muncă, determină deosebiri importante în nivelul productivității muncii individuale.

Nivelul productivității muncii individuale (W) se măsoară prin:

a) producția obținută cu o anumită cantitate de muncă vie utilizîndu-se relația $W = \frac{Q}{T}$ unde Q = volumul producției

și T = cheltuiala de muncă (timpul lucrat).

b) cantitatea de muncă vie cheltuită pentru obținerea unei unități de producție, utilizîndu-se relația $W = \frac{T}{Q}$

Condițiile concrete din economie și obiectivele urmărite prin sistemul informațional, fac ca numărătorul și numitorul raportului de productivitate să se exprime în unități diferite, ceea ce conduce la mai multe metode de exprimare a nivelului productivității muncii. Volumul producției se exprimă în:

— unități fizice (l. m, kg, kWh etc.);

— unități natural-convenționale (la întreprinderile care produc bunuri de același fel, dar cu caracteristici diferite — tractoare, vagoane etc. —, un produs fiind ales ca unitate convențională urmînd ca întreaga producție să se exprime în produse convenționale cu ajutorul unor coeficienți de transformare);

— unitățile valorice (cu ajutorul indicatorilor producție globală și producție netă). **Producția globală**, exprimă sub formă bănească ansamblul rezultatelor unei unități economice, materializate în produse finite, semifabricate, producție neîncheiată etc. Folosirea acestui indicator stimulează insuficient întreprinderile în reducerea consumurilor specifice, în folosirea materiilor prime ieftine, în concentrarea atenției spre scuturarea ciclurilor de fabricație pentru ca astfel să livreze economiei naționale cît mai multe produse fizice necesare consumului. De aceea, pentru exprimarea producției se impune

înlocuirea acestui indicator, cu indicatorul **producție netă**, care exprimă valoarea nou creată într-o unitate într-un interval de timp, aportul ei la producerea venitului național.

Cheltuiala de muncă se exprimă prin numărul mediu de personal muncitor, numărul mediu de muncitori sau prin timpul efectiv lucrat de aceștia (om-ore, om-zile etc.).

Corespunzător celor de mai sus, nivelul productivității muncii se poate exprima: în **unități fizice** (pe lucrător, pe muncitor și pe oră lucrată etc.); în **unități natural-convenționale** (pe lucrător, pe muncitor, pe oră lucrată); în **unități valorice** (producția netă pe lucrător, pe muncitor și pe oră lucrată). Expresia cea mai exactă a nivelului productivității muncii se obține prin **metoda în unități fizice pe ora lucrată**, dar ea se aplică doar acolo unde există producție omogenă (energie electrică, oțel) și se ține o evidență strictă a orelor efectiv lucrate de întregul personal. De aceea în practică, nivelul productivității muncii se exprimă de regulă după **metoda în unități valorice pe lucrător**, deși ea poate deforma realitatea ori de cîte ori prețurile se abat de la valoare.

Productivitatea muncii sociale exprimă rodnicia, eficacitatea cu care este cheltuită în condiții medii de înzestrare tehnică, îndemînare și intensitate, întreaga muncă (vie și materializată) ocazională de obținerea unei valori de întrebuințare. Ea se determină **pe produs, pe ramură și pe economia națională**. Calcularea productivității muncii sociale presupune cunoașterea tuturor fazelor necesare obținerii produsului finit, munca vie desfășurată într-o anumită etapă devenind muncă materializată pentru următoarele, inclusă în valoarea respectivelui produs. De pildă, pentru a calcula productivitatea muncii sociale în producția de laminate este necesară cunoașterea muncii totale, cheltuită în condiții medii, pentru obținerea minereului de fier și a metalului și în sfîrșit, pentru laminarea propriu-zisă.

În acest caz, nivelul productivității muncii sociale se exprimă prin timpul de muncă socialmente necesar obținerii produsului finit: cu cît este mai înaltă productivitatea muncii sociale cu atît este mai mic timpul de muncă socialmente necesar, iar creșterea productivității muncii sociale se concretizează în reducerea timpului de muncă socialmente necesar, într-o economie de muncă vie și materializată pentru societate.

La nivelul economiei naționale productivitatea întregii munci sociale se exprimă raportînd volumul venitului național la numărul lucrătorilor productivi. În economia socialistă, între productivitatea muncii individuale și productivitatea muncii sociale există o strînsă corelație, întrucît economia de muncă dintr-o întreprindere constituie, de regulă, o componentă a acțiunii de economisire a muncii la nivelul întregii societăți.

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — FACTOR ESENTIAL AL DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII NOASTRE

Creșterea productivității muncii reprezintă o asemenea schimbare în desfășurarea producției încît se reduce timpul de muncă necesar obținerii

unui produs, iar o cantitate dată de muncă dobîndește capacitatea de a produce mai multe valori de întrebuințare (sau același număr, dar de calitate mai bună). Trebuie făcută distincție între creșterea productivității muncii (definită mai sus) și creșterea intensității muncii (care înseamnă sporirea producției orare cu prețul măririi volumului de muncă vie cheltuit în unitatea de timp). În acest din urmă caz, mărimea valorii unității de marfă rămîne constantă, iar refacerea forței de muncă consumată în producție cere cheltuieli suplimentare din partea societății și a fiecărui lucrător. În calculele statistice indicele creșterii productivității muncii (IW) se exprimă prin raportul procentual dintre nivelul productivității muncii din perioada curentă raportat la nivelul perioadei de bază.

Fiecare nouă orînduire socială, avînd forțe de producție

lector univ. **Ilie GAVRILĂ**

(Continuare în pag. 26)

ÎN DEZBATERE

PROCESUL CIRCULAR ACTIV — ÎN SPRIJINUL VALORIFICĂRII SUPERIOARE A TUTUROR COMPONENTELOR MATERIEI ȘI ENERGIEI

INCEPEM PUBLICAREA stenogramei dezbaterii cu tema „Procesul circular activ — în sprijinul valorificării superioare a tuturor componentelor materiei și energiei” organizată de „Revista economică” în colaborare cu Institutul Central de Cercetări Economice și cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. La prima ședință de lucru au participat :

Constantin CALOIANU, directorul direcției planurilor și prognozelor din C.S.P., director al Institutului de planificare și prognoză ; Aurel CONSTANTINESCU, directorul direcției direcțivării și normării consumurilor de materii prime, materiale și ambalaje din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe ; ing. George FILIPAȘ, consilier, ing. Nicolae VLADUȚ, ing. Aurelian MANIICI, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; prof. dr. Nicolae BELLU, Institutul agronomic din București ; prof. dr. Constantin IONETE, Academia de Studii Economice București ; dr. Corneliu RUSSU, directorul Institutului de economia industriei, dr. Aurel IANCU, director adjunct științific la același institut ; dr. ing. Mario DUMA, șeful laboratorului de informatică și conducere, Institutul de cercetări și modernizări energetice ; ing. Alexandru CRISTEA, Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor ; prof. dr. docent Vasile NIȚU, director tehnic la Institutul de studii și proiectări energetice ; ing. Persida TUROVSCII, Centrul industrial de prelucrări metalurgice ; dr. Maria POPESCU — „Revista economică” ; Dan POPESCU — Revista economică.

MARIA POPESCU — În primul rând, țin să vă mulțumesc pentru bunăvoința cu care ați răspuns la invitația de a participa la această dezbateră. Problematicele pe care o supunem atenției dumneavoastră fiind foarte vastă va fi necesară organizarea unei suite de discuții în cadrul cărora să încercăm să analizăm sferele de probleme bine delimitate.

Motivația acestei dezbateri o reprezintă chemarea **președintelui Nicolae Ceaușescu** adresată cercetării științifice de a regindi și reformula tezele și conceptele care au fost depășite de timp, o reprezintă cerința de a răspunde invitației pe care **președintele** a lansat-o cu ocazia ședinței de la I.M.G. București și anume, aceea de a contribui la schimbarea mecanismului economic, a rolului unor indicatori economici, pentru a corespunde cât mai bine exigențelor de raționalitate și de eficiență, exigențelor de economisire și valorificare superioară a resurselor, exigențelor autoconducerii întreprinderilor, creșterii răspunderii acestora.

Articolele pe care vi le-am prezentat spre documentare conțin o **ipoteză de concepere și organizare a proceselor de producție cu finalități multiple**. Am denumit-o **proces circular activ**. Proces circular în scopul de a-l diferenția de procesul linear de producție, un proces urmărind să respecte lanțurile biologice normale, să transforme în produse utile toate elementele componente ale materiilor prime și materialelor intrate în procesul respectiv de producție, realizându-se în afară de produsele considerate inițial finale și alte produse ce pot alimenta procesele anterioare lor. Iar proces circular **activ** în sensul că permite abstragerea și valorificarea superioară a întregii varietăți de substanțe și energii cuprinsă în materiile prime, eliminând cheltuielile de transport și depozitare a deșeurilor, reziduurilor, evitând pierderile de energie și eliminând riscurile de poluare a mediului.

Considerăm că această metodă de concepere și organizare a proceselor de producție cu finalități multiple — procesul circular activ — corespunde exigențelor actuale. Acest mod nou de concepere a producției industriale, concretizarea ideii respective în soluții tehnico-economice este posibil de elaborat, conceput, fundamentat, experimentat și extins numai prin eforturi comune ale tehnicienilor, inginerilor, economiștilor, cercetătorilor din numeroase domenii de activitate. În zilele noastre este imperios necesar să se foreze canale de comunicare între științele tehnice și sociale, să se realizeze o corelare a eforturilor mult și interdisciplinare în scopul de a se imagina soluții tehnice, economice și de altă natură răspunzând noilor exigențe, finalităților economico-sociale ale economiei românești, restricțiilor conjuncturii internaționale în slăbii imperativului ca generația noastră să asigure conservarea resurselor și a mediului natural și pentru generațiile viitoare.

Noi apelăm la dumneavoastră ca cercetători, ca specialiști în diverse domenii de activitate și ca lucrători în domeniul practicii, pentru a încerca să adăncim împreună în ce măsură o

asemenea idee este fezabilă din punct de vedere științific, tehnic, tehnologic, economic, social, etc. Din punct de vedere tehnic și tehnologic există o serie întregă de soluții pentru a valorifica superior resursele naturale, pentru a folosi toate componentele din materia prima. Există tehnici și tehnologii care sînt folosite deja în țara noastră, multe care se aplică în alte țări. Creativitatea tehnicienilor noștri a determinat rezolvarea unor probleme urmărind valorificarea superioară a resurselor ; unele dintre aceste brevete n-au fost însă introduse în producție, n-au fost generalizate. Ele implică o serie de eforturi — chiar pe plan organizatoric, pentru a fi transpuse în practică. Dificultatea constă în aceea că unele dintre acestea mai trebuie fundamentate, iar altele nu sînt aplicabile imediat cum e cazul bunăoară în domeniul energiei, deși cuplarea energiei electrice și termice din punct de vedere tehnic nu ridică probleme. O seamă de aspecte importante se ridică din punct de vedere investițional etc.

De asemenea, în legătură cu utilizarea bioenergiei dispunem de soluții tehnice care nu sînt generalizate, ele sînt privite cu destulă reticență, rezolvările solicită acțiuni pe multiple planuri. Iată de ce ar fi de dorit ca dumneavoastră să aduceți argumente, să sugerați idei și soluții ce ar putea fi folosite pentru utilizarea mai rațională a bogățiilor țării, pentru a face ca industria națională să producă efectiv numai produse care să asigure valorificarea superioară a resurselor.

O mare parte dintre probleme așteaptă rezolvarea pentru că, așa cum a fost gîndită pînă acum, pe baza specializării stricte, conceperea proceselor de producție în domeniul extractiv și al prelucrării etc., soluțiile corespund cu greu exigențelor actuale și s-ar cere imaginate altele noi.

S-ar putea ca ipoteza noastră de concepere a unor procese de producție care să asigure un circuit activ, transformarea și utilizarea completă a materiei prime și energiei să fie considerată că în unele domenii, și în această etapă, nu prezintă un grad de fezabilitate. Sînt nenumărate implicații și piedici reale care fac ca această idee să poată să fie transpusă în practică numai în urma învingerii unor greutăți de ordin, aș zice, nu numai metodologic, nu numai de mecanism economic, ci și de ordin psihologic, dacă vreți, în legătură cu concepția, cu mentalitatea înrădăcinată, cu modul de a gîndi structurile de producție, cu modul de a gîndi chiar elemente ale eficienței, cu modul de a vedea organizarea, specializării producției și așa mai departe. Pe de altă parte, o serie întregă de probleme sînt de natură să aducă argumente pro și contra, ce se impun decantate, cuantificate, apreciate.

Din punct de vedere social fezabilitatea ideii respective trebuie, de asemenea, aprofundată și studiată în ansamblul multiplelor ei complexități și implicații care vizează folosirea forței de muncă, structura acesteia, specializarea, unele aspecte ale procesului de învățămînt, metodele de organizare și de conducere a economiei. Iată doar selectiv probleme care se ridică deci în legătură cu necesitatea de a răspunde chemării pre-

ședințelor, de a face ca economia românească să devină mai eficientă și să valorifice mai rațional și mai complet resursele de care dispune, realizând astfel un nou salt de la cantitate la calitate.

Supunem această ipoteză-metodă nouă în dezbaterile noastre unui filtru de fezabilitate. Chiar în cazul că această idee se dovedește — în unele domenii — a fi nefundamentată sau neeficientă sub anumite aspecte, ne exprimăm speranța că dezbaterile ei va fi de natură să stimuleze gândirea dumneavoastră creatoare, să facă în așa fel încât să aduceți contribuții fundamentale, impregnate de cunoștințele teoretice și practice, de experiența pe care o aveți în diferite domenii de activitate. Pe această bază vom putea ajunge la unele propuneri concrete.

Astăzi am dori ca fiecare dintre dumneavoastră să-și exprime punctul de vedere asupra modului în care vede orientată această discuție, urmînd ca să avem cîteva ședințe în cadrul cărora să abordăm mai în detaliu diferite aspecte: pe de o parte, să vedem din punct de vedere tehnic, științific ce se poate face și cum se poate concepe procesul circular activ în sfera industriilor extractive și prelucrătoare, în agricultură și industria alimentară etc., iar cu alte prilejuri să ne axăm mai mult pe problemele de ordin economic, metodologic, să luăm în discuție conținutul unor indicatori și categorii economice.

Participarea tehnicienilor la discuția noastră poate fi utilă și pentru că ei sînt cei care se confruntă cu finalitatea unor rezolvări economice a unor indicatori care au fost valabili într-o fază anterioară, dar care dovedesc în perioada actuală de dezvoltare și de complexitate a economiei naționale unele efecte negative.

Dorim ca la încheierea dezbaterii să avem formulate idei, soluții, sugestii, propuneri pe care să supunem factorilor de decizie. Dacă 1 la sută din acestea se vor dovedi utile practicii, cred că putem să considerăm că eforturile noastre s-au vădit fertile.

Ciclurile de producție să asigure randamente maxime

CONSTANTIN CALOIANU — Problema conceperii unor procese circulare active care să permită valorificarea superioară a tuturor componentelor materiei și energiei este suficient de vastă, are foarte multe aspecte și de aceea cred că ar trebui să sistematizăm discuțiile noastre într-un anumit cadru ca apoi să luăm fiecare parte din schema respectivă și s-o dezbaterem la întîlnirile noastre viitoare.

De la început trebuie să arătăm că problematica pe care o discutăm se înscrie în preocupările actuale din economia românească ca urmare a sarcinilor stabilite de conducerea de partid și de stat — respectiv după Conferința Națională a partidului din luna decembrie anul trecut — legate de orientarea, într-o nouă etapă, a întregii activități economice către **laturile calitative și către eficiență**. Acesta este punctul de pornire pentru că tot ceea ce vom discuta noi în legătură cu posibilitățile de concepere a activităților industriale în cadrul unor procese circulare active de valorificare superioară a componentelor materiilor prime se poate înscrie în ceea ce numim preocupare pentru calitate și eficiență.

Accentul care se pune pe aspectele de eficiență înseamnă că activitatea de planificare precum și domeniile care se circumscriu acestei activități în economie trebuie să reflecte altfel decît pînă acum aceste preocupări. Cu alte cuvinte aceasta înseamnă trecerea pe o altă treaptă a indicatorilor de volum și punerea pe prim plan a indicatorilor de eficiență și a celor care definesc activități finale în întregul nostru mecanism economico-financiar. Spre exemplu, în industrie pe primul loc va trece producția netă de care — așa cum s-a stabilit — se va lega și retribuția iar indicatorii uzuali astăzi — producția globală și producția marfă — vor servi în continuare pentru fundamentarea altor fațete ale dezvoltării. Cînd discutăm despre producția netă ne referim explicit la cheltuieli materiale și implicit la valorificarea materiilor prime, a materialelor secundare, sau a deșeurilor.

Este o problemă de maximă importanță, ce se pune cu acuitate în dezvoltarea economică din țara noastră, care în condițiile resurselor limitate de care dispunem, trebuie să-și asigure pe această cale o parte cît mai mare din creșterea proiectată a venitului național.

Valorificarea maximă — complexă și cît mai completă — a materiilor prime implică, pe de o parte, regăsirea în cît mai mare măsură a acestora în produse finite cu înalt grad de prelucrare și în același timp reducerea la minimum a resurselor secundare și a deșeurilor rezultate din procesele de fabricație. Procesul circular activ ar putea contribui la atragerea tuturor acestor resurse secundare și deșeurii în procesele de fabricație pentru ca în final pierderile să fie minime. Altfel spus ciclurile de producție trebuie să asigure randamente maxime de recuperare a tuturor elementelor componente ale materiilor prime și materialelor în produse cu valoare ridicată de întrebuințare. Valorificarea superioară a căpătat accente deosebite în

ultimul timp datorită cerințelor de reducere a cheltuielilor materiale precum și datorită conjuncturii externe a materiilor prime care ne-a făcut să reconsiderăm foarte mult din ceea ce gîndeam înainte în legătură cu posibilitatea și eficiența prelucrării deșeurilor. În acest cadru, vreau să arăt că în ultimii doi ani ca urmare a indicațiilor conducerii valoarea totală a materialelor secundare reintroduse în circuitele de fabricație a crescut cu peste 17 la sută. Sînt produse la care deșeurile intervin cu ponderi deosebit de ridicate în totalul producției, ca de exemplu fierul vechi în producția de oțel, deșeurile de metale neferoase în producția de cupru sau plumb, maculatura în producția de hîrtie etc. Este de menționat ca una dintre realizările de seamă ale industriei românești și rezolvarea problemei valorificării complexe a cenușilor de pirită, în cadrul noilor capacități de nivel tehnic mondial puse în funcțiune la Turnu Măgurele.

Vreau însă să subliniez că problema nu este nici pe departe epuizată. În primul rînd pentru faptul că din ce prelucrăm astăzi nu în toate cazurile recuperăm toate componentele utile. Dacă ne-am gîndi numai la elementele volatile din metalurgia neferoasă care se pierd în continuare pe coșuri, poluînd mediul înconjurător, datorită imperfecțiunii sistemelor de filtrare a gazelor sau la deficiențele existente în sistemul de organizare a colectării care ne fac să recuperăm numai o mică parte din deșeurile de sticlă sau din uleiurile minerale și anvelopele uzate, la nămolurile roșii rezultate la fabricarea aluminei și pentru care nu este pusă încă la punct tehnologia corespunzătoare și multe altele, am constatat că sînt resurse uriașe care așteaptă să fie puse în valoare cu efecte economice deosebit de însemnate. Sînt o serie de subproduse sau deșeurii care ies din preocupările noastre actuale datorită faptului că tehnologiile de valorificare nu sînt încă puse la punct iar economicitatea prelucrării acestora — după unele calcule — este mult mai slabă decît în cazul materiilor prime. Iată cîteva exemple. Sînt milioane de tone de reziduuri de la instalațiile de preparare a minereurilor. Știți foarte bine că pentru ca să scoți cîteva zeci de mii de tone de concentrat de cupru sau plumb extragi zeci de milioane de tone minereu și toată această masă uriașă de rocă trebuie să o sfărmi, cu un consum uriaș de energie, pînă la 0,1—0,2 mm; literalmente un nisip ca finețe și compoziție chimică. Sînt în același timp multe milioane de tone de cenușă de termocentrală care se produc anual. Prin arderea lignitului cantitățile cresc de la an la an — direct proporțional cu extracția de cărbune, și la acestea vor începe să se adauge în curînd, în fiecare an, alte zeci de milioane tone, din arderea sisturilor bituminoase. Sînt probleme uriașe de depozitare, de păstrare pentru că aceste cenuși sînt fine, le ia vîntul, le duce peste orașe și sate, poluează totul în jur. În același timp ele conțin multe elemente utile, începînd cu aluminiu și mergînd pînă la germaniu sau chiar aur. De aceea conceperea unor procese circulare active și în acest domeniu ar putea stimula preocuparea tehnicienilor pentru imaginarea unor soluții de extragere din acestea a unor substanțe utile ori de utilizare în construcții, în amenajarea drumurilor, etc.

În toată lumea, iar la noi din inițiativa conducerii sînt organizate cercetări pentru stabilirea tehnologiilor de valorificare. Este însă necesar să urgentăm aceste studii și mai ales să le diversificăm pentru că volumele de astfel de resurse sînt de asemenea dimensiuni încît nimeni nu-și poate închipui că ele vor putea fi utilizate numai într-un singur scop. Personal cred că atît pentru sterielele de flotație cît și pentru cenuși și zgură, trebuie să punem un accent mai mare pe stabilirea posibilităților concrete de utilizare a lor în domeniul materialelor de construcții.

Valorificarea materialelor secundare și a deșeurilor înseamnă concomitent și rezolvarea unor probleme — legate de combaterea poluării. Cred că aceste aspecte nici nu trebuie discutate separat. Prin conceperea unor procese circulare active eliminarea poluării reprezintă în același timp valorificarea economică a elementelor care constituie noxele respective, fie că este cazul cenușilor despre care am vorbit, fie că este cazul arseniului degajat în unele procese de leșiere și care își poate găsi foarte bine o utilizare practică.

Expunînd pe scurt toate aceste considerente, mă gîndesc că ar fi bine ca în continuare să se treacă la o inventariere amănunțită a domeniilor și direcțiilor în care pot fi concepute procese circulare active de valorificare a tuturor acestor materiale secundare, deșeurii, poluanți, cum vreți dumneavoastră să le spunem, și la prezentarea unor sugestii de soluții concrete de valorificare a lor. Am putea porni de la lucruri demarate în unele ministere, centrale, întreprinderi, la C.S.P. sau C.N.S.T. și care se cer să fie extinse și definitive.

Paralel, trebuie să ne ocupăm de aspectele economice, de metodologia care trebuie să reflecte în mod cuprinzător problematica nouă pe care o ridică actualele exigențe și rigori ce stau în fața economiei noastre naționale, indicațiile conducerii de partid, să analizăm modul în care mecanismul economic ar fi necesar să se adapteze la aceste exigențe. Conceperea unor procese circulare active de valorificare superioară a tuturor componentelor materiei prime și energiei poate fi stimulată

prin adoptarea unor noi concepte, indicatori etc. Valorificarea superioară a materiilor prime, secundare, a deșeurilor ridică multe aspecte ce se cer discutate, începând de la indicii și normativele fizice de valorificare și pînă la modul în care această acțiune se reflectă în costuri, în activitatea economico-financiară a întreprinderilor. Cred că trebuie să ajungem la un ansamblu de norme, normative și indicatori fizici și valorici care să prefigureze în mod corespunzător întreaga problemă a valorificării materiilor prime și care în final să se integreze sistemului indicatorilor folosiți în planificare.

Sporirea produselor de calitate -- componentă a creșterii eficienței

GEORGE FILIPAȘ — Considerînd că discuțiile de azi nu ne vor permite tratarea de fond a problemelor puse în dezbateri, mi-aș permite să fac cîteva considerente asupra modului de abordare a unui grup de probleme și anume posibilitățile pe care le poate crea conceperea unor procese circular active pentru valorificarea integrală și cît mai eficientă a resurselor materiale.

Avînd în vedere faptul că dezbaterile noastre dorim să conducă la sugerarea unor soluții și posibilități de acțiuni concrete în sfera producției materiale, la dezvoltarea spiritului gospodăresc, la sporirea preocupărilor pentru creșterea eficienței în activitatea productivă, aș propune să structurăm problematica nu după anumite noțiuni și categorii economice, ci în funcție de **fluxul tehnologic** de introducere în circuitul productiv a resurselor materiale. Pot fi luate în discuție și alte moduri de abordare a problemelor puse în dezbateri, dar în orice caz va trebui să facem o eșalonare a lor, pentru a putea trage concluzii pe grupuri mai mici de probleme și a oferi propuneri concrete pentru transpunerea lor în practică în mod etapizat.

În ideea structurării problematicii după aspectele tehnologice, primul capitol ar fi cred eu acel al materiilor prime sărace și sterile. Din cauza faptului că într-o etapă dată, aceste resurse sînt analizate sub aspectul eficienței prelucrării numai din punctul de vedere a unei singure substanțe utile sau a unui număr restrîns de substanțe utile, pe baza unei tehnologii specifice cunoscute, prelucrarea lor devine neeconomică și ca urmare nu se exploatează sau se depozitează într-un bazin vecin exploatarei de bază cu consecințele economice și ecologice cunoscute. Sînt frecvente cazurile cînd, după un anumit timp, se revine și aceste resurse sînt prelucrate, dar din păcate adeseori sînt puțin valorificate.

Dar dacă s-ar concepe prelucrarea lor în sensul procesului circular activ, s-ar putea asigura valorificarea acestor resurse naturale cît mai complex. Desigur, ar fi mult mai eficient dacă de la început s-ar aborda problema valorificării lor integrale. Este adevărat că această abordare este strîns legată de nivelul tehnologic la care ne găsim în ramura respectivă. În prezent, sînt în curs de realizare sau în curs de elaborare mai multe programe care au ca obiect valorificarea unor sterile sau materii prime sărace în substanțe utile și se urmărește valorificarea lor cît mai completă pentru a fi economică prelucrarea lor. Ca exemple de acest fel avem sisturile bituminose, valorificarea substanțelor utile din haldele de la Baia Sprie etc.

O altă categorie de probleme o constituie valorificarea reziduurilor și așa-ziselor deșeurilor tehnologice. De fapt aici este vorba de niște subproduse rezultate din unele procese tehnologice, prelucrate parțial și care, prezentînd mai puțin interes pentru elaboratorii tehnologiei, nu au fost luate în considerare spre a fi valorificate eficient, au fost eliminate din anumite faze ale procesului tehnologic. În acest caz, tehnologia adoptată nu a fost o tehnologie complexă care să valorifice integral toate substanțele utile conținute de materia primă. De cele mai multe ori însă, după cîțiva ani de la punerea în funcțiune a instalației tehnologice proiectate, cercetătorii și inginerii tehnologi, printr-o activitate susținută, găsesc soluția de valorificare eficientă a acestor subproduse. Exemplele de acest fel sînt numeroase; eu reamintesc numai cîteva ca: zgurile de furnal, cenușile de termocentrală, fosfogipsul, șlamurile din prelucrările miniere, subprodusele textile și din cauciuc etc.

E ușor de înțeles că realizarea unei tehnologii în circuit închis, pe baza procesului circular activ de valorificare integrală a tuturor substanțelor utile din materia primă și a subproduselor rezultate în procesul tehnologic este de preferat unor tehnologii dispersate, atît ca loc cît și ca timp, atît sub aspect tehnic cît și economic. Să luăm unul dintre cele mai cunoscute și dezbătute exemple: cenușa de termocentrală, a cărei utilizare devine tot mai discutată în ultimul timp pentru diferite scopuri ca: extragerea substanțelor utile, realizarea unor materiale de construcții, utilizarea ca atare la fabricarea betonului pe șantier, la construirea de drumuri, în agricultură etc.

Este adevărat că realizarea unei tehnologii în circuit în-

chis în sensul procesului circular activ necesită cheltuieli inițiale de investiții mai mari, dar avînd în vedere faptul că conduce la realizarea unui număr mai mare de produse de calitate, că elimină orice risipă și orice formă de deteriorare a mediului, pe ansamblu sînt mai mici și ca urmare și **eficiența globală este mai mare** decît în cazul prelucrărilor parțiale pe etape. Se înțelege că decizia în aceste cazuri este influențată de mai mulți factori. Un rol important au și prețurile care pot deveni în mai mare măsură o pîrghie în rezolvarea problemelor.

O altă grupă de probleme o pot constitui cele legate de consumurile energetice. Energia înglobată într-un produs este foarte mică în raport cu cea consumată pentru realizarea acestui produs. Pierderile sînt sub diferite forme și în diferite locuri, începînd de la coș și terminînd cu locul de depozitare a produsului. O problemă deosebit de importantă din acest punct de vedere o constituie recuperarea căldurii atît din mediul înconjurător cît și din instalațiile tehnologice.

În prezent se desfășoară activități de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică susținute pentru realizarea și utilizarea unor recuperatoare de căldură, unele sînt chiar în curs de asimilare și se vor pune în fabricație înă în acest an. Cred însă că la cercetători și proiectanți există încă numeroase rezerve, în special în problemele de recuperare a căldurii din procesele tehnologice industriale, de exemplu cele din energetică sau metalurgie.

Abordînd în special aspectele tehnice ale problemelor, nu vreau să se creadă că le neglijez pe cele economice. Consider că ele trebuiesc foarte bine legate de cele tehnice, iar tratarea lor să fie făcută unitar, ținîndu-se seama de particularitățile concrete din fiecare caz.

În acest fel cred că vom putea valorifica, pe parcurs, eșalonat, concluziile dezbaterilor, fără a aștepta finalizarea întregii acțiuni întreprinse.

Încă din cercetare-dezvoltare planificarea valorificării superioare a resurselor materiale

AUREL CONSTANTINESCU — Cred că trebuie să ținem neapărat seama de o problemă: vă reamintesc faptul că studiul efectuate în mai multe țări industriale arată că 80 la sută din intensitatea consumului material și din nivelul gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor intrate în procesul de producție sînt determinate în activitatea de concepție și numai 20 la sută în activitatea de execuție. Dacă așa stau lucrurile, eu cred că în cadrul problemei supuse dezbaterilor noastre — procesul circular activ de valorificare totală a fiecărei particule din materiile prime și materiale, rolul cel mai mare revine **activității de cercetare-dezvoltare**. Mai precis dacă ne referim nemijlocit la obiectivele perfecționării „planificării valorificării superioare a resurselor materiale”, atunci problema nr. 1 a acestui obiectiv pare a fi planificarea utilizării integrale a resurselor și a economiei de materiale în activitatea de cercetare-proiectare. Deci stabilirea unor preindicatori, a unor premise și restricții fundamentale, pentru ceea ce se pune pe hîrtie, în proiecte în așa fel încît să se asigure încă din cercetare-dezvoltare obiectivul urmărit.

În aceste condiții, mie mi se pare că acestor probleme merită să le dedicăm discuții aparte. Pe plan mondial se fac simțite încercări de a predetermina intensitatea consumului material, gradul de valorificare a materialelor, plecînd de la parametri funcționali ai produselor care trebuie proiectate. În țara noastră în momentul de față există preocupări pentru legiferarea acestor chestiuni în proiectul de lege al asimilării de produse noi. Legat tot de această problemă trebuie remarcat faptul că înnoirea producției și perfecționarea tehnologiilor ca principale căi de creștere a eficienței, de transformare a cantității într-o nouă calitate, face necesară traversarea unui filtru de fezabilitate, diferențiat din punct de vedere al stabilității priorităților și a gradului de modificare (dezvoltare de produse sau tehnologii noi și respectiv perfecționării de produse și tehnologii).

Probabil că va trebui să discutăm, de asemenea, cum trebuie înțeleasă specializarea, care sînt limitele acesteia, se impune abordată totodată problema tipizării, a importanței acesteia, pentru că **specializarea nu poate fi în nici un caz despărțită de tipizare**. Uneori efectele specializării ne apar ca diminuele, iraționale tocmai pentru că acest proces a fost în mod arbitrar desprins de tipizare. Legat de această chestiune, fără a intra în fondul problemei, plecînd de la ideea că în procesul de producție trebuie realizate funcții și nu produse, consider că specializarea trebuie să urmărească producerea de funcții și nu de produse. Cu alte cuvinte pot să gîndesc specializarea pe elemente componente, mai ales în industria prelucrătoare, elemente componente care să poată fi utilizate în alcătuirea a foarte multe produse, pentru care trebuie să asigur o producție integrată, evitînd specializarea și integrarea pe produse totale. Sau dacă ne referim la domeniile primare s-ar putea face o

specializare pe o gamă tipizată de produse, producția acestora urmînd a fi asigurată integral.

Consider că această discuție, deocamdată o luare numai de contact, vizînd conturarea cît mai judicioasă a subiectelor unor următoare schimburi de idei, este foarte interesantă. Cum problema centrală urmărită este foarte vastă, în ideea menținerii unui flux puternic și proaspăt de idei propun organizatorilor realizarea în continuare a unor dezbateri pe teme restrînse, lărgindu-se posibilitățile pentru forarea în profunzime a unor aspecte atît generale cît și particulare.

Posibilități de perfecționare a mecanismului economic în lumina exigențelor perspectivei

CONSTANTIN IONETE. — Voi încerca în decursul dezbaterilor să-mi spun părerea în legătură cu o serie de grupe de probleme cu accent pe aspectele economice, considerînd că pentru adoptarea unor soluții ca cea de concepere a unor procese circulare active de valorificare, rațională a materiilor prime și materialelor, de respectare a echilibrelor naturii în conceperea activităților economice este strict necesară perfecționarea mecanismelor economice. Este o problemă de mare actualitate, subliniată expres de tovarășul Nicolae Ceaușescu și căreia trebuie să-i consacram toate eforturile necesare. De altfel, din modul în care au fost purtate dezbaterile se relevă vizibil atenția acordată aspectelor legate de conducerea și organizarea științifică, celor legate de mecanisme.

Părerea mea este că în sensul dezbaterii noastre, al elaborării unor ipoteze, a unor propuneri menite să asigure valorificarea mai bună, economisirea cît mai largă și efectivă a materiilor prime și materialelor, a energiei și în domeniul îmbunătățirii mecanismelor economice avem mult de făcut la nivelul întreprinderii, celula de bază a economiei. Aici pirghiile stimulatorii acționează încă în mai mică măsură. Spre a o crește cel mai important aspect mi se pare acela al mobilității investițiilor. Este drept, întreprinderea primește liste, nomenclatoare etc. Dar ea nu are încă toate competențele necesare pentru perfecționarea utilajelor, pentru introducerea unui instrumentar nou de măsură și control — instrumentele de măsură și control constituind un element esențial pentru raționalizarea consumului, pentru introducerea unor aparate de control electronic în legătură cu consumurile unde este necesar acest fel de control etc. Desigur, întreprinderea are posibilitatea să-și constituie 2 la sută din costuri sub forma fondului de tehnică nouă, însă acest fond nu-l poate folosi decît cu aprobarea ministerului, centralei, băncii și așa mai departe, care nu se dă întotdeauna cu operativitatea convenită. Neîndoielnic că se cer fructificate și posibilitățile care se află deja în puterea întreprinderilor și care ar putea ridica substanțial nivelul valorificării, al economiilor materiale.

Un alt aspect în legătură cu mecanismele privește, după părerea mea, nivelul de organizare în cadrul unităților noastre. În această direcție susțin cu experiența celor peste 30 de ani de cînd mă ocup de problemele economice că locul și rolul activității de concepție la nivelul întreprinderii poate și trebuie să fie îmbunătățit. Nu numai în institutele de proiectare ci și în întreprinderi există un important detașament de ingineri și tehnicieni, aici există muncitori de înaltă calificare, munca tuturor acestora trebuie utilizată superior, la nivelul parametrelor ridicate de calificare care o caracterizează.

Tot în legătură cu modificarea și perfecționarea mecanismelor economice la acest nivel mi-aș permite să mai subliniez și o altă problemă. Activitățile economice sînt de multe ori condiționate a fi puse în mișcare prin normative. Eu nu contest importanța acestora, ba chiar o susțin pe planul contabilizării și echilibrării posibilităților și costului creșterii noastre economice. Dar cred că aceste necesare aspecte de interdicție trebuie însoțite de crearea, de asemenea, și a unor posibilități ca unitățile economice să poată acționa mai suplu în domeniul producției, al investițiilor și al retribuției, asigurîndu-se astfel și funcționarea mai eficientă a resoartelor de cercetare, de concepție ș.a.m.d.

Pentru tratarea unor ipoteze — ca procesul circular activ de valorificare superioară a componentelor materiei și energiei — și a unor soluții de îmbunătățire a mecanismelor economice mi-aș permite să-mi spun părerea că trebuie să privim și să analizăm în perspectivă, în lumina exigențelor care se află în fața economiei noastre în perspectiva atingerii obiectivelor nu numai ale acestui ci și ale viitorului cincinal. Amintesc numai două motive: a) încetățenirea unor indicatori a unor metode de conducere nu se poate realiza peste noapte și este firesc acest lucru, chiar dacă ne gîndim numai la mentalitățile învechite și practicile rutiniere care trebuie înfrînte b) ceea ce gîndim pentru astăzi rămîne bun pentru astăzi ori trebuie gîndit de astăzi pentru mîine. Nu spun un lucru nou, acest sistem de a gîndi și acționa prospectiv este caracteristic partidului nostru, secretarului general al partidului dar l-am

amîntit în ideea de a-l reflecta ca o trăsătură generală a dezvoltărilor noastre.

În afară de problematica mecanismelor economice, la care eu țin foarte mult ca economist, cred că o problemă interesantă și nouă asupra căreia trebuie să ne oprim cu migală, deslușind sensuri și semnificații, componente și soluții utile practicii este aceea a modului în care tovarășa Maria Popescu ridică problema specializării, a criteriilor acesteia, chestiune care concentrează numeroase și complexe aspecte economice și tehnice. Consider totodată că în cadrul discuțiilor trebuie să ne referim la chestiunea optimului economic, nu a maximumului și nici a minimumului, nu a minimizării cheltuielilor și nici a maximizării producției ci la aceea de optim. Eu cred că aceasta se înscrie tot mai mult ca hotărîtor în determinarea eficienței. Optimul semnifică o categorie de eficiență mai complexă, care ia în considerație și alte elemente și în primul rînd funcții obiective ale dezvoltării sistemelor.

Multiple conexiuni interdisciplinare

MARIO DUMA — Problematika implicată de ipoteza concepției procesului circular activ de valorificare superioară a materiei și energiei — supusă discuției — este foarte vastă: o încercare de sistematizare, de structurare a principalelor aspecte se poate contura în conformitate cu schemele alăturate (în care, inevitabil, nu se pot explicita toate conexiunile). Schemele vorbesc singure și nu este cazul să reluăm conținutul lor în cuvinte. Țin să remarc — nu este o terminologie consacrată — noțiunea de resurse secundare, limitată la reziduuri ale proceselor de prelucrare primară, în anțiteză cu resursele terțiare — reintroduse în circuitul tehnologic după utilizare, ca materiale uzate — fier vechi, deșeuri textile, ape uzate etc. Cred că discuția trebuie să se concentreze asupra conexiunilor, asupra intersecțiilor din scheme, asupra interacțiunilor sistemice.

Fig 1

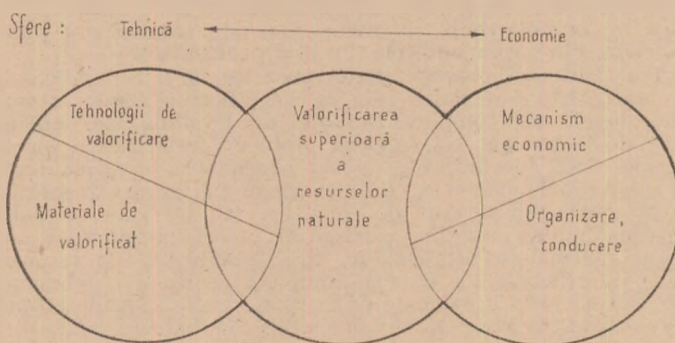
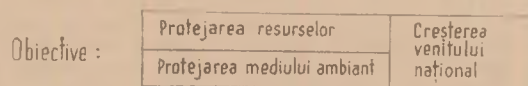
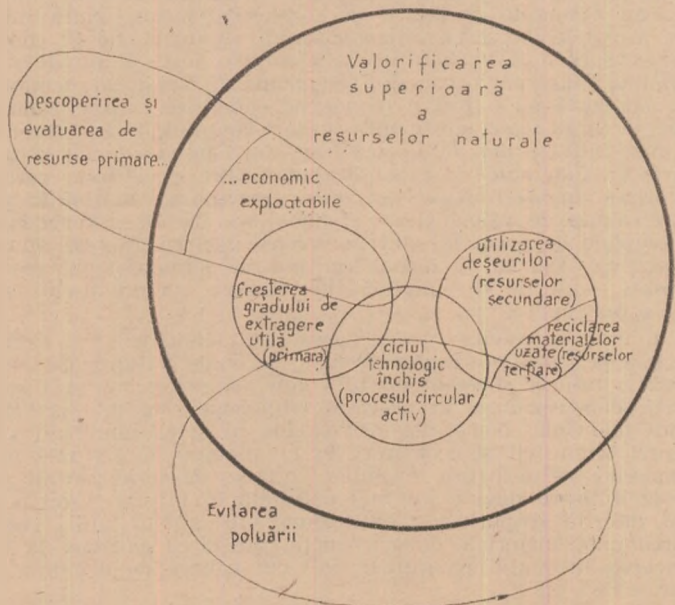


Fig 2



Îmbinarea problemelor economice cu cele tehnice

NICOLAE BELLI — nu mă opresc asupra utilității dezbaterilor anunțate aici. Această utilitate este evidentă pentru oricine cunoaște, cit de cit, noile cerințe, de complexitate și dificultate crescînde, pe care le pune astăzi creșterea economică în fața oricărei țări. Subscriu întrutotul la părerea că avem nevoie de discuții creatoare și responsabile. După felul în care antevorbitorii și-au expus considerentele cu privire la orientarea tematică a dezbaterilor se pare că pășim cu dreptul. Am înțeles din expunerile ascultate pînă acum că s-au desprins două concepții cu privire la orientarea tematică a viitoarelor discuții, dar care nu sînt diferite, ci dimpotrivă se completează. Una pornește de la necesitatea punerii accentului pe implicațiile concepției procesului circular activ asupra valorificării resurselor secundare și a tehnologiilor de valorificare a lor, iar cealaltă — de la necesitatea de a nu „îneca” economicul în aspectele tehnice ale problemei, dînd astfel dezbaterilor un profil preponderent economic.

Părerea mea este că, ținînd seamă de profilul inițiatorilor acestor dezbateri (Revista economică, Institutul Central de Cercetări Economice și C.N.S.T.), este necesar să pornim, în primul rînd, de la cerința îmbinării problemelor economice cu cele tehnice, și găsirii unui echilibru firesc între ele, așa cum există, de altfel în realitatea nemijlocită. În al doilea rînd, pornesc de la convingerea că cel mai util lucru din punct de vedere practic este existența unei bune teorii, și tocmai din acest motiv se impun mai profund cercetate și interpretate orientările fundamentale imprimate de partid dezvoltării economice, concepții urmărind să asigure judiciozitate și raționalitate, un caracter optim creșterii economice și, în cadrul ei, valorificării resurselor naturale, pe căile celor mai bune performanțe, alți ca ritm, volum și structură, cit și ca efort și eficiență. În sfîrșit, pornesc, în al treilea rînd, de la necesitatea ca discuțiile noastre să fie concrete și utile organelor de decizie corespunzătoare.

În lumina acestor criterii propun ca programul tematic al dezbaterilor să cuprindă probleme legate de următoarele chestiuni:

a) Primul lucru (capitol) pe care-l văd necesar în deschidere se referă la problema concepției procesului circular activ în domeniile extragerii resurselor naturale. Tovarășul Caloianu vorbea de resursele secundare, deșeurii etc. Aș propune extinderea acestei idei la toate resursele naturale, principale și secundare, nu efective, ci posibile în lumina noilor exigențe ridicate de partid în fața economiei, a premiselor oferite de știință și tehnică.

b) Un al doilea capitol tematic l-aș vedea profilat pe problema valorificării superioare a resurselor naturale. Propun să se adîncească și lărgască studiile asupra posibilităților de concepere a procesului circular activ în direcția valorificării superioare bunăoară a principalelor 10—20 resurse naturale (țîței, gaze naturale, cărbuni, minereu de fier, bauxită, lemne etc.), analizînd gradul actual de valorificare a lor, în fiecare verigă de prelucrare pînă la produsele finite și perspectivele creșterii lui. De exemplu, oțelul: ce valori capătă el dacă este valorificat prin remorci, compresoare și buldozere, prin vagoane de marfă și de călători, prin camioane și autobuze, tractoare și mașini agricole, prin automobile, locomotive etc. etc. și cit din cantitatea de oțel produsă anual se consumă pentru obținerea fiecărui produs? Ceva asemănător aș vedea și în cazul celorlalte resurse naturale.

Pentru realizarea programului creșterii economice, noi folosim cantități importante de resurse naturale. După valorificarea prin prelucrarea lor industrială, rezultă imense cantități de resurse secundare (cenuși, deșeurii etc.) care cuprind numeroase elemente utile. După cum se arată în documentele de partid, aceste elemente utile (materiale secundare și deșeurii) pot acoperi, chiar 40 la sută, din necesarul economiei de materii prime și materiale. Rezerva, este așadar imensă, dar din păcate, încă nu este folosită satisfăcător, fie din motive organizatorice, fie din lipsa unor tehnologii eficiente. Este și motivul pentru care partidul nostru cere schimbarea radicală a concepției cu privire la materialele secundare și deșeurii. Se pune însă întrebarea: pentru creșterea economică și realizarea unor parametri de eficiență și de calitate superioară, ce este mai avantajos să avem în vedere: să creștem gradul de valorificare a resurselor naturale principale prin modernizarea structurilor, a tehnologiilor și creșterii gradului de prelucrare, sau să ne orientăm spre valorificarea celor secundare și deșeurilor unde tehnologiile, cum remarcă și tovarășul Caloianu, sînt încă deficitare și din această cauză măresc costurile creșterii economice și ridicarea ponderii cheltuielilor materiale de producție?

Așa cum în agricultura putem să sporim producția la hectar pe terenurile bune, care dau deja producții mari, mai mult și mai ușor decît pe cele mai sărace care dau producții mai mici — ceea ce nu înseamnă deloc neglijarea acestora din urmă, cred că și economia națională are mai multe posibili-

tați de creștere dacă se pune accentul pe folosirea rațională a resurselor principale, prin creșterea gradului lor de valorificare, adică de prelucrare industrială, simultan cu diminuarea pierderilor din prelucrare, prin reproiectarea produselor, aplicarea tehnologiilor moderne, mai eficiente, înlăturarea risipei etc. Evident, accentul subliniat mai sus, nu diminuează cu nimic importanța economică a resurselor secundare și necesitatea intensificării preocupărilor pentru reciclarea lor și reintroducerea în procesul valorificării. De ce ridic problema aceasta? Pentru că noi ca economiști, împreună cu inginerii, în simbioza necesară, trebuie să reflectăm cu claritate și calificare asupra sugestiilor pe care le formulăm referitor la elemente din sfera structurilor economice naționale.

Realitatea evidențiază că țara noastră, are, în comparație cu alte țări, mai dezvoltate economic, consumuri mari de energie și de materii prime și anume de cîteva ori mai mari pe unitatea de producție. De ce le avem mai mari? După părerea mea le avem, în bună măsură, pentru că economia națională este încă încălecată cu produse energofage și materialofage. Se impune, așadar, ca simultan cu curmarea oricărei risipe, să regîndim și asupra unor aspecte ale structurilor economice. Nu cred că putem renunța la ramurile, subramurile și produsele energo-intensive și materialo-intensive. Putem în schimb să reducem dimensiunile lor, exportul lor urmînd a fi preluat de produsele, ramurilor de vîrf, cu un înalt grad de prelucrare a materiei. În proiectarea în această lumină a structurilor economice — așa cum ne-o cere partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — rezidă o mare rezervă pentru ridicarea eficienței și calității producției, pentru sporirea puterii sale concurențiale pe plan internațional. Dar, o asemenea construcție pînă la produs nu este deloc simplă, știut fiind că aceasta pune probleme de investiții, etc. Oricum, acțiunea trebuie efectuată.

c) Un al treilea grup de preocupări al dezbaterilor noastre l-aș vedea ancorat în problematica tehnologiilor moderne cerute de conceperea proceselor circulare active, de necesitatea obiectivă a ridicării gradului de prelucrare industrială a resurselor naturale principale, cit și de soluționarea importantei probleme a valorificării resurselor secundare, a coproduselor creșterii. Credem că abordările pe ramură și subramură trebuie să coboare, în mai mare măsură, pînă la produse, diferențînd astfel analiza pe toate nivelurile activității economice. Un loc aparte vor trebui să-l ocupe tehnologiile moderne, care au depășit zidurile laboratoarelor, dar nu au ajuns încă la producții. Se impun relevați, analizați, promovați stimulii în această direcție.

d) În sfîrșit, un alt capitol tematic al dezbaterii noastre l-aș vedea consacrat mecanismului economic chemat să favorizeze valorificarea superioară a resurselor naturale. În această privință sînt de acord cu tov. prof. Ionete care a ridicat această problemă sub mai multe aspecte. Cred că vom face o treabă foarte utilă, mai ales în lumina celor enunțate de secretarul general al partidului în cuvîntarea sa la Între-prinderea de mașini grele București, cu privire la autoconducere, autofinanțare și autogestione, dacă punem în discuție probleme de mecanism economic, ca să vedem unde nu merge și ce trebuie făcut ca să meargă mai bine. Desigur, în context trebuie să încercăm clarificări în legătură cu pirghiile valorice, cost, valoare, preț, beneficiu etc. și cu funcționarea acestora în direcția stimulării valorificării superioare a resurselor naturale principale și secundare. Vedem în noul mecanism economico-financiar o acțiune de concordanță a acestuia cu cadrul organizatoric creat și cu formele democratice ale conducerii macro și microeconomice, un demers hotărîtor pe linia descătuserii inițiativei de jos, ca o mare și eficientă rezervă de creștere economică pe termen lung.

În deplină articulare cu legea conservării materiei

DAN POPESCU — Aș reține și eu atenția cu cîteva delimitări. În lumina exigențelor ridicate de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înscrierea României în perspectiva relativ apropiată a anului 1985 în rîndul țărilor cu un grad mediu de dezvoltare economică, preocuparea de utilizare a tuturor componentelor de materie și energie se înscrie ca o problemă de mare însemnătate. Prin conținutul, sensurile și semnificațiile sale, ipoteza aflată în discuție — conceperea proceselor circulare active de valorificare superioară a materiei și energiei — se integrează organic în politica partidului, în indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea economico-socială accelerată a țării, privind transformarea cantității într-o nouă calitate.

Folosirea integrală a materiei și energiei în cadrul circuitului economic se constituie ca o fiziologie importantă și necesară a complexului organism care este economia națională. Argumentele sînt multiple. Pe de o parte — așa cum s-a arătat în studiile supuse dezbaterii de tovarășa dr. Maria Popescu — ea este înscrisă pe deplin în legile schimbului firesc dintre om și natură, în sensul pozitiv al principiului conser-

vării materiei. În strinsă legătură cu aceasta, funcționalitatea amintită, evidențiind finalmente creșterea sensibilă a sferei și valorii utilităților pe unitatea de materie primă, de energie, poate contribui la fundamentarea temeinică a echilibrului material al dezvoltării dinamice prezente și de perspectivă a țării. Dacă dintr-o tonă de materie primă se obțin, ca urmare a diminuării și eliminării pierderilor, de materii și energie, produse mai bune, mai diverse, mai multe, în valoare mai mare, aceasta înseamnă și dinamism sporit, pentru că sub acest aspect, la nivelul economiei, baza materială este aceeași, iar valoarea obținută crește. Alături de complexitate, sau mai bine spus în legătură nemijlocită cu aceasta, dinamismul poate fi susținut și pe această cale. Și, desigur, motivațiile ar putea continua.

Neîndoindu-ne, conturarea cât mai precisă a ipotezelor și preocupărilor de utilizare a tuturor componentelor de materie și energie, implementarea lor organismului economic nu este o problemă simplă. Ci dimpotrivă. Cred că ipotezele și preocupările respective se cer articulate atît pe planul determinării obiectivelor — investiții, tehnologii etc. — cît și pe planul premiselor necesare pentru realizarea obiectivelor. Se concentrează intercorelate aici probleme din sfera noțională a economiei — categorii, indicatori, criterii, implicații ș.a.; din sfera structurală și organizațională a acesteia, urmărindu-se, în spiritul celor arătate la Conferința Națională a partidului, eliminarea, diminuarea producțiilor energo și materialo intensive, promovarea unei specializări pe funcțiunea amintită; din sfera mecanismului economic, conceput și cerut de secretarul general al partidului ca un factor propulsor în procesul dezvoltării.

Preocupările de utilizare a tuturor componentelor materiale și de energie asimilează în totalitate procesul de combaterea poluării. În fond, poluarea este generată tocmai de neutilizarea unor particule și energii, eliminate din motive pe care timpul le-a dovedit tot mai mult neîntemeiate din sfera activităților utile. Ce reprezintă oare reziduurile din ape, sau fumul, deșeurile în general greșit circumscrise domeniului marginal al producției? Dar oare există un asemenea domeniu? Nu contestăm firește dificultățile serioase implicabile sub toate aspectele — tehnologic, financiar, organizatoric — de recirculare a acestora. Ele însă se cer și pot fi surmontate (avem o experiență pozitivă în acest sens care se cere extinsă). Și aceasta, așa cum s-a arătat în materialele prezentate dezbaterii, nu în ideea înfăptuirii unor sarcini auxiliare, neproductive, ci a unor activități vitale necesare, bază a dezvoltării, în aceeași unitate sau în altele, a unor producții importante.

Consumuri materiale minime, valorificare maximă a inteligenței

AUREL IANCU — Apreciez că inițiativa „Revistei economice” și a celor două instituții colaboratoare — Institutul Central de Cercetări Economice și C.N.S.T. — privind organizarea acestor dezbateri pe tema menționată care este foarte utilă și actuală, înscriindu-se pe linia celor subliniate de documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1977, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea generală a oamenilor muncii de la I.M.G. — București. Sint de părere că este bine venită inițiativa de a invita la dezbaterile noastre și alți specialiști, din alte profesii, pentru a-și spune cuvîntul în problemele atît de vitale ale economiei naționale — ca cele referitoare la ipoteza de concepere a unor procese circular-actieve de valorificare superioară a resurselor. Între aceștia geologi, geografi, ecologi, care să privească și să analizeze posibilitățile propuse de utilizare completă și valorificare superioară a resurselor din diferite unghiuri de vedere și în toată complexitatea sa, pe tot fluxul tehnologic și pe întregul circuit economic.

Din materialele prezentate anterior de tovarășa Maria Popescu am dedus că în cadrul acestor dezbateri ar urma să ne ocupăm de analiza unei soluții menite să optimizeze fluxurile materiale și vizînd utilizarea tuturor componentelor de materie și energie, încadrînd problema valorificării superioare a resurselor de materii prime și energetice de la faza extractivă, la folosirea lor în procesul prelucrării, pînă la utilizarea finală, inclusiv în faza de consum neproductiv. Numai așa vom putea vedea mai bine că în toate aceste faze (de la extracție și pînă la consum) avem de-a face cu o mare risipă de resurse și vom putea să contribuim prin dezbaterile noastre la localizarea unor punete principale din întregul circuit, de unde s-ar putea realiza economisirea și valorificarea maximă a resurselor materiale primare. În lumina ipotezei de concepere a unor procese circulare active mi se pare evidentă necesitatea unei tratări globale a fluxurilor materiale, inclusiv a celor energetice, atît spațial cît și temporal. Aceasta în scopul de a stimula eforturile pentru crearea unor noi materiale și atragerea de surse de energie necesare substituiri resurselor clasice epuizabile, între care cele energetice fosile sint cele mai vizate, paralel cu măsuri severe de gospodărire rațională

a rezervelor existente, de exploatare și utilizare rațională a acestora.

Aici ne referim în special la posibilitățile pe care le creează procesul circular activ pentru ridicarea factorului final de recuperare, care este încă foarte scăzut. De asemenea, ne referim la posibilitățile ridicării randamentelor energetice pe tot ciclul: extracție-prelucrare-consum. Pierderea enormă de resurse energetice primare care are loc în economie se poate vedea din faptul că, în medie, în condițiile actuale, din cantitatea totală de energie intrată în circuitul economic energia utilă sau folosită efectiv nu depășește 40 la sută. Dacă se ia în considerare și resursele energetice care rămîn în subsol din rezervele exploatabile, energia utilă nu depășește în mod obișnuit 15 la sută. Restul de circa 85 la sută se pierde. În legătură cu aceste aspecte se ridică numeroasele probleme economice privind eficiența investițiilor, evoluția costurilor, formarea prețurilor ținînd seama de valoarea de întreținere, probleme tehnice, ecologice, sociale ș.a.

A doua grupă de probleme care ar trebui să stea în atenția dezbaterilor ar putea să fie aceea referitoare la soluțiile și posibilitățile de utilizare mai rațională a resurselor regenerabile de fotosinteză (agricole și silvicole), la soluțiile optime de sporire a volumului producției acestora în ritmul necesităților, fără să se neglijeze însă protecția factorilor de mediu — aer, apă, sol.

În dezbateri ar trebui să-și găsească un loc cuvenit — așa cum a subliniat tov. Caloianu — și implicațiile pe care le are conceperea procesului circular activ asupra protecției mediului înconjurător, împotriva poluării, cu toată suita de aspecte, inclusiv cele social-umane. Aici se ridică aspecte de calcul al eficienței folosirii reziduurilor în comparație cu folosirea resurselor noi, probleme de prețuri ș.a. care trebuie analizate în toată complexitatea lor și formulate propuneri de soluționare teoretică și practică.

Tot în legătură cu tematica dezbaterilor, sint de acord cu propunerile făcute de a analiza cu atenție deosebită problema efectelor și eforturilor economice și sociale privind soluțiile propuse de exploatare, prelucrare și utilizarea resurselor naturale pe întregul flux al economiei naționale. Aici se ridică însă numeroase probleme teoretice și practice în special în legătură cu ridicarea randamentelor energetice, cu ridicarea indicilor de utilizare și de valorificare superioară a materiilor prime, în legătură cu necesitatea de a căuta noi modalități de a calcula eficiența economică printr-un sistem perfecționat de indicatori și o metodologie de calcul îmbunătățită ș.a. În legătură cu aceste aspecte aș menționa cercetările întreprinse la noi, pe diverse planuri, în legătură cu luarea în considerare a consumurilor cumulate de resurse energetice și alte resurse (exprimate în unități fizice pe produse) în soluționarea unor probleme economice de mare însemnătate cum sint: orientarea structurii producției industriale în funcție de criteriul economisirii resurselor, metodologia de calcul a determinării eficienței exportului de produse mari consumatoare de resurse energetice și materiale deficitare ș.a. Numai atunci cînd se ia în considerare consumul cumulat de resurse energetice și alte resurse deficitare încorporate în produse începînd de la faza de extracție pînă la produsul final se poate constata gradul în care prețul încasat la exportul produsului compensează cheltuielile efective de resurse la nivelul economiei naționale.

În spiritul exigențelor ce decurg din documentele Conferinței Naționale a P.C.R. sint de părere că ipotezele de valorificare superioară a resurselor — luate de noi în discuție — se cer aprofundate și prin prisma influenței pe care ar putea să o aibă această soluție asupra unor elemente ținînd de **structurile și specializarea în economie**. Există încă însemnate posibilități tehnologice și constructive de a economisi resursele de materii prime și energetice ce se cer mai rapid generalizate. Soluțiile pe această linie sint cu mult departe de a fi epuizate. Pe de altă parte, în condițiile specifice ale țării noastre în această etapă superioară de dezvoltare, mai ales după ce baza materială tehnică a industriei a fost în linii generale încheiată, așa cum s-a subliniat și se subliniază în documentele de partid, sortimentația producției trebuie să se bazeze tot mai mult pe consum de muncă de înaltă calificare și tehnicitate precum și pe un consum masiv de cercetare-dezvoltare, mai ales cînd este vorba de produse destinate exportului.

În legătură cu problematica mecanismului economic, consider că ar trebui analizate în toată amploarea și în mod concret implicațiile utilizării sistemului de prețuri, ale adaptării pîrghiilor financiare, cointeresarea materială, individuală și colectivă etc. la condițiile menite să stimuleze economisirea și valorificarea superioară a resurselor, reciclarea produselor, deșeurilor și coproduselor.

De asemenea, în problema folosirii optime a resurselor se cer luate în considerare nu numai aspectele materiale. **Condiția umană**, ridicarea calității vieții, modalitățile de a stimula interesul material și spiritual și de a implica pe om în acțiuni practice de o tot mai mare amploare, ar putea să reprezinte firul conducător în discutarea ipotezelor de folosire optimă a resurselor, de valorificare superioară și reciclare.

Amplificarea randamentelor de utilizare a energiei

VASILE NITU — Tematica pusă în discuție de revistă consider deosebit de interesantă, dezbaterile trebuind să permită evidențierea unor principale direcții și aspecte practice pentru valorificarea superioară a materiei prime și energiei. Vreau să pornesc de la cele ce a spus tovarășul Caloianu, privind rezervele de valorificare a deșeurilor, reziduurilor.

Aspectele puse în discuție se caracterizează prin mare complexitate, ele oglindind stadiul atins de tehnică în rezolvarea unor dintre ele, precum și limitele economice a soluțiilor tehnice adoptate. Astfel, în domeniul energetic, randamentele globale ale centralelor de condensatie nu depășesc, de regulă, 40%, ceea ce conduce la realizarea unor randamente globale a balanțelor de combustibil de 35—40%, precizând că unele țări obțin randamente și mai mari. Aceasta reprezintă în momentul de față o realitate, o treaptă atinsă de tehnică, de la care trebuie să plecăm în considerațiile noastre viitoare.

Având ca obiectiv major discutarea conceptului de proces circular activ de valorificare superioară a materiei prime și energiei, desprindem două direcții pentru atingerea acestui țel. Datele statistice care reflectă indicatorii caracteristici ai dezvoltării sociale și economice a societății, arată că între volumul de materii prime și energie și structurile economice adoptate există o corelație directă. În condițiile actuale, a unor resurse energetice limitate și a unor costuri tot mai mari pentru obținerea unei tone de combustibil sau kWh, **se pune stringent problema valorificării tot mai eficiente a energiei utilizate.**

Aplicarea în practică a acestei orientări necesită acea strategie economică și energetică care să permită țării noastre să atingă, într-o perioadă relativ scurtă, indicatorii de eficiență realizați în țările dezvoltate industrial, o valorificare superioară a resurselor energetice, acea structură care să permită ameliorarea indicatorului kgcc la 1 000 de dolari venit național. Așa cum se subliniază în documentele de partid aceste obiective se pot realiza prin transferarea în ritm alert a rezultatelor cercetărilor în producție, prin realizarea de produse care înglobează mai puține materii prime și energie, mai multă muncă complexă, mai multă inteligență. Schimbările calitative presupun soluții și proiecte noi care să conducă la materializarea principiilor rezultate dintr-o anumită strategie economică. Ideile sus-puse deciziilor care se adoptă trebuie să aibă un fundament economic, să reprezinte un optim în momentul acceptării lor, așa cum a subliniat și tov. prof. Ionete în luarea sa de cuvânt.

Cunoașterea implicațiilor economice a fiecărei variante de dezvoltare, aducerea la echivalență a variantelor din punct de vedere energetic și al principalilor indicatori calitativi trebuie să se reflecte într-o concepție economică unitară, elaborat comun al economiștilor și tehnicienilor — o metodologie economică unitară pentru efectuarea calculului economice. Aceasta permite promovarea soluțiilor care răspund unor necesități de etapă și care se încadrează cel mai bine în perspectiva dezvoltării societății.

Cealaltă direcție a preocupărilor noastre trebuie să o reprezinte orientarea proiectării și cercetării tehnologice către **găsirea soluțiilor practice care să conducă la valorificarea maximă a materiei prime și combustibilului.** Principiile și orientările imprimate de partid dezbaterii noastre trebuie să se regăsească în realizări concrete, în proiectele pe care le promovăm. Mai mulți dintre antevorbitori s-au referit la laturile practice, la tehnologiile care pot asigura transpunerea în practică a cercetărilor. Este de menționat că înlocuirea rezolvărilor tradiționale, caracterizate prin consumuri mari de materii prime și energie, cu soluții noi care necesită consumuri reduse, trebuie să se transforme într-o **practică curentă, colectivele de proiectanți și cercetători tehnologi trebuind să fie apreciate prin prisma acestor rezultate.** Noile complexe energo-industriale pe care le concepem trebuie să reflecte aceste tendințe.

Acestea sînt doar cîteva considerații preliminare în cadrul discuțiilor organizate, pe care le consider deosebit de interesante și utile. Continuarea discuției pe teme mai restrinse, selectate de organizatori, va da posibilitatea aprofundării problematicii și evidențierii direcțiilor care să conducă la rezolvarea lor optimă. Consider necesar ca fiecare etapă să se încheie cu anumite concluzii, cu desprinderea unor direcții de acționat în viitor.

Direcții armonizate ale căutărilor — rezolvări tehnologice, forme organizatorice stimulative

CORNELIU RUSSU — Îmi revine sarcina dificilă, de a trage concluzii la această interesantă dezbateră. Dificilă datorită caracterului puțin divagant al discuțiilor, acest aspect evidențind însă problematica extrem de largă dezbătută și faptul că ea

poate fi abordată din foarte multe unghiuri. Cert este un lucru: toate luările de cuvânt pline de substanță au conturat că ipoteza de concepere a unor procese circulare active implică abordarea citorva mari domenii înscrise în problematica valorificării superioare a materiilor prime, materialelor, energiei, în general a resurselor și a perfecționării mecanismului economic astfel încît să favorizeze această valorificare.

Pornind de la discuțiile noastre de astăzi, pentru direcționarea judicioasă a ciclului de dezbateri consacrate acestei problematici largi, vom stabili concret fiecare obiectiv, fiecare latură ce trebuie abordată.

Eu aș sublinia faptul că una din problemele dificile de rezolvat este și aceea a organizării propriu-zise a acțiunilor de valorificare. Tovarăsa Maria Popescu spunea la început că foarte multe lucruri fezabile din punct de vedere științific se opresc la realizarea sub raport tehnic și mai ales tehnologic, la stabilirea unui flux optim al activității. L-aș cita, de asemenea, pe profesorul Mircea Malița, care a scris pagini admirabile cu privire la disputa dintre „ce” și „cum”: e mai ușor să stabilem „ce să facem”, decît să precizăm „cum să facem”. Prin această prismă apreciez că know-how-ul organizatoric și de conducere este cel puțin tot atît de dificil ca și cel tehnologic, reclamînd în consecință apreciabile eforturi. De pildă, fiindcă s-a citat exemplul regenerării uleiurilor uzate: dacă tehnologia de regenerare a acestora este bine pusă la punct, în schimb nu am reușit deplin pînă în prezent să creăm mecanismul organizatoric și de cointerese pentru colectarea integrală a acestora, prelucrarea lor operativă la întreprinderea de la Rm. Sărat și readucerea rapidă în circuitul economic național a uleiurilor regenerate.

Tot în privința know-how-ului organizatoric și de conducere, este necesară găsirea și aplicarea unor forme organizatorice eficiente de conlucrare între instituturile de cercetări și proiectări. Sînt produse care rezultă din anumite ramuri și care pot fi — în ideea circuitelor integrate de valorificare a resurselor — valorificate în cadrul ramurilor respective, dar sînt și produse care nu pot fi valorificate complet și complex decît în cadrul altor ramuri; aceasta impune punerea la punct a mecanismului de conlucrare a instituturilor de cercetări și proiectări din diferite ramuri precum și a ministerelor și centralelor de resort, urmărindu-se valorificarea efectivă a tuturor resurselor.

Aș sublinia de asemenea, problema penetrării, difuzării rapide a metodelor și tehnicilor moderne de proiectare. Tovarășul Constantinescu anunțase adineauri o idee referitoare la faptul că în concepția modernă se proiectează funcția și nu produsul. Aceasta este o concepție cardinală, cu efecte salutare asupra valorificării superioare a resurselor materiale și energetice, pentru că proiectarea într-o asemenea concepție, pe baza, de pildă, a analizei valorii, sau, mai corect, a analizei tehnico-economice a valorii de întrebuințare, înseamnă epurarea, din punct de vedere constructiv și tehnologic, din producția unui produs a acelor elemente care nu se justifică din punct de vedere funcțional. Pentru această metodă cu rezultate spectaculoase problema cea mai dificilă nu este generată de aplicarea ei, ci de găsirea formelor organizatorice nu coercitive, ci stimulative, care să faciliteze generalizarea acestei aplicări.

Problema specializării, care a revenit frecvent în dezbateri, are de asemenea, multiple implicații pe planul organizării, dar și conducerii. Este un lucru incontestabil că specializarea oferă mari avantaje și tendința este netă pe plan mondial în această direcție; putem folosi avantajele specializării într-o concepție integrată, în cadrul unor complexe locale, teritoriale, a unor platforme în care unitățile componente să aibă o specializare foarte avansată, dar în același timp să fie interconectate profund în concepția de valorificare în circuit integrat a resurselor. În concluzie, propun includerea în tematica menționată inițial și a aspectelor privind **organizarea acțiunilor de valorificare**: aceste aspecte pot fi asociate logic cu cele privind perfecționarea mecanismului economic.

În al doilea rînd, pentru a reveni la șirul concluziilor dezbaterii și a propunerilor, tematica pe care o vom concepe va fi structurată pe cîteva dezbateri, fiecare dintre acestea urmînd să graviteze în jurul unui subiect: reconsiderarea și redefinirea unor categorii și concepte economice, perfecționarea mecanismului economic, inventarierea resurselor, organizarea și conducerea acțiunilor de valorificare a resurselor etc. Ar fi indicat ca la fiecare temă să se întocmească o listă a principalelor idei care să polarizeze dezbateră consacrată subiectului respectiv.

Conceperea acestor liste va trebui astfel făcută încît toate dezbaterile să fie subordonate realizării celor două obiective clar formulate: clarificarea unor concepte în privința valorificării — prin procesul circular activ — a resurselor și conturarea pe această bază, a unor direcții de acțiune viitoare, a unor propuneri și soluții concrete, fezabile și utile pentru activitatea practică.

CONTROVERSELE declanșate de revoluția științifico-tehnică s-au accentuat pe măsura adâncirii și extinderii ei. Opiniile sînt diverse, contradictorii sau diametral opuse. Lucrul pare firesc din mai multe puncte de vedere: unul și același proces — revoluția științifico-tehnică — acționează în sisteme social-politice diferite; ea și-a făcut apariția în momente diferite și la distanțe destul de mari, în raport cu cele două sisteme social-politice — capitalist și socialist — cu diversele țări ale aceluiasi sistem; dacă avem în vedere totalitatea statelor și națiunilor, în unele țări constatăm doar o timidă apariție a ei. Din punctul de vedere al dezvoltării economico-sociale constatăm că revoluția științifico-tehnică (R.S.T.) a apărut și s-a impus în țări cu niveluri destul de diferite, în țări peste care trecuseră faze premergătoare revoluției științifico-tehnice — și avem în vedere aici îndeosebi revoluțiile industriale — și în țări în care, chiar dacă s-ar putea spune că au cunoscut o revoluție industrială, nici factorul timp, nici cel economic nu puteau să determine unele consecințe suficient de semnificative ale acesteia.

În geneza unor teorii, concepții, orientări nemarxiste sau antimarxiste contemporane, în procesul de extindere a lor, R.S.T. este socotită fundamental fundamentelor. În acest sens, orientările așa-zis tehnocratice, ale convergenței sistemelor sociale opuse, teoriile depolitizării și dezideologizării, ale societății postindustriale, tehnotronice etc. se reclamă și se datora revoluției științifico-tehnice. De fapt, este vorba de teorii sau doctrine care pornesc nu de la revoluția tehnico-științifică propriu-zisă, ci de la exagerarea rolului acesteia în viața socială, mergînd pînă la

REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICO-TEHNICĂ ÎN VIZIUNE TEHNOCRATICĂ

substituirea ei revoluției social-politice. Toate aceste teorii și doctrine ignoră rolul revoluției social-politice și, cu atât mai mult, al revoluției socialiste și pretind că societatea capitalistă de astăzi s-ar deosebi fundamental de cea clasic-capitalistă. Ele văd în ea calea suficientă a trecerii de la sărăcie la bogăție, de la subdezvoltare la hiperdezvoltare, de la o structură, de la o societate caracterizată prin clase antagoniste, contradicții și conflicte, la o societate căreia îi sînt proprii o omogenizare socială înaltă, un larg consens social.

În viziune tehnocratică, R.S.T. oferă pentru țările puternic dezvoltate întreaga încărcătură materială și spirituală aptă pentru transplantarea din domeniul științelor naturii, a tehnicilor, metodelor, procedeelelor acestora în cel al științelor sociale și cu deosebire în conducerea societății. Pe baza acestora conducerea socială, politică ar deveni mai eficientă, mai riguroasă și mai oportună. Constatăm însă că: a) confundarea celor două domenii societate-natură, fundamental deosebite prin legitățile, contradicțiile și pur-

tătorii materiale specifice; b) o identificare a celor două forme de mișcare, deosebire ca substanță, ca grad; c) o reducere a metodelor, căilor, principiilor de concepție a societății — organism complex la instrumentarul și tehnicile împrumutate din științele matematice, tehnice. Astfel concepută, R.S.T. ar acționa într-un mod vid social, politic, ideologic, moral, etic, nu într-un organism viu, larg și complex, supus determinismului social și celui mecanic. Ca metodă generală și rațională de conducere a întregii societăți așa cum o acreditează teoreticienii ei tehnocrația s-ar implini deci într-un „mediu” imparțial, de unde ar rezulta biectivitatea și eficiența actului sau actelor conducerii. Privită ca omniprezentă atît în dezvoltarea cit și în conducerea societății, revoluția științifico-tehnică s-ar refuza oricărei influențe sociale, ideologice, oricărei „cooperări” cu revoluții social-politice, care, chipurile, nici nu mai exista de vreme ce societatea a devenit în țările hiperindustrializate, hiperdezvoltate o „tehnocultură”. Or, ea împiedică că revoluția științifico-tehnică nu poate fi identificată sau contrapusă revoluției sociale, întrucît ea acționează în domeniul forțelor de producție, pe care într-adevăr le modifică și îmbogățește împingîndu-le pînă la conflictul în capitalism între forțele și relațiile de producție capitaliste, dar nu ea realizează ca atare punerea în acord, pe un plan superior, a respectivei relații.

Dezvoltarea sub aspect material, economic în lumea capitalistă, în țările în care s-ar fi extins „tehnocrația”, este fără îndoială rezultatul R.S.T., dar nu numai al ei. Ea e antrenat, fie și mediat, o dezvoltare mai generală sub aspect structural

FIȘE

CONSTANTIN BĂRBULESCU

Metode și tehnici de optimizare a organizării producției în unitățile industriale

BIBLIOTECA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ȘTIINȚIFICE



● În lucrarea sa Metode și tehnici de optimizare a organizării producției în unitățile industriale (Editura politică, 1978, 262 p.), dr. Constantin Bărbulescu prezintă un ansamblu de concepte, metode și tehnici moderne de conducere și organizare a producției avînd ca finalitate asigurarea ridicării ni-

velului calitativ al acestei activități. Cartea se adresează, după cum se exprimă autorul, tuturor acelor care militează pentru ameliorarea performanțelor tehnico-economice ale unităților pe care le conduc și doresc să cîștige nu numai cunoștințe noi, ci să-și însușească în același timp anumite comportamente și aptitudini novatoare. Din cuprins: 1. Introducere în studiul sistemelor de producție industriale; 2. Tehnici de studiu și analiză; 3. Metode de optimizare a amplasării utilajelor pe suprafețele de producție; 4. Metode și tehnici matematice de optimizare a activității unităților industriale; 5. Metode și tehnici de fundamentare tehnico-economică a organizării producției în etapa de proiectare a întreprinderii; 6. Tendințe noi în aplicarea tehnicilor și metodelor de optimizare.

Calculul probabilităților și economia

● Manualul Valószinűség Számítás (Calculul probabilităților), de Denkinger Géza, Budapesta, 1978, 284 p., se adresează în special economiștilor. Se expun cunoștințele de bază în ma-

terie de calcul al probabilităților; dar aspectele teoretice sînt ilustrate cu exemple luate din practica industrială și comercială, cum ar fi: calculul probabilităților în luarea probelor prin sondaj pentru determinarea rebuturilor, probabilitatea intrării unor livrări de materiale, probabilitatea dispersiunii produsului la ambalarea automată în pungă, analiza cumpărărilor probabile de anumite produse într-un magazin universal etc.

DEVELOPMENT BUSINESS EDITION FORUM

● Revista DEVELOPMENT FORUM, a Centrului O.N.U. pentru Informație economică și socială, publică, începînd din acest an, o ediție comercială bilunară — BUSINESS EDITION — al cărei obiectiv principal este publicarea de proiecte acceptate sau de anunșuri referitoare la bunuri sau lucrări pe care o țară sau alta dorește să le obțină prin competiție internațională în cadrul proiectelor finanțate de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și de Asociația pentru Dezvoltare Internațională. La

competiție pot participa doar țările membre ale Băncii Mondiale.

Primul număr al revistei conține și o serie de studii, printre care: Snared in the debt trap (Prinși în capcana datoriilor) de Thomas Balogh; Superships with superproblems (Vapoare super cu superprobleme) de Colin Morrison; Energy matters-better to take the soft option (Probleme energetice — să alegem mai bine calea nămolului, interviu acordat de Amory B. Lovins ș.a.

Împotriva finanțării deficitelor

● În referatul The Working of the International Monetary System (Funcționarea sistemului monetar internațional), ținut de dr. Wilfried Guth, de la Deutsche Bank A. G. din Frankfurt, la a 14-a sesiune de comunicări a Fundației Per Jacobsson, acesta a subliniat creșterea îngrijorătoare a dificultăților bilanțelor de plăți, nesiguranța și teama de pierderi la schimbul valurilor în condițiile flotării cursurilor principalelor monede (n.n. occidentale), precum și „pericolul de a se extinde măsurile protecționiste în comerțul mondial”. El a preconizat accen-

tituțional, al lumii valorilor. Înfrățirea oluției științifice și tehnice creează conștientizări și pentru saltul calitativ, politic, economic și societate (revoluție) socialistă, fără să aibă o legătură automată între ele. Interacțiunea RST — structuri, instituții, cadre instituționale și organizaționale pînă, credem noi, de dezvoltarea societății ca sistem, rațiunea acestei corecții găsindu-se în rațiunea societății ca are, fie capitalistă, fie socialistă. Ni se pare în afara oricărui dubiu aprecierea, cută în literatura de specialitate din țara noastră, că este insuficient să se vorbescă doar de **implicațiile sociale** ale revoluției tehnico-științifice, deoarece revoluția tehnico-științifică este un **proces social în esența lui**.

Pretenția tehnocraților că revoluția științifică-tehnică s-ar derula cu succes datorită naturii societății capitaliste, „îndeslată”, „hiperbogată”, „armonioasă” sau „armonizată”, „lipsită de contradicții și screpnțe”, este respinsă, direct sau indirect, chiar de către unii doctrinarii politici, sociologi sau economiști nemarxiști. Astfel, dacă unii teoreticieni nemarxiști întreprind tentații să considere că, deși raționalitatea este gravă, ea poate fi soluționată, de pildă, în cadrul sistemului actual din S.U.A.²⁾, alții sînt convinși că, chiar în ipoteza că civilizația capitalistă ar reuși să prevină sau să ocolească o răbușire, ea este totuși sortită eșecului³⁾. Unii teoreticieni, cum ar fi biologul Barry Commoner apreciază sistemul economic-social ca fiind irațional și dominat de interesele corporațiilor⁴⁾. „A venit timpul — scrie el — să vedem defectele sistemului economic capitalist al S.U.A. din perspectiva unei alternative socialiste, pentru a discuta meritele relative ale capitalismu-

lui și socialismului”. După doctrinarul burghez francez, Jean Meynaud, „Ideea că revoluția tehnicistă face să devină inutile planurile de modificare a structurilor sociale și de redistribuire a puterii în grupurile umane este, în fond, una din componentele tezei declinului ideologilor. Teza despre suprimarea conflictelor sociale prin procesele tehnice constituie una dintre cele mai mari erori — este în interesul păturilor superioare — riscă să alimenteze convingerea despre inutilitatea luptei politice și, pe această cale, să consolideze privilegiile posedanților⁵⁾. În vreme ce pentru un politolog ca S.M. Lipset, problemele politice fundamentale ale revoluției industriale sînt deja rezolvate, ajungîndu-se la o situație care reprezintă „această societate bună în acțiune⁶⁾, pentru Raymond Aron, bunăoară, o dată ce climatul intelectual și politic s-a schimbat în întreaga lume occidentală, „Revoluția devine la ordinea zilei: tulburările sociale se multiplică⁷⁾. După cum consideră H. Marcuse conceptul de rațiune tehnică este el însuși ideologic și chiar „...tehnica însăși este dominație (asupra naturii și asupra omului), o dominație metodică, științifică, calculată și calculatoare... tehnica este întotdeauna un proiect social-istoric; aici se proiectează ce are de gînd să facă societatea și interesele care o domină — oamenii și lucrurile⁸⁾. Vorbind de contradicțiile societății abundente, Marcuse ajunge la concluzia că: „Forma lor cea mai generală, contradicția dintre caracterul social al forțelor de producție și organizarea lor privată, dintre bogăția socială și folosirea ei distructivă, determină toate dimensiunile, toate aspectele politice ale acestei

societăți⁹⁾. Intrucît raționalitatea unei asemenea societăți a opulenței consistă în absurditatea ei, se impune, după radicalul Marcuse, o schimbare radicală a ei.

Societatea capitalistă este prinsă în hățișul crizei ei, criză cu consecințe în toate planurile dezvoltării. Criza economică a generat și o criză politică dintre cele mai maligne, am spune, o criză a suprastructurilor și instituțiilor, o criză morală greu de ocolit chiar de către cei mai consecvenți teoreticieni ai apologeticii capitaliste, o criză a valorilor etc. Revoluția științifică-tehnică, oricît de puternică ar fi, nu poate soluționa ceea ce revine și de drept și de fapt revoluției social-politice.

prof. dr. Marin VOICULESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

¹⁾ Vezi între altele, lucrările: James Burnham „The Managerial Revolution. What is happening in the World”, New York, 1941; J. Ellul „L'illusion politique” Paris, 1965.

²⁾ Michael Harrington. The other America. In the Twilight of Capitalism, Simon & Schuster, New York, 1976.

³⁾ Robert L. Heilbroner, Business Civilization in Decline, Norton, New York, 1976.

⁴⁾ Barry Commoner, The Poverty of Power, Ed. Knof, New York, 1976.

⁵⁾ Jean Meynaud, La technocratie, Mythe ou réalité, Paris, 1964, p. 286.

⁶⁾ S. M. Lipset, Political Man. The Social Bases of Politics, New York, 1960, p. 439.

⁷⁾ R. Aron. Remarques sur le nouvel âge idéologique. Contrepoint, nr. 9, 1973, p. 20.

⁸⁾ Herbert Marcuse, Scrieri filozofice, Ed. politică, București, 1977, p. 285.

⁹⁾ Idem. p. 291.

uarea măsurilor pentru o ordine monetară efectivă pe baza întăririi elementelor stabilizatoare, cum ar fi un acord între băncile centrale pe linia apărării monedelor și o politică de ajustare a economiilor pentru înlăturarea dezechilibrelor balanțelor de plăți și nu pentru continuarea finanțării deficitelor.

○ istorie a comerțului românesc

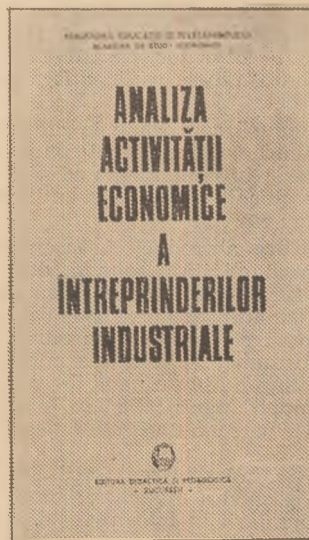
● Volumul Pătrunderea comerțului românesc în circuitul internațional, de Andrei Oțetea, apărut în Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1977, 168 p., cuprinde perioada dintre pacea de la Kuciuk-Kainargi (1774) și cea de la Adrianopol (1829). Autorul sistematizează imensul material de date culese de Furnică, Guboglu, Hurmuzachi, Iorga, Limona, Nestor, Zane. Interpretarea surselor existente și a altora inedite a permis o viziune științifică a rolului jucat de comerțul românesc în determinarea suprastructurii politice. Tributul perceput de Poartă, monopolul turcesc, haosul monetar din imperiul otoman împiedicau dezvoltarea comerțului internațional al celor trei țări române. Dezvoltarea, în ciuda acestor

opreliști, a comerțului internațional al țărilor române și revoluția lui Tudor Vladimirescu a deschis calea spre destăințarea raialelor de pe Dunăre și spre deplina libertate a comerțului.

Un „pat” tehnologic ?

● Sub titlul Gerhard Mensch: «o nouvelle révolution industrielle en 1984...» (Gerhard Mensch: «o nouă revoluție industrială în 1984...»), Hans Jürgens Mahnke comentează în LE MONDE (7 martie 1978) cartea lui Gerhard Mensch „Das technologische Pat”, Fischer Taschenbuch-Verlag, 1977. Conform opiniei lui G.M., țările occidentale s-ar afla în momentul de față într-o situație de „pat tehnologic” — un impas temporar caracterizat ca o fază intermediară de reorientare a tehnicii. Procesul inovațiilor fundamentale s-ar desfășura în mod sinusoidal, iar o dată ce faza ascendentă se conturează, se întrevede și sfîrșitul ei. Aceste inovații nu apar în mod spontan, în momentul dorit, în numărul, tipul și calitatea necesare. Criza economică din țările capitaliste s-ar explica prin penuria actuală a invențiilor și acesta ar fi motivul pentru care orice stimulare publică a inves-

țițiilor, preconizată de politicile keynesiene, nu pot da în prezent rezultate. După G.M. două treimi din noutățile tehnologice care se vor realiza înainte de anul 2000, se vor situa între anii 1984 și 1994.



● Apărută recent în elaborarea unui colectiv format din prof. dr. Al. Gheorghiu, prof. dr. D. Mărculescu, conf. dr. A. Iștănescu, conf. dr. B. Ar-

FIȘE

sene, lect. C. Stănescu și prof. dr. N. Cristea, lucrarea Analiza activității economice a întreprinderilor industriale (392 p.) prezintă o concepție și o metodologie științifică încheată de analiză a fenomenelor economice. Avînd drept obiectiv urmărirea îndeplinirii obiectivelor activității și mai ales a celor ce reflectă eficiența economică, analiza economică joacă un rol important în procesul conducerii. Astfel, abordarea sistemică, dezvoltările mecanismelor factoriale conterează analizei economice capacitatea de diagnoză, de reglementare a funcționării unităților, de instrument al pregătirii și luării deciziilor. În raport cu lucrările publicate anterior, în cea de față se dă o atenție mai mare modelelor specifice microeconomiei, metodelor perfecționate de cuantificare în analiza factorială a fenomenelor. Pe întreg parcursul lucrării autorii urmăresc să evidențieze unitatea dintre analiza calitativă și cea cantitativă, rolul fiecăreia în stabilirea opțiunilor.

Productivitatea muncii

(Urmare din pag. 16)

și relații de producție superioare față de orînduirea precedentă, realizează și un nivel mai înalt al productivității muncii, ceea ce constituie, în ultimă instanță, factorul hotărîtor, determinant, al victoriei sale asupra orînduirii vechi.

Creșterea productivității muncii este o lege economică generală care exprimă legătura esențială și cauzală dintre gradul de dezvoltare a forțelor de producție și eficiența cu care este cheltuită munca socială. Deși prezentă în toate orînduirile, acțiunea acestei legi are loc în forme și cu consecințe social-economice, diferite de la o orînduire la alta. Realitățile social-economice ale socialismului determină ca în această orînduire productivitatea muncii să crească neconținut și rapid, de efectele ei pozitive beneficiind atît fiecare individ cît și societatea în ansamblul său.

Creșterea productivității muncii în societatea socialistă are o deosebită importanță pentru economia națională și pentru fiecare cetățean :

- **determină reducerea consumului de muncă** pe unitatea de produs și micșorarea valorii acesteia, devenind astfel posibilă satisfacerea unor nevoi suplimentare ale societății, paralel cu reducerea duratei săptămîinii de lucru.

- **este factorul hotărîtor al sporirii producției și venitului național**, al reducerii și lichidării decalajelor ce ne despart încă de țările avansate din punct de vedere economic. Pe seama creșterii productivității muncii se obține în acest cincinal peste 80% din sporul producției industriale, față de 60% realizat în cincinalul 1971—1975 ; este de reținut și faptul că în prezent un procent de creștere a productivității muncii generează un spor de venit național de circa 5 miliarde lei.

- **pe baza ei sporește volumul mijloacelor concentrate la dispoziția statului socialist și utilizate pentru dezvoltarea rapidă a avuției naționale, învățămîntului, culturii, artei și ocrotirii sănătății, pentru ridicarea nivelului general de civilizație și dezvoltarea multilaterală a personalității umane.**

PROGRESUL TEHNIC — FACTOR AL SPORIRII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Nivelul și dinamica productivității muncii depind de o mare varietate de factori tehnico-economici, sociali și naturali sub a căror incidență se desfășoară producția.

Progresul tehnic reprezintă procesul de perfecționare a mijloacelor de producție și tehnologiilor de fabricație pe baza cuceririlor științei. El contribuie la ușurarea și economisirea muncii vii și materializate sub mai multe aspecte ; prin mecanizare, automatizare etc., se scurtează durata timpului de producție, iar o parte a efortului uman este preluată de mașini, reducîndu-se cantitatea de muncă vie necesară obținerii unui produs ; prin chimizare și introducerea unor tehnologii moderne sporește gradul de prelucrare a materiilor prime și calitatea produselor, se reduc consumurile specifice, rebuturile și deșeurile, devine posibilă apariția înlocuitorilor pentru materii prime scumpe sau rare etc., economisindu-se astfel atît munca vie cît și materializată.

Ridicarea calificării forței de muncă contribuie la creșterea productivității muncii pentru că munca calificată, mai complexă, efectuează într-un timp mai scurt și într-un mod mai riguros diferite operații, folosește mai rațional mașinile și utilajele, creează produse de calitate mai bună etc.

Perfecționarea organizării științifice a producției și a muncii, care influențează direct nivelul productivității muncii, este un proces complex și permanent ce presupune : asigurarea unei structuri raționale a unităților, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale ; pregătirea judicioasă și desfășurarea ritmică a producției ; întărirea disciplinei în muncă și folosirea eficientă, în slujba producției, a întregului timp de lucru ; stabilirea unor norme de consum și sarcini de muncă pentru fiecare lucrător științific fundamentate ; reducerea personalului administrativ-gospodăresc etc.

Cointeresarea materială, condiționînd sporirea retribuției de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, de creșterea eficienței economice stimulează lucrătorii în folosirea judicioasă a timpului de lucru și a mijloacelor de producție, în ridicarea calificării și a calității produselor.

¹⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică București 1975, p. 67.

Creșterea productivității muncii mai este influențată de stimularea întrecerii socialiste, de folosirea unor metode de cointeresare morală adecvate fiecărei categorii de oameni a muncii etc.

Condițiile naturale (condițiile de climă, de fertilitate, adîncimea sau bogăția unui zăcămint, calitatea aerului, a apei etc) influențează asupra producției, odată cu toate posibilitățile create de știința și tehnica contemporană. Ele determină unele particularități ale ciclului de producție, ale gradului de utilizare a timpului de lucru, influențează eficiența cu care este cheltuită munca omenească. La actualul nivel de dezvoltare a științei și tehnicii, al producției în general, devine deosebit de necesar dar și de eficient în același timp, un serios efort pentru protejarea mediului natural (solul, apa, aerul, peisajul, resursele de materii prime și energetice neregenerabile, etc.) : pe această cale se asigură îmbunătățirea stării de sănătate a populației, economisirea unor resurse și chiar lărgirea lor, se elimină efectele distructive ale diferiților poluanți asupra proceselor de producție din orice ramură de activitate, ceea ce influențează într-o măsură substanțială creșterea productivității muncii.

SARCINILE CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN ETAPA FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Datorită politicii promovate de P.C.R., productivitatea muncii în țara noastră, a crescut continuu și în ritm rapid. Astfel, comparativ cu anul 1950, în 1976, productivitatea muncii pe un lucrător în industrie a sporit de circa 7,22 ori, în construcții — montaj de 5,26 ori, în transportul feroviar de 3,37 ori etc. Deși ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în țara noastră a fost printre cele mai înalte din lume, totuși, datorită nivelului scăzut de la care am pornit, productivitatea muncii în România este încă de 3—4 ori mai mică față de țările dezvoltate.

Pornind de la rolul productivității muncii ca factor esențial în dezvoltarea generală a societății, Programul P.C.R., subliniază că o direcție importantă în care se va acționa pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate va fi „creșterea productivității muncii sociale, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție, organizării științifice a producției și a muncii, folosirea tuturor rezervelor și resurselor economiei noastre socialiste, a întregului potențial economic național“¹⁾.

Pe această bază, Conferința Națională din decembrie 1977 a stabilit obiective adecvate în domeniul creșterii productivității muncii : în cincinalul 1976—1980, ea va spori cu 9,2% anual în industrie și cu 9,7% în construcții montaj ; în cincinalul 1981—1985, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii va fi de 7,4—8,0% în industrie și de 7,8—8,2% în construcții montaj ; 90% din sporul venitului național se va realiza pe seama creșterii productivității muncii. În vederea realizării acestor sarcini se va urmări nu intensificarea efortului fizic ci extinderea progresului tehnic în toate domeniile, organizarea științifică a producției și a muncii, accentuarea și valorificarea inițiativelor, inteligenței și spiritului novator ale celor ce muncesc.

În concepția Partidului Comunist Român, valorificarea tuturor posibilităților de creștere a productivității muncii reprezintă factorul hotărîtor pentru realizarea obiectivelor economico-sociale planificate și depășirea de către țara noastră pînă la jumătatea deceniului viitor a stadiului de țară în curs de dezvoltare — în accepțiunea contemporană a termenului — trecînd în stadiul de țară cu o dezvoltare medie.

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin productivitatea muncii ?
2. Comparați cele două forme pe care le îmbracă productivitatea muncii .
3. Explicați modalitățile în care creșterea productivității muncii duce la ridicarea nivelului de trai și la progresul societății.
4. Explicați cum duce progresul tehnic la creșterea productivității muncii.
5. Prezentați principalele obiective stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 în domeniul creșterii productivității muncii.

Tările socialiste

ÎNAINȚARE FERMĂ ÎN REALIZAREA PLANURILOR DE DEZVOLTARE

REZULTATELE obținute în dezvoltarea economiei naționale de către țările socialiste continuă să confirme caracterul realist al opțiunilor de politică economică adoptate, în funcție de nivelurile atinse și de obiectivele urmărite, de diferitele țări. În țările care au trecut în 1976 la înfăptuirea unui nou cincinal, datele documentare stau mărturie pentru progresul continuu, realizările înregistrate constituind totodată temelia sigură pentru îndeplinirea și chiar depășirea obiectivelor stabilite pentru anul 1980. În România, de pildă, în pofida daunelor aduse economiei naționale de cutremurul din martie anul trecut, venitul național a fost în 1977 cu 21,6% mai mare față de 1975, producția globală industrială — cu 25,4%, producția globală agricolă — cu 17,8%, investițiile în economia națională — cu 20,6%, volumul comerțului exterior — cu 31,5% etc. În Bulgaria s-au înregistrat, în aceeași perioadă, sporuri de 13% la venitul național, de 14,3% la producția industrială, de 16% la fondurile fixe în funcțiune: în Uniunea Sovietică venitul național s-a mărit cu 8,4%, producția industrială — cu 10,9%, volumul mediu anual al producției globale agricole (față de perioada respectivă din cincinalul precedent) — cu 6,6%. Evoluții de același sens au avut loc, în perioada examinată, și în economia celorlalte țări socialiste.

Mărturia indicatorilor creșterii

DATELE statistice publicate pînă în prezent, privind principalii indicatori economici (vezi tabelul), oglindesc progresele realizate în dezvoltarea diferitelor sectoare ale activității social-economice; în același timp ele reflectă o anumită diferențiere în ritmul creșterii economice, care merge în general pe linia atenuării decalajelor existente între țările socialiste industrializate și cele în curs de industrializare sau recent pornite pe calea industrializării.

Anul trecut venitul național al Bulgariei a sporit (față de 1976) cu 6,4%, cel al Cehoslovaciei — cu 4,5%, al R. D. Germane — cu 5,2%, al Iugoslaviei cu 7% (produsul social brut), al Poloniei — cu 5,7%, al României — cu 8%, al U.R.S.S. — cu 3,5%. Creșterea stabilită la acest indicator pe anul în curs este de 6,8% în cazul Bulgariei, de 5% în cel al Cehoslovaciei, de 5,2% pentru R. D. Germană, de 7,4% și respectiv 6—7% pentru produsul social brut al Cubei și Iugoslaviei, de 6,5% pentru venitul național al R. P. Mongole, de 5,4% pentru cel al Poloniei, de 11—11,5% în cazul României, de 5% în cazul Ungariei și de 4% în cazul Uniunii Sovietice.

Un alt indicator-cheie al dezvoltării economiei unei țări — dinamica producției globale industriale — a înregistrat în 1977 un ritm de 7,3% în Bulgaria, de 5,7% în Cehoslovacia, de 5,4%

în R. D. Germană (producția-marfă), de 9% în Iugoslavia, de 4% în R. P. Mongolă, de 3,6% în Polonia, de 12,5% în România, de 7% în Ungaria, de 5,7% în U.R.S.S. După cum se vede din tabel, în aproape toate țările socialiste această dinamică s-a datorat creșterii corespunzătoare a productivității muncii, cu parametri mai ridicați în România, Polonia, Ungaria, Bulgaria. Pe calea sporirii productivității muncii a fost realizat în Ungaria întregul spor al producției industriale, iar în Bulgaria și Mongolia — aproape întregul spor; proporția respectivă a fost în Polonia de 96%, în R.D.G. — de 90%, în Cehoslovacia — de 83%, în România — de 78%, în U.R.S.S. — de peste 75%.

Mai complexă a fost evoluția producției globale agricole, avîndu-se în vedere că în anii 1976 și 1977 rezultatele activității din agricultura diverselor țări socialiste au fost influențate în mod diferit de condițiile climatice — în unele cazuri defavorabile (ca de pildă, cel al Poloniei sau al României anul trecut). Legat de aceasta, datele din tabel au un grad mai redus de comparabilitate, datorită deosebirilor de raportare de la o țară la alta sau de la un an la altul. De menționat, pe de altă parte, că rezultate pozitive în dezvoltarea agriculturii au obținut și alte țări socialiste decît cele cuprinse în tabel. În Cuba, de exemplu, în anii 1976—1977 suprafața totală irigată s-a extins cu peste 20%, paralel cu diversificarea structurii culturilor agricole; în R. P. Chineză, în pofida secetei din primăvara anului trecut, în principalele regiuni agricole s-au obținut recolte bogate; în R.P.D. Coreeană, de asemenea în condiții climatice defavorabile, s-a strins în 1977 cea mai înaltă recoltă de cereale, și anume 8,5 mil. tone.

Se extinde și se modernizează continuu sistemul transporturilor din țările socialiste — condiție de bază pentru dezvoltarea armonioasă a economiilor lor naționale. Întregindu-se și aici diferențieri de ritm de la țară la țară în funcție de necesitățile economico-sociale concrete, în acest an volumul transporturilor de mărfuri, de pildă, este prevăzut să sporească cu 8% în Bulgaria, cu 4,2% în Cehoslovacia și R. P. Mongolă, cu 4,5% în Ungaria, cu 5,3% în România și Uniunea Sovietică ș.a.m.d.

O premisă esențială pentru asigurarea dezvoltării neîntrerupte a tuturor sectoarelor economiei naționale o constituie efortul depus în domeniul investițiilor. El este oglindit — pentru anul 1977 — de creșterea volumului total al investițiilor cu 13% în cazul Bulgariei, cu 12% în cel al Iugoslaviei, cu 11,5% în cel al României etc. Pe anul în curs, volumul lucrărilor de construcții-montaj urmează să sporească cu 5% în Bulgaria, cu 6,6% în Cehoslovacia, cu 5,7% în R.D.G., cu 9,5% în R.P. Mongolă, cu 4—5% în Ungaria: în România, Iugoslavia și U.R.S.S. se prevede mărirea

volumului investițiilor față de 1977 cu 16,8%, 8% și respectiv 3,4%.

Un ritm rapid de expansiune cunosc schimburile comerciale, ansamblul relațiilor economice externe ale țărilor socialiste. Tendință ilustrată, între altele, de majorarea în 1977 a volumului comerțului exterior al Bulgariei cu 12,4%, a celui al Cehoslovaciei cu 12%, al R. D. Germane cu 7%, al R. P. Mongole cu 3% (cu țările membre ale C.A.E.R.), al României cu 14,8%, al U.R.S.S. cu 11%, de creșterea exporturilor Iugoslaviei cu 8%, ale Poloniei cu 11,4%, ale Ungariei cu 12%. Sporuri apropiate ori chiar superioare — în cazul României sau al R. D. Germane — sînt prevăzute în acest sector de activitate pentru anul în curs.

În centrul politicii social-economice — nevoile omului

UN loc central în politica social-economică a țărilor socialiste îl ocupă ridicarea nivelului de trai al populației, îmbunătățirea permanentă a condițiilor sale de viață și de muncă, fapt oglindit pe multiple planuri. Astfel, de pildă, anul trecut veniturile reale ale populației s-au majorat cu 5,4% în R.D.G., cu 4% în Iugoslavia, cu 4,5% în Ungaria, cu 3,5% în U.R.S.S.; în Bulgaria retribuția medie pe economia națională a crescut cu 2%, iar în Cehoslovacia, R. P. Mongolă și România veniturile bănești ale populației au sporit cu 4,6%, 5% și respectiv 8,2%. Evoluția ascendentă a veniturilor oamenilor muncii este confirmată și prin prevederile planurilor de dezvoltare economică pe anul 1978.

Creșterea puterii de cumpărare a populației s-a reflectat, între altele, în extinderea volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist. Anul trecut vânzările respective s-au mărit cu 3,7% în Bulgaria, cu 3,8% în Cehoslovacia, cu 4,3% în R.D.G., cu 5,4% în R. P. Mongolă, cu 12,2% în Polonia, cu 6,7% în România, cu 6% în Ungaria, cu 4,4% în Uniunea Sovietică etc.; după cum se vede din tabel, noi creșteri ale desfacerilor de mărfuri către populație sînt prevăzute în anul în curs. În ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de locuit — alt indicator pregnant al ridicării nivelului de trai al populației —, anul trecut în Bulgaria au fost date în folosință 76 mii de locuințe, în Cehoslovacia — 121,8 mii, în R.D.G. — 162,7 mii, în Polonia 230,6 mii, în România — 144,3 mii, în Ungaria — 93 de mii; în R. P. Mongolă și U.R.S.S. suprafața locativă dată în folosință se cifrează la 134 mii mp și, respectiv, circa 110 milioane mp. În cazul unor țări ca Polonia sau România, pe anul în curs este înscrisă ca sarcină de plan majorarea substanțială față de 1977 a numărului locuințelor ce vor fi date în folosință.

ECONOMIE MONDIALA

Imaginea îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă ale oamenilor muncii din țările socialiste n-ar fi completă, dacă n-am menționa cel puțin și **dinamica cheltuielilor în scopuri social-culturale**. Datele statistice publicate evidențiază pe anul 1977 mărirea în Cehoslovacia cu 2,7% a alocațiilor din fondurile de stat pentru asigurările sociale; în R.D.G. — cu 13% a celor destinate ocrotirii sănătății și asigurărilor sociale, cu 7% a celor destinate învățămîntului; în Polonia — cu 8,7% a chel-

și cele pe termen lung. Se poate menționa, astfel, atenția crescîndă acordată în țările socialiste problemei calității, înțelegînd în sensul ei cel mai larg — de la calitatea muncii și a organizării acesteia, trecînd prin calitatea conducerii producției și a economiei, terminînd cu calitatea produselor și a serviciilor. Cerința a ridicării nivelului întregii activități social-economice, inclusiv sub aspectul eficienței — privită și prin prisma sporirii competitivității produselor livrate de țările socialiste

noiri cantitative și calitative. În Cuba, de exemplu, accentul se pune pe dezvoltarea acelor ramuri ale economiei, care asigură produse pentru export sau permit reducerea importului, îndeosebi din țări cu valută liber convertibilă.

În R.P. Chineză, planul de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1976—1985, recent aprobat de cea de-a V-a Adunare Națională a Reprezentanților Populari, prevede — între altele — sporirea producției industriale într-un ritm mediu anual de peste 10%,

Dinamica unor indicatori economici
(creșteri, în %, față de anul precedent)

Țara	Bulgaria		Cehoslovacia		R.D. Germană		Iugoslavia		R.P. Mongolă		Polonia		România		Ungaria		U.R.S.S.	
	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978	reali-plan zări 1977	reali-plan zări 1978
Indicatorul																		
venitul național	6,4	6,8	4,5	5,0	5,2	5,2	7,0 ¹	6-7 ¹	...	6,5	5,7	5,5	8,6	11-11,5	8,0	5,0	3,5	4,1
Producția globală industrială	7,3	7,7	5,7	5,0	5,4 ²	5,7 ²	9,0	7-8	4,0	4,7	8,6	6,8	12,5	10,6	7,0	5,5-6	5,7	4,1
Producția globală agricolă	...	5,0	7,9	3,4	...	3,5 ³	3,3	3-4	8,7 ⁴	21,0 ⁵	-2,3	5,8 ⁶	8,5 ⁷	6,9-16,1	10-11	2-3	3,0	...
Productivitatea muncii (în industrie)	6,0	6,7	4,7	4,1	5,2	5,0	4,0	3,5	...	3,4	8,3	6,8	9,8	9,0	7,2	...	4,1	3,8
Volumul investițiilor (în economia națională)	13,0	5,0 ⁸	6,3 ⁸	6,6 ⁸	5,7 ⁸	5,7 ⁸	12,0	8,0	17,7 ⁸	9,5 ⁸	11,5	16,8	7,0 ⁸	4-5 ⁸	3,0	3,4
Desfășurarea de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	3,7	4,4	3,8	3,9	4,3	4,0	5,4	5,7	12,2	10,0	6,7	10,0	6,0	4,0	4,4	4,0
Volumul comerțului exterior	12,4	11,5	12,0	7,1	7,0	11,0	8,0 ⁹	6,0 ⁹	3,0 ¹⁰	2,6	11,4 ⁹	9,9 ⁹	14,8	19,1	12,0 ⁹	10,0 ¹¹	11,0	10,0
Locuințe date în folosință populației (mii unități)	76,0	82,6	121,8	130,0	162,7 ¹²	151,2 ¹²	0,13 ¹³	...	230,6	313	144,3	219,0	93,0	90,0	110,1 ¹³	110,1

1 Produsul social brut. 2 Producția-marfa. 3 Inclusive industria alimentară. 4 Recolta de cereale. 5 Față de nivelul mediu pe ultimul cincinal. 6 Față de media pe ultimii patru ani. 7 Ritmul mediu în 1976-1977, față de 1975. 8 Volumul lucrărilor de construcții-montaj. 9 Numai exportul. 10 Schimbările cu țările membre ale C.A.E.R. 11 Schimbările cu țările socialiste. 12 Inclusive cele modernizate. 13 Milioane mp.
Sursa: statisticile naționale ale țărilor respective.

tuielilor statului pentru ocrotirea sănătății și asigurări sociale, pentru dezvoltarea culturii și a turismului; în România — cu 5,9% a alocațiilor de la bugetul de stat pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale populației; în Uniunea Sovietică în anul 1978 volumul cheltuielilor statului pentru măsurile cu caracter social-cultural urmează să crească cu 4,4% față de nivelul atins în anul trecut.

Priorități și orientări

LATURA cantitativă a evoluției economiilor naționale ale țărilor socialiste își capătă deplina semnificație doar în conexiune cu aspectele sale calitative, cu orientările fundamentale ce se aplică în etapa actuală de dezvoltare. Totodată prioritățile adoptate în politica economică, în cea de-a doua jumătate a deceniului al optulea, diferă uneori de la o țară la alta, legat de stadiul atins în dezvoltare, de particularitățile fiecărei țări, de obiectivele lor imediate

pe piața internă și externă —, urmărirea progresului tehnic și întărirea exigenței față de calitate străbat ca o idee dominantă planurile cincinale sau de altă durată, în curs de realizare. Aceste orientări se constată atât în țările la care s-au referit datele citate în cele de mai sus, cât și la altele, pentru care n-au fost publicate cifre amănunțite.

Antrenată în efortul înlăturării obiectivelor înalte ale cincinalului 1976—1980: creșterea cu 38—40% a venitului național, cu 41—44% a producției globale industriale, cu 38—41% a celei agricole etc., Albania marchează depășirea sarcinilor stabilite pentru primii doi ani. Se remarcă prioritatea acordată dezvoltării industriei miniere, producției de energie electrică și construcției de mașini, această ultimă ramură urmînd să-și sporească producția în cincinal cu 63% și fiind orientată îndeosebi către ridicarea gradului de asigurare din producția internă a nevoilor economiei naționale.

Și în țările socialiste situate pe alte meridiane ale globului anul în curs marchează importante momente de în-

iar a producției agricole — de 4—5%. Măsurile de modernizare cuprinzătoare a industriei, agriculturii, științei și tehnologiei etc., determină ridicarea nivelului activității în toate domeniile, voi asigura creșterea continuă a nivelului de trai al populației. Poporul R.P.D. Coreene a trecut la realizarea planului septenal 1978—1984, a cărui sarcină fundamentală constă în consolidarea continuă a bazei economice a socialismului în țară și ridicarea bunăstării materiale a populației. Se prevede un ritm rapid de creștere a producției industriale (de 12,1%, în medie pe an), industria urmînd să asigure mecanizarea și automatizarea proceselor de muncă în toate ramurile economiei, modernizarea și industrializarea agriculturii.

Diversitatea condițiilor specifice în care se dezvoltă economia țărilor socialiste, a măsurilor de politică economică adoptate de la caz la caz se înscrie pe fondul înaintării ferme pe calea construirii socialismului și comunismului.

Nicolae POPOV

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază in luna februarie 1978

TENDINȚA de creștere ușoară a prețurilor internaționale ale produselor de bază de la începutul anului curent s-a accentuat în luna februarie. Această evoluție a fost determinată de activizarea cererii pentru consum, în special pentru materii prime și semifabricate industriale, precum și de inițierea unor măsurii de politică comercială pentru susținerea prețurilor la unele produse, cum sunt cele ale industriei siderurgice. Potrivit indicelui agregat I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut în februarie a.c. în medie cu 2%, față de 0,9% în luna precedentă.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale au crescut pe ansamblu cu 3%, creșterile fiind mai pronunțate la metale (+ 4%), în special la laminat din oțel, ca rezultat al măsurilor introduse de Piața comună și S.U.A. de limitare a importurilor și de stabilire a unor prețuri minime de desfacere. În același timp, prețurile au crescut la fibre animale și vegetale (+ 3,9%), cauciuc natural (+ 2%), lemn și produse din lemn (+ 1,4%) și minereuri (+ 1,1%). Prețurile la produsele agroalimentare au prezentat o creștere de numai 0,1%. Ele au crescut la grăsimi animale și vegetale (+ 1,3%), la carne și produse animaliere (+ 0,9%) și au scăzut la cereale (- 0,6%), zahăr și produse tropicale (- 1,9%). În cadrul grupei de combustibili prețurile au crescut la cărbuni și cocs (+ 2%), precum și la produse petroliere (- 1,2%).

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1976-1977 ȘI IN Lunile IANUARIE ȘI FEBRUARIE 1978

Categoriile de produse	1976-1977 și în IANUARIE ȘI FEBRUARIE 1978			
	Anul	Indicii anuali	Ian.	Febr.
INDICE GENERAL	1976	226,2	215,9	218,3
	1977	230,1 ^a)	233,5 ^a)	234,8 ^a)
	1978	235,1 ^a)	235,1 ^a)	237,7 ^a)
1. Produse alimentare	1976	180,8	187,1	185,5
	1977	180,7 ^a)	184,6 ^a)	187,2 ^a)
	1978	180,1 ^a)	180,1 ^a)	180,3 ^a)
- cereale	1976	198,3	202,7	210,9
	1977	161,6	181,1	180,7
	1978	169,4	169,4	168,3
- sem. oleag., prod. deriv., grăm. anim. și veg.	1976	168,7	172,2	168,9
	1977	189,1	189,2	199,5
	1978	171,0	171,0	173,2
- animale, carne și prod. animal.	1976	152,8	166,8	160,1
	1977	158,7	158,3	156,4
	1978	172,1	172,1	173,2
- zahăr și produse tropicale	1976	243,5	236,6	233,2
	1977	263,3	256,1	269,0
	1978	256,2	256,2	231,8
2. Combustibili	1976	366,7	353,2	358,3
	1977	398,4	396,6 ^a)	398,6 ^a)
	1978	409,0 ^a)	409,0 ^a)	413,8 ^a)
- cărbuni și cocs	1976	266,5	258,0	262,6
	1977	289,1	280,7 ^a)	279,5 ^a)
	1978	317,6 ^a)	317,6 ^a)	324,0 ^a)
- țiței	1976	496,7	492,0	492,0
	1977	553,9	550,7	550,7
	1978	557,2	557,2	557,2
- produse petroliere	1976	408,4	387,3	394,7
	1977	439,1	443,5	448,8
	1978	436,7	436,7	441,8
3. Materii prime industriale	1976	201,9	186,6	189,6
	1977	199,2 ^a)	203,8	204,3 ^a)
	1978	201,3 ^a)	201,3 ^a)	207,3 ^a)
- minereuri	1976	164,4	174,7	176,4
	1977	149,4 ^a)	153,6 ^a)	152,9 ^a)
	1978	150,4 ^a)	150,4 ^a)	152,1 ^a)
- metale	1976	194,8	177,8	182,3
	1977	192,1	195,7	194,6 ^a)
	1978	194,9 ^a)	194,9 ^a)	202,6 ^a)
- cauciuc	1976	219,5	182,3	201,8
	1977	231,0	232,5	231,9
	1978	240,1	240,1	245,0
- lemn și produse din lemn	1976	222,1	215,3	213,0
	1977	227,3	225,7 ^a)	224,8 ^a)
	1978	227,4 ^a)	227,4 ^a)	230,8 ^a)
- fibre animale și vegetale	1976	228,4	193,5	195,4
	1977	212,3	233,9	246,7
	1978	193,0	193,0	200,6
- piei	1976	169,8	140,4	152,9
	1977	186,6	195,7	193,1
	1978	208,8	208,8	208,6

a) Date provizorii pentru porci vii, huiță, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, ferromangan, ferrosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subtire laminată la rece, sarme negre rececoate, țevi din oțel, laminat de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hirtie kraftliner.

Orientări în dezvoltarea economică

Irak: valorificarea bogățiilor subsolului

CEA MAI IMPORTANTĂ BOGĂȚIE a subsolului irakian, pe care se axează planul pe perioada 1976-1980, este țițeiul. Irakul ocupând locul al 7-lea între producătorii mondiali (107 milioane tone în anul 1976). Se estimează că rezervele certe de țiței ale țării reprezintă 5% din cele mondiale. Prin darea în exploatare a noi zăcăminte, extracția este proiectată să ajungă în anul 1980 la circa 200 mil. tone. Capacitatea de rafinare a țițeiului va spori de la 3,5 mil. tone la 7 milioane tone în anul 1979.

În afară de țiței, subsolul Irakului mai conține și unele zăcăminte relativ modeste, de gaze naturale, de fosfați, sulf, cărbunc, gips, sare, minereu de fier și cupru. Producția de fosfați este planificată să atingă circa 1 milion de tone în anul 1978, realizare care va putea situa Irakul pe locul al doilea în Orientul Mijlociu (după Iordania). Recent au fost descoperite zăcăminte de fosfați, estimate la circa 300 mil. tone.

În petrochimie obiectivul central îl constituie realizarea unui complex care va costa peste un miliard dolari și care va fi dat în funcțiune începând cu anul 1981, urmând să producă anual 150 mii tone PVC, 40 mii tone sodă caustică, 130 mii tone clorură, 90 mii tone polietilenă etc.

Industria grea se află încă într-un stadiu de început al dezvoltării, fiind inițiate un proiect de construire a unui combinat metalurgic la Zubair, un proiect de construire a unei uzine de aluminiu la Nasiriya, un complex de asamblare a autovehiculelor etc. În concordanță cu amploarea proiectelor sus-menționate se prevede dezvoltarea producției de ciment până la 7 milioane de tone în anul 1980, construcția unor drumuri în lungime de 500 km. ș.a.

Din totalul cheltuielilor bugetului de dezvoltare pe anul 1977, circa 41% au fost destinate industriei, pentru realizarea a 34 de proiecte în industria materialilor de construcție, a 29 de proiecte în industria alimentară, a 20 în industria constructoare de mașini, a 19 în industria textilă, a 16 în industria electrotehnică etc.

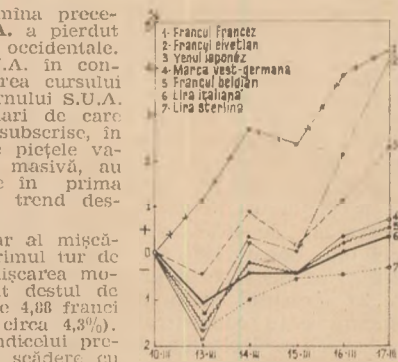
Activitatea de comerț exterior este controlată de sectorul de stat. Pe lângă petrol, se mai exportă curmale și, în proporții mai scăzute, piei brute, bumbac, lână brută și ciment. Se importă bunuri de investiții, echipamente, materiale de transport și bunuri de consum. Principalii parteneri comerciali ai Irakului sunt în ordinea importanței: R. F. Germania, Japonia, S.U.A., Franța, Anglia și țările socialiste. În Irak au fost realizate în colaborare cu țara noastră fabrica de ciment de la Um Qasr, lucrări de foraj petrolier cu utilaj românesc, construcții rutiere etc. Cadrul juridic al relațiilor economice româno-irakiene este asigurat de un acord comercial pe termen lung, un acord de cooperare economică și tehnică, privind dezvoltarea industriei petroliere ș.a.

EVOLUȚII MONETARE

DUPĂ REDRESAREA înregistrată în săptămâna precedentă, în perioada 13-17.III.1978 dolarul S.U.A. a pierdut din nou teren față de majoritatea valurilor occidentale. O serie de măsuri luate de autoritățile S.U.A. în concertare cu cele vest-germane pentru susținerea cursului dolarului, precum și intenția declarată a guvernului S.U.A. de a face apel la suma de 5 miliarde dolari de care poate beneficia de la F.M.I. în baza cotelor subscrise, în cazul în care scăderea cursului dolarului pe piețele valutare ar continua, necesitând o intervenție masivă, au influențat pozitiv situația monedei americane în prima fază. Totuși, forțele pieței au imprimat un trend descendent cursului dolarului.

Francul francez a fost principalul beneficiar al mișcărilor de curs din această săptămână. După primul tur de sorutin al alegerilor parlamentare franceze, mișcarea monedei franceze a căpătat un trend ascendent destul de accentuat: 4,68 franci/1 dolar pe 17.III, față de 4,88 franci cu o săptămână în urmă (precizie cu circa 4,3%). Francul elvețian, ca urmare și a publicării indicelui prețurilor cu ridicata pe luna februarie a.c. (în scădere cu 2,8% comparativ cu aceeași lună a anului 1976), a terminat intervalul la circa 1,8775 franci/1 dolar, față de 1,9550 franci la sfârșitul perioadei precedente (-1,4%).

Yenul japonez a fost valuta asupra căreia capitalurile speculative s-au îndreptat și în această perioadă în măsura cea mai mare. Încercările Băncii Japoniei de a opri speculațiile „à la hausse” asupra yenului — prin redu-



Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13-17 III, luându-se ca bază cursurile din ziua de 10 III 1978.

ceea taxei oficiale a scontului de la 4,25% la 3,5% (cel mai scăzut nivel din 1946), sporirea rezervelor minime obligatorii de la 50% la 100%, restricții mai drastice la achiziționările de hirtii de valoare japoneze de către rezidenții, precum și prin intervenții zilnice directe pe piața valutară, prin cumpărarea a peste 100 milioane dolari — au dat puține rezultate, moneda niponă atingând noi niveluri istorice de depreciere față de dolar (229,90 yen/1 dolar). Cotația de 230,10 yen/1 dolar de pe 17.III a fost cu 2,2% peste închiderea precedentă. Marca vest-germană și francul belgian au cotelă la sfârșitul perioadei analizate 2,0370 mărci și respectiv 31,70 franci/1 dolar. Lira italiană a cotat 855,75 lire/1 dolar pe 17.III. Lira sterlina a avut o evoluție descendentă în raport cu dolarul — cu toate că balanța plăților curente pe luna februarie a.c. a înregistrat un excedent de 184 milioane lire — colind la închidere 1,9130 dolari/liră.

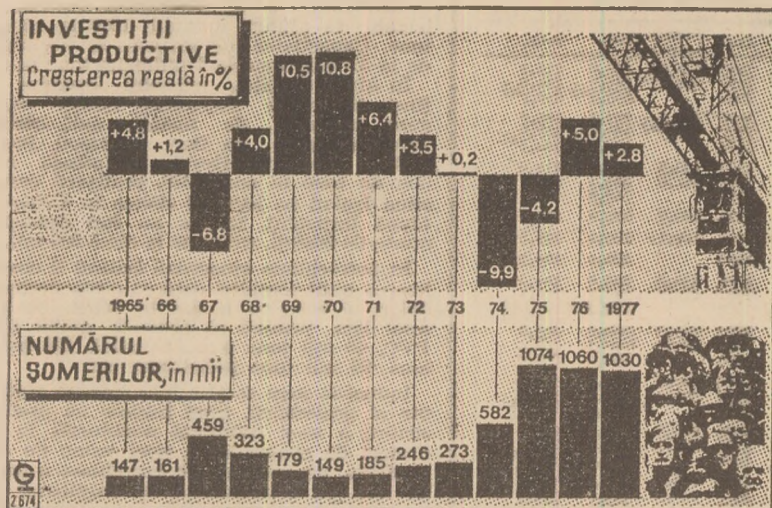
Dozbitul la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 7,75% la cele în euro-dolari, 3,375% la cele în euromărci vest-germane și 0,75% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a manifestat o tendință de scădere (183,20 dolari/uncele al doilea fixing pe 17.III, față de 186,50 dolari/uncele cel din 13.III.1978), ca urmare a unor vânzări destul de importante de aur.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Investiții și locuri de munca

CHARACTERIZATE prin dinamici o-puse, două fenomene ca șomajul și investițiile constituie în egală măsură barometre ale conjuncturii economice din țările capitaliste dezvoltate. Pe exemplul economiei vest-germane, graficul pe care îl reproducem după VDI-Na-



chrichten demonstrează cum slăbiciunea persistentă a investițiilor productive este însoțită de creșterea și menținerea la niveluri ridicate a șomajului. Numitorul comun al celor două evoluții divergente îl constituie evident recesiunea, a cărei depășire durabilă se lasă așteptată în țările occidentale. Rămîne valabil ceea ce constată publicația amintită în comentariul său la grafic: „Este incontestabil că numai prin investiții mai ridicate pot fi create mai multe locuri de muncă”.

Polonia: impulsionarea construcțiilor de mașini

ÎN PERIOADA 1971—1975 volumul investițiilor în industria constructoare de mașini din Polonia a depășit cu 60% nivelul înregistrat în cincinalul precedent, iar modernizarea bazei tehnico-materiale a ramurii se exprimă prin faptul că parcul de mașini și utilaje de care dispune a fost instalat în proporție de circa 70% după anul 1970.

Datorită dezvoltării comparative mai rapide a construcțiilor de mașini, ponderea acestora în ansamblul producției industriei poloneze a crescut de la 25,8% în 1970 la 30,6% în 1975; această tendință se menține și în actualul cincinal, producția construcțiilor de mașini urmînd să crească cu 67-69%, față de 47-49% pe întreaga industrie. Extinderea și modernizarea industriei poloneze de construcții de mașini va permite, între altele, dublarea exportului produselor sale în 1980, față de 1975. Printre subramurile prioritare ale construcțiilor de mașini din Polonia — atît ca investiții și dezvoltare, cît și în ce privește exportul — figurează construcțiile de nave, cele de mașini pentru sectorul construcțiilor, industria de automobile, de mașini electronice, de tractoare și mașini agricole etc.

U. R. S. S. : devansare cu roade

ȚINÎNDU-SE SEAMA de rolul crescînd al industriei chimice în dezvoltarea economiei naționale, în Uniunea Sovietică această ramură devansează simțitor creșterea ansamblului industriei. În cursul cincinalului 1971—1975 fiecărui procent de creștere a întregii producții industriale i-a corespuns un spor de 1,5 procente al producției chimice.

Într-un ritm deosebit de rapid se dezvoltă producția de mase plastice și rășini sintetice, volumul acestora urmînd să se dubleze aproape pînă în 1980, comparativ cu nivelul atîns în 1975. Cu prioritate crește producția de materiale plastice cu calități superioare, din care se execută în prezent rulmenți, roți dințate, diverse unelte, cabluri, țevi, saboți de frînă ș.a. Pentru extinderea utilizării maselor plastice în construcțiile de mașini este ilustrativ faptul că, în timp ce în 1968 pentru un autoturism se foloseau în medie 7 kg de mase plastice, actualmente modelul „Moskvici-2140” include peste 53 kg de mase plastice.

Un domeniu important de utilizare a producției chimice este agricultura. Despre ritmul de chimizare a agriculturii sovietice vorbește faptul că în 1980 aceasta urmează să primească 143 milioane tone de îngrășăminte chimice, față de ceva mai mult de 90 milioane tone în 1975. O evoluție similară cunoaște în U.R.S.S. producția de antidăunători; se estimează că aceste substanțe salvează anual de distrugere pînă la

19 mil. tone de cereale, 50 mil. tone de sfeclă de zahăr, circa 6 mil. tone de cartofi, 1,5 mil. tone de bumbac brut etc.

Perenitatea inegalităților

ÎN CIUDA AFIRMAȚIILOR mereu repetate în Occident despre o tendință care s-ar manifesta în economia țărilor capitaliste dezvoltate în sensul reducerii inegalității între veniturile diferitelor grupe ale populației și între averile deținute, statisticile dezvoltate de fiecare dată că discrepanțele sub ambele aspecte se mențin. Date publicate recent arată bunăoară că, luîndu-se ca bază „unitatea fiscală” (familia restrînsă ale cărei venituri impozabile se totalizează), cîncea cu veniturile cele mai mari obțineau 40,3% din suma veniturilor în Anglia, 46% în S.U.A., 43,6% în Canada. La capătul opus al scării, două cincimi din ansamblul „unităților fiscale” obțineau abia 16,8% din totalul veniturilor în Anglia, 13,5% în S.U.A., 14,1% în Canada. Și mai accentuată este inegalitatea patrimonială. Dintre englezii care dețineau o avere personală declarată oarecare în anul 1975, grupul superior de 1% avea în proprietate 23,2% din suma totală a averilor personale; pentru cei mai bogați 5% din cei incluși în statistica respectivă cifra era de 46,5% din averi, pentru cei mai bogați 10% ea reprezenta 62,4%, iar dacă se ia grupul superior de 20% rezultă că în miinile acestei cincimi erau concentrate 81,8% din suma averilor declarate. Procesele redistributive la care se referă acei ce în Occident contestă perenitatea inegalităților, trebuie considerate în lumina unor astfel de cifre ca desfășurîndu-se cel puțin foarte lent.

Recuperare eficienta

MUNICIPALITATEA orașului Stockholm a decis recent să comande o instalație pentru recuperarea pe cale mecanică a materialelor utile din gunoii menajere, prima de acest fel din țară, bazată pe un proiect suedez. Instalația, care urmează să intre în funcțiune în 1980, va costa după actualele evaluări 26 mil. de coroane suedeze (5,5 mil. dol.) și va avea o capacitate inițială de prelucrare de 50 000 tone. Interesul deosebit pe care îl prezintă constă nu numai în reducerea la jumătate a încălcării crematoriului existent pentru incinerarea gunoaielor menajere, ci mai ales în randamentul său sub aspectul recuperării materialelor utile.

Probele efectuate scot în evidență că vor putea fi recuperate 75% din hîrtie, două treimi din masele plastice și 70% din metalele feroase din gunoaiile prelucrate. Un plus de eficacitate economică rezultă din faptul că instalația va furniza de asemenea un reziduu organic, care a dat rezultate foarte bune ca îngrășămint natural și care va reprezenta circa 25% din greutatea totală a resturilor prelucrate. În final va trebui supusă incinerării numai circa 20% din greutatea inițială a gunoaielor.

O ultimă precizare care se dă în legătură cu instalația proiectată: costul funcționării ei per tonă de materie prelucrată este considerabil mai scăzut decît acela al incinerării întregului gunoi, fapt la care trebuie adăugate și economiile de energie sub forma energiei înglobate în materialele recuperate.

GLOSAR

Legea circulației banilor (II)

K. MARX s-a referit și la sistemele bănești bazate pe circulația bancnotelor, emise în concordanță cu desfășurarea proceselor materiale ale reproducției. În condițiile acestor sisteme, Marx formulează legea circulației bancnotelor: „...condițiile cheltuirii banilor cuprind și condițiile reînnoirii lor“. Dacă, prin urmare, bancnotele sînt emise în conformitate cu necesarul obiectiv reclamat de circulația mărfurilor, masa banilor sporește în funcție de nevoile economiei și se reduce prin reînnoirea bancnotelor la bancă odată cu rambursarea la termen a creditelor. Pe acțiunea acestei legi se bazează funcționarea elastică a sistemelor bănești în cadrul cărora emisiunea banilor este efectuată în legătură cu acordarea de credite cu garanții materiale corespunzătoare.

În măsura în care însă emisiunea bancnotelor este efectuată pentru alte scopuri decît cele legate de circulația mărfurilor, deci în măsura în care condiția de bază a stabilității lor nu este respectată, „...ele cad sub acțiunea legilor privitoare la banii de hirtie neconvertibile emisi de către stat...“.

După cum se poate vedea, Marx a ținut seama de natura diferită a sistemelor bănești, formulînd legea circulației banilor atît pentru condițiile circulației monedelor metalice cu valoare proprie deplină, cît și pentru condițiile specifice de circulație ale banilor de hirtie și ale bancnotelor. De aceea, se consideră în general că avem de-a face nu cu o singură lege a circulației banilor, ci cu trei legi diferite ale circulației bănești.

De altfel, Marx a combătut abordarea îngustă a legii circulației banilor, fără a se ține seama de natura și specificul sistemelor bănești: „...autorii care au cercetat fenomenele circulației banilor în mod unilateral, studiînd numai circulația banilor de hirtie cu curs obligatoriu, nu au putut înțelege just legile imanente ale circulației banilor“, făcînd totodată precizarea că: „Majoritatea autorilor... confundă circulația bancnotelor, care e determinată de cu totul alte legi, cu circulația semnelor valorii sau a banilor de hirtie cu curs obligatoriu, emise de stat: pretinzînd că explică cu ajutorul legilor circulației metalice fenomenele acestei circulații a banilor de hirtie cu curs obligatoriu, în realitate ei nu fac decît să deducă, dimpotrivă, legile celei dinții din fenomenele celei din urmă“.

Concluziile practice care se degajă din legea circulației banilor ar putea fi următoarele:

— în condițiile circulației aurului, legea circulației banilor acționează automat, reglînd prin mecanismul tezaurizării și al convertibilității cantitatea de bani necesară circulației;

— în cazul emisiunii banilor de hirtie, depășirea necesarului obiectiv de bani al economiei face ca modul normal de manifestare a acțiunii legii circulației banilor să se inverseze: în loc ca nivelul prețurilor să determine cantitatea necesară de bani, se ajunge ca, dimpotrivă, cantitatea de bani să fie aceea care influențează nivelul prețurilor; deprecierea curentă a banilor de hirtie este unul din fenomenele care decurg din încălcarea legii circulației banilor;

— atît în sfera circulației bancnotelor convertibile, cît și în aceea a bancnotelor neconvertibile acționează legea potrivit căreia bancnotele emise în procesul de creditare a producției și circulației mărfurilor se reînnoie la banca de emisiune prin rambursarea creditelor; în timp însă ce cantitatea de bancnote convertibile nu poate depăși nivelul masei bănești obiectiv necesare economiei (mecanismul convertibilității reglînd automat cantitatea de bani), cantitatea bancnotelor neconvertibile trebuie reglată de stat în mod constant.

C. K.

P.N.B. pe locuitor

Vasile Paradaiseru, București — 1) Datele publicate în recent apărutul Atlas al Băncii Mondiale (World Bank Atlas 1977) privind anul 1976 sînt preliminare. Conform acestor date, țările cu cel mai

mare produs național brut pe locuitor (în dolari, la prețurile curente) sînt, ca și în 1975, Kuwait (15 400), Emiratele Arabe Unite (13 990) și Qatar (11 400). Între primele zece state ale lumii după acest criteriu figurează în continuare Elveția, Suedia, S.U.A., Canada, Danemarca, Norvegia și R.F.G. (ultima cu 7 380 dolari).

În același timp, circa un

sfert din populația globului continuă să trăiască în țări cu un P.N.B. de sub 200 dolari pe locuitor. În cele 28 de țări din acest grup P.N.B. mediu pe locuitor este de numai 140 dolari. Un alt grup important al populației globului (33%) trăiește în 40 țări cu un produs mediu pe locuitor de 350 dolari, în vreme ce grupul de 10% din populația mondială trăind în cele mai

bogate 25 țări avea un produs mediu pe locuitor de 6 020 dolari (toate cifrele privesc anul 1975).

2) Continuă să existe țări în care P.N.B. pe locuitor scade, creșterea lentă a P.N.B. total netîind pasul cu ritmul creșterii demografice. În 1975 aceste țări erau în număr de 40 și aveau o populație de 177 milioane de oameni, respectiv 4,5% din populația lumii.

Cursuri de schimb

Ion Stamatescu, Făgăraș

— Instabilitatea raporturilor valorice dintre monedele țărilor capitaliste nu este nicicum o „noutate“ a anilor '70. Caracteristică actualului deceniu este însă o schimbare de semn în modificarea raporturilor valorice între dolar și majoritatea celorlalte monede occidentale. Tabelul, pe care îl reproducem după *The Economist* din Londra (18 februarie a.c.), vă oferă date asupra istoriei din ultimele trei decenii a fenomenului care vă interesează. Rezultă din aceste date, referitoare la moneda națională a 10 țări capitaliste dezvoltate, că în

urma valului de devalorizări din perioada 15 septembrie 1949 — 31 martie 1950 valoarea a nouă din treze ele a scăzut, uneori foarte mult, față de dolarul S.U.A. și numai una și-a menținut paritatea. În perioada 1950—1971 predomină încă modificările cu semn minus (depreciere) sau situațiile ne-schimbate. Acordul semnat la 18 decembrie 1971 la Washington (la Smithsonian Institution), după o criză valutară deosebit de severă, aduce cu sine deprecierea față de dolar a tuturor celor zece monede. Sensul modificării raporturilor valorice între 18 decembrie 1971 și mijlocul lunii februarie 1978 nu este la fel de uniform. Însă deprecierea față de dolar predomină și sînt într-o serie de cazuri deosebit de ample.

Cursuri de schimb în raport cu dolarul

Modificări procentuale

	1949— 1950	1950— 1971	19 dec. 1971	dec. 1971— febr. 1978
Anglia	-30,5	-14,3	+ 8,6	-25,7
Austria	-53,2	-17,8	+ 6,2	+54,1
Belgia	-12,7	—	+11,5	+36,8
Elveția	+ 0,1	—	+13,6	+96,3
Franța	-22,1	-36,5	+ 8,6	+ 4,3
R.F.G.	-20,7	+14,8	+13,6	+52,9
Italia	- 8,0	—	+ 7,5	-32,7
Olanda	-30,2	+ 5,0	+11,6	+43,7
Spania	-30,5	-43,7	+ 8,4	-20,3
Suedia	-30,5	—	+ 7,5	+ 3,4

Asistență

Atenie Bostan, Tulcea — 1) În ciuda creșterii substanțiale în ultimii ani a fondurilor puse la dispoziție țărilor în curs de dezvoltare ca asistență

pentru dezvoltarea agriculturii și crearea de rezerve în caz de urgență, există încă un decalaj estimat la 2—3 miliarde de dolari față de necesități, care se cere acoperit. După cum relevă un studiu recent al O.N.U. consacrat consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor, pentru



Imagine din sala Adunării Generale a O.N.U., în care între 23 mai și 28 iunie a.c. va avea loc o sesiune extraordinară consacrată dezarmării. Din comitetul pregător al sesiunii fac parte 54 de state, între care și România.

acoperirea acestui decalaj ar fi suficiente fonduri echivalente cu 1% din bugetele militare ale țărilor industrializate.

2) În cei 15 ani de existență, Programul alimentar mondial (P.A.M.) a sprijinit 371 proiecte de dezvoltare în peste 100 țări ale lumii și a participat la operații de urgență de asemenea în peste 100 țări. Pentru proiectele sale pe anii 1979 și 1980, P.A.M. a obținut pînă acum aproape două treimi (631 milioane dolari) din suma preconizată. Contribuțiile statelor sînt voluntare și constau atît din alimente, cît și din servicii de transport și administrative.

În afară de S.U.A., Canada și unele țări vest-europene, o importanță contribuție (a treia ca mărime) a venit în anul trecut din partea Arabiei Saudite.

Unul din obiectivele P.A.M. este și sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru a-și mări propria producție agro-alimentară.

Combaterea poluării

Sorin Șerbăneșu, București — 1) Ținînd seama de acuitatea poluării Rinului, guvernul federal și guvernele landurilor din R. F. Germania au alocat sume totalizînd echivalentul a 900 milioane de dolari pentru construirea de stații de tratare a apelor reziduale în orașele care contribuie cel mai mult la poluarea marelui fluviu. Programul cuprinde și construirea a patru stații de epurare pe malurile lacului Constanța. La încheierea lucrărilor, în 1980, se va asigura epurarea biologică a 75% din volumul total al apelor uzate (în afara celor industriale) din zona fluviului. 2) Certificatul de origine este un document însoțitor al mărfurilor exportate, cerut în mod expres, în unele situații, de către autoritățile vamale ale țării importatoare, pentru a se dovedi care este țara de origine a mărfurilor respective. Certificatele de origine sînt cerute cînd: o țară acceptă importul numai din anumite țări; regimul vamal aplicat de țara importatoare este diferit de cel al țării exportatoare. Certificatele de origine sînt emise de instituții autorizate, în special de camerele de comerț.

FL. CONSTANTIN, Cimpina. — În art. 35, lit. b din Legea nr. 57/1974, se prevede că muncitorii care absolvă cursurile seriale sau fără frecvență ale învățământului superior se încadrează la nivelul de bază al retribuției tarifare a funcției corespunzătoare studiilor absolvite, sau cu o clasă de retribuție în plus, dacă retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea avută. Nu sînteți obligat la efectuarea stagiului de trei ani. Puteți solicita transferul la altă întreprindere.

CORNEL CLAIICI, Arad. — Problema ridicată de dv. este soluționată prin art. 43 din Legea nr. 57/1974, potrivit căruia pentru personalul administrativ, de deservire și de pază din toate compartimentele și pentru alte categorii de personal care nu contribuie nemijlocit la realizarea sarcinilor ce decurg din planul unității, acordarea retribuției tarifare se poate face numai în funcție de realizarea sarcinilor proprii de muncă. În temeiul art. 45 (3) din legea sus-menționată, prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 79/1975, anexa 3, s-au adus precizările necesare privind stabilirea indicatorilor și sarcinilor în

funcție de care se acordă retribuția tarifară.

ECATERINA PESTRIȚU, Oltenița — Soțiile care au copii incredințați prin hotărîre judecătorească, pentru creștere și îngrijire și care primesc pensie alimentară pot fi titularile ale dreptului la alocația de stat pentru copii, dacă îndeplinesc condițiile cerute pentru acordarea acestui drept.

PERSIDIA GIURGIU, Tirgoviste. — Din cele relatate în scrisoarea dv. rezultă că îndeplinești condițiile cerute de Legea nr. 1/1970. La art. 8, lit. b, se prevede că persoana care a lucrat cu contract de muncă pe durată determinată în fiecare an, cel puțin 6 luni, în aceeași unitate sau în unități diferite unde a trecut în mod organizat, la indicația unui organ competent, i se recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

MARIN TABĂRAȘ, Cimpina. — În condițiile în care soțul nu îndeplinește condițiile de acordare a alocației de stat pentru copii, acest drept se cuvine soției. Dacă soția este încadrată, cu contract de muncă pe durată nedeterminată, de mai mult de trei luni de zile, alocația se acordă din prima lună a pierderii, de către soț, a calității de personal muncitor.

Resursele simbiozei conducere-informatică

(Urmare din pag. 15)

cunoașterii problematicii de ansamblu pe care o implică conducerea modernă. În același timp însă, proiectanții trebuie să-i orienteze pe beneficiari și să susțină necesitatea abordării corecte a lucrărilor, iar analiza sistemului informațional să nu se limiteze la documentele de rutină folosite uzual.

În etapa actuală, în unele cazuri unitățile beneficiare contractează proiectarea citorva subsisteme (disparate) care să răspundă nevoilor imediate.

Sistemul social-economic al țării noastre funcționează ca un tot al subsistemelor sale, conducerea trebuind să se exercite după *criterii unitare* pe ansamblul structurilor sale și, respectiv, pe unitățile ierarhic subordonate. În consecință, și în cazul proiectării numai a citorva subsisteme trebuie să se vadă întregul, să se conceapă *cadrul întregului sistem informatic*, înainte de a se trece la elaborarea subsistemelor contractate. Ne referim astfel la organele de proiectare care, cunoscînd această necesitate, ar urma să prevadă în contractele și graficele de execuție resursele și timpul necesar pentru realizare.

5 MAI SEMNALĂM o practică existentă care îndepărtează lucrările de proiectare informatică de însăși finalitatea sistemului.

În lipsa unor „cerințe” judicioase și complete din partea beneficiarului, în unele cazuri subsistemele și aplicațiile ce se proiectează caută să răspundă nevoilor de informare ale șefilor de compartimente — neglijîndu-se *nivelul conducerii unității* (consiliul oamenilor muncii, biroul acestuia, director, director adjunet, contabil șef).

Sistemul informatic trebuie să servească toate nivelurile de conducere ale întreprinderii și, în același timp, să furnizeze datele necesare conducerii unității — regulă valabilă și în cazul funcțiilor operative ale întreprinderii. Cu alte cuvinte, trebuie să se urmărească realizarea nu numai a „ieșirilor” curente, folosite de compartimentele funcționale, dar și a rapoartelor de

sinteză necesare conducerii. De aici, necesitatea de a se preciza obiectivele în tema de proiectare, precum și amănunțele eventuale pe parcursul executării lucrărilor — respectiv acțiunea directoare ce revine conducerii întreprinderii și comisiei de coordonare și avizare — în toate etapele procesului de realizare a sistemului informatic.

6 INTRĂM TOT MAI MULT în domeniul metodologiei, cuprinzînd aici și o notă cu privire la *elaborarea modelelor*.

Deși alcătuiesc o categorie aparte, ca instrumente imediat utilizabile în luarea deciziilor, modelele se cer a fi gîndite și integrate în concepția generală a sistemului informatic ce se proiectează.

Sugerăm, în această privință, ca: — necesitatea modelării să fie întrevăzută odată cu elaborarea studiului preliminar;

— în etapa proiect-cadru să se realizeze modelarea logică economică, iar în etapa proiect tehnic să fie analizate și stabilite modelele matematice corespunzătoare.

Așadar să se parcurgă, în general, aceleași etape de proiectare; durata lucrului poate fi însă diferită de aceea în care se realizează aplicațiile, în raport cu specificul modelelor, cu numărul și complexitatea lor.

Precizăm însă că aici ne gîndim la sistemul informatic pentru conducerea economică și că, pentru cazuri și cerințe speciale — de exemplu, pentru cercetări și experimente științifice, studii și calculații tehnice — sînt necesare uneori modele matematice singulare, care nu pot fi integrate într-un sistem sau a căror încadrare nu poate fi concepută de la început și rămîn ca atare (singulare).

În încheiere, ne dăm seama că aceste „note” răzlețe nu ar putea avea decît meritul îndemnului de „a face mai bine”. Totodată, recunoaștem că documentarea noastră nefiind atocuprinzătoare, unele din comentariile de mai sus s-ar putea întemeia pe observații care să nu fie de ordin general.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 24 martie 1978

— Expresie a justeții politicii naționale a P.C.R. Unitatea de năzuințe, de conștiință și de acțiune a întregului popor (Dan Condrea) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Căi eficiente de reducere a consumului de combustibil în transportul auto (S. Dobrotă, conf. dr. D. Rebușapcă) 3

— Dezbateri „R.E.” Scurtarea duratei de realizare a noilor obiective (II) 5

— Creșterea rolului consiliilor populare în îndeplinirea programului de dezvoltare economico-socială a localităților patriei (Gheorghe Cutitei) 7

— Producția netă, indicator de bază al planului economic. Realizarea producției fizice cu cheltuieli minime (Ioan Olteanu) 9

— Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii (Paul V. Bran) 10

— Analizele comparative — elemente orientative pentru deciziile economice. De ce rezultate diferite în condiții asemănătoare? (Gh. Frățilă, Gh. Stoica) 11

— Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Perfecționarea pregătirii membrilor conducerii colective. Un sistem integrat, participativ, deschis spre autoreglare (Ștefan Tofan) 14

— Resursele simbiozei conducere-informatică (D. Feșnic, N. Bucurescu) 15

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Productivitatea muncii (lector univ. Ilie Gavrilă) 16

TEORII • IDEI

— În dezbateri. Procesul circular activ — în sprijinul valorificării superioare a tuturor componentelor materiei și energiei 17

— Scoli • curente • economiști. Revoluția științifico-tehnică în viziune tehnocratică (prof. dr. Marin Voiculescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țările socialiste. Înapintare fermă în realizarea planurilor de dezvoltare (Nicolae Popov) 27

— Tendințe-coniuncturi 29

— Mandramă 30

— Curier 31

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11-25. 71.131 București, telefon 12.13.69.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

REPRINDEREA DE TURISM, HOTELURI ȘI RESTAURANTE BUCUREȘTI



vă invită la:

- Restaurantul CINA, din Str. C.A. Rosetti nr. 1, unde s-au deschis saloanele de la etajul I cu o dotare și prezentare deosebită. Mobilier stil, aer condiționat, ambianță plăcută. La telefon 14 02 17 se pot rezerva mese. Saloanele sînt deschise zilnic între orele 19,00-1,00
- Restaurantul BULEVARD, din Bd. Gh. Gheorghiu Dej nr. 1. Dispune de 3 saloane amenajate în stil de epocă, mobilier Bieder-mayer, aer condiționat. Telefon 15 33 00. Unitatea este deschisă zilnic între orele 12,00-17,00 și 19,00-1,00.
- Restaurantul DACIA, din P-ța Cosmonauților nr. 9 (în fostul local al Casei oamenilor de știință). Dispune de 7 saloane cu 300 de locuri la mese, o frumoasă terasă și grădină de vară, o sală de festivități și spectacole. Arhitectura interioară în stil baroc, frumoase vitralii executate încă din anul 1902 de vitralistul francez Charel Champignelle. Telefon 12 17 43

În aceste unități :
Servicii ireproșabile.

Specialități ale bucătăriei românești și internaționale, preparate de maiștri în arta culinară, satisfac cele mai înalte pretenții ale consumatorilor lor.

Unitățile respective pot organiza, în condiții de înaltă ținută : recepții, cocteiluri, conferințe de presă, conversații etc.

GEOAGIU — BĂI

LINIȘTE,

ODIHNĂ

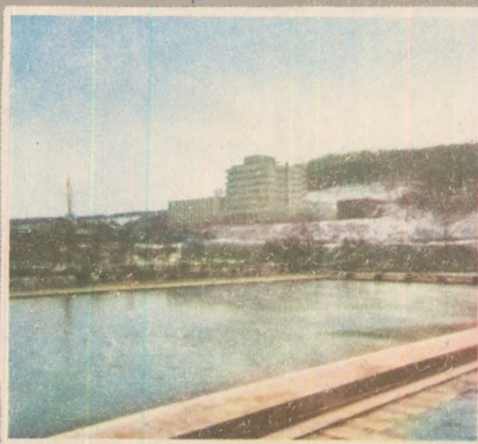
ȘI SĂNĂTATE

Un colț de țară, situat la 12 km de Orăștie, poartă numele acestei renumite stațiuni balneare. Ape alcaline, ușor sulfuroase, bicarbonatate, mezotermale și termale, radioactive ; nămol de turbă, ioduros-feruginos, acționează energic în afecțiunile aparatului locomotor — reumatisme degenerative, abarticulare, inflamatorii, post-traumatice, neurologice periferice, precum și în afecțiunile ginecologice.



UN NOU HOTEL, RECENT CONSTRUIT, SERVEȘTE ACEASTĂ MODERNĂ BAZĂ DE TRATAMENT

Bășorul cu apă termală



În această lună beneficiați de reduceri de prețuri atât la cazare cât și la masă. Astfel, un loc într-o cameră cu două paturi și baie costă doar 20 lei, în timp ce în sezonul estival costă 57 lei, iar mîsa 35 lei, față de 50 lei în timpul verii. O reducere substanțială,

dacă rețineți că o cură balneală și un concediu de odihnă efectuat în această perioadă este la fel de eficientă ca și cel din perioada lunilor de vară, cu precizarea că acum aerul este termic ozonat, reprezentînd un veritabil izvor de sănătate.

Informații suplimentare și bilete se pot obține prin filialele și agențiile OFICIILOR JUDEȚENE DE TURISM și ale I.T.H.R. BUCUREȘTI.

De reținut : la transportul pe calea ferată se acordă o reducere de 50%.